



Solar Decathlon 2012 Europe OD00 projekt

Fotó: Szűcs Márk

Az Iparművészeti Múzeum pályázata

Múzeumi negyed | Interjú Baán László főigazgatóval

Az építészet múzeuma | Költözés miatt zárva

Pályázat vidékfejlesztésre

Tájépítészeti Nobel díj Dr. Möcsényi Mihálynak

Év háza 2012 pályázat nyertese

Leier

Superbrands²⁰¹²

A kezdetektől építhet Ránk!

Építőmérnöki feladatok megoldásához, tervezéshez, **a legújabb technológiák, építési módok és anyagok** megismeréséhez látogassa rendszeresen weboldalunkat és használja a **Mérnöktámogatás** menüpont kínálta lehetőségeket!

- Képzések
- Pályázatok
- Alkalmazástechnikák
- Részletrajzok
- CAD kiegészítések
- Online méretező és tervező programok

és még sok minden más!



www.leier.hu/mernoktamogatas



Kattints most!



www.leier.hu



Tartalom

04 Magyar Építész Kamara – Elnöki beköszöntő

Kamaráink közös tájékoztatója

05 Közlönytől közlönnyig

Hírek az építészet közelmúltjából

11 Quo vadis, avagy merre tartasz?

A közeljövő hazai múzeum építésze | Pályázatok, elképzelések, tervek

Az első meneten túl | Az Iparművészeti Múzeum pályázata

Az alapvető kérdésekben jó volna konszenzust találni | Félidőben a múzeumi negyed előkészítése

Az építészet múzeuma | Költözés miatt zárva

Archivált építészet | Építészeti múzeumok Európa keleti részén

29 Építészet másképpen

Az építészet társadalmi felelősségvállalása – Fiatalok nyara

Határtalan Építészet – Gyöngyös 2012 július 23–29.

Folyamatos jelenlét – Perbáli Gyermekotthon, 2012 nyár

Helyi értékek – Társadalmi célú építészet a nagyvilágban

38 Hírünk a világban

Szoláris odú – Magyar részvétel a Solar Decathlon Europe versenyén

40 Építészet és társzművészetek

Értékkeremtő szenvedély – A rózsaszín 43 árnyalata

42 Kiállítások az építészetről

Mies van der Rohe Díj 2011

Louis Kahn | Az építészet hatalma

Swiss Positions | Építészet Svájcban

Ifj. Dávid Károly építész emlékkiállítása | HAP Galéria

Közös alapra helyezkedve | Common Ground Velencében, november 25-ig

49 MÉK Hírek

A MÉK Elnökségének határozatai

Jogszábflyfigyelő

Az Építésügyi hatósági engedélyezés | Az ÉTDR-ről mégegyszer

Jegyzet a közelmúlt építészeti pályázatairól | Pályázat botrányokkal és botrányok nélkül

Istvánmezei pályázat | A MÉK állásfoglalása

A Széll Kálmán tér rekonstrukciója | Pályázati felhívás

56 Tudósítás

Számvetés és jövőkép | XVII. Országos Főépítész Konferencia, 2012 Makó

Átadták a főépítészeti díjakat



Kamaráink közös tájékoztatója

A Magyar Építész Kamara és a Magyar Mérnöki Kamara közös tájékoztatója

A Magyar Építész Kamara és a Magyar Mérnöki Kamara közös tájékoztatója a településfejlesztéssel, a településrendezéssel és az építésüggyel összefüggő törvénymódosítás parlamenti elfogadásáról



Az Országgyűlés 2012. szeptember 24-én döntött a településfejlesztéssel, a település-rendezéssel és az építés-üggyel összefüggő egyes törvények módosításáról. A javaslat keretében a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építész szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvényt is módosították. A elfogadott módosítások lényegesen érintik a szakmagyakorlás feltételeit, a kamarák működését és az építésügyi szabályozási rendet.



A jogszabály-módosítási csomag előkészítésében a Magyar Mérnöki Kamara és a Magyar Építész Kamara szakértői az elmúlt két évben a Belügyminisztériumban működő Országos Építésügyi Fórum keretein belül aktívan részt vettek, javaslataink beépültek a törvénybe és a kapcsolódó kormányrendeletekbe.

A szabályozási környezet változása számos feladatot ad a kamaráknak, ezért a két kamara összehangoltan megkezdte a módosítással járó feladatok végrehajtásának az előkészítését. A törvény kihirdetését követően folyamatosan tájékoztatást adunk az elvégzendő feladatokról és azok ütemezéséről. A szakértő kollégáink javaslataira, a területi kamarák véleményére, szakmai segítségére és támogató közreműködésére továbbra is számítunk.

Törvényi felhatalmazás a legalacsonyabb – legmagasabb ár magállapítására

Tagjaink és tagvállalataink többször felhívták figyelmünket arra, hogy a piac által generált irreálisan alacsony ár méltatlan, veszélyezteteti vagy teljesen ellehetetleníti a minőségi teljesítést, mely súlyosan sérti a közérdeket. A Magyar Mérnöki Kamara és a Magyar Építész Kamara az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) módosításával közösen tesz erőfeszítéseket a jelenség visszaszorítása és szabályozása érdekében. A két szakmai kamara a németországi szabályozás (HOAI) mintájára, valamint az irreálisan alacsony árak a minőség romlására szükségszerűen és elkerülhetetlenül negatív hatást gyakorló természetének indokára alapozott érvrendszert és megoldási javaslatot dolgozott ki és juttatott el a jogalkotóhoz.

A két kamara az elmúlt fél évben végzett folyamatos szakmai előkészítő munkáját követően a Parlament az Étv. módosításával felhatalmazta a Kormányt, hogy az építészeti- műszaki tervezési tevékenység és az építésügyi műszaki szakértői tevékenység ellátása során kötelezően elvégzendő feladatok körét, valamint a feladatok ellátásáért felszámítható legalacsonyabb és legmagasabb díjakat rendeletben állapítsa meg.

A részletes szabályozást és a szakmai alátámasztó anyagot 2013. július 1-ig kell elkészíteni.

A törvénymódosítás megnyitotta az utat az építész és a mérnöki munka szakmai minőségének, a nemzetközi versenyképesség növelésének, az épített és táji környezet minőségének az emelése – ezáltal az életminőség emelése előtt.

Barsiné Pataky Etelka
elnök
MMK

Noll Tamás
elnök
MÉK

Magyar épület a világhálón

www.world-architects.com



Fotó: Bujnovszky Tamás



Fotó: Bujnovszky Tamás

A *world-architects.com* a világ egyik ismert építészeti hírportálja, amely a kiemelkedőnek ítélt kortárs építészeti újdonságokat mutatja be, többek között azzal a céllal, hogy segítse a tervezőket, a beruházókat és a megbízókat egymásra találásukat. Az oldalra gondos válogatást követően – melynek során értékelik az adott építészeti projekt professzionalizmusát, egyediségét és minőségét – kerülhetnek fel az épületek. Augusztusban egy magyar épületet ismerhetett meg a világ, a honlap címlapján a Földes és Társai Építésziroda (felelős tervező: Földes László, építész tervezők: Balogh Csaba és Tatár-Gönczi Orsolya) Balatonalmádiban található Egészségügyi Központja szerepelt. Úgy tűnik, van új a nap alatt, hiszen az épületet 2008-ban tervezték Földes Lászlóék és nagy öröm, hogy az érdeklődés ma is felszínen tartja. E hír ürügyén úgy gondoltuk, felfrissítjük tudásunkat az épületről, rövid ismertetését közzé téve az iroda műleírásából:

„Az Egészségház a Vörösberegyre vezető úton, Balatonalmádi központjától pár száz méterre áll, a hegy lábánál. Ez egy fontos csomópont, közvetlen kapcsolatban egy zöld parkkal. A Petőfi Sándor utca képét lapostetős, függőfolyosós, három-négyszintes modern házak határozzák meg, melyek az utcán merőlegesen állnak. Ezek sorát kell megfelelően lezárnia az általunk tervezett épületnek. Modern házat kívántunk tervezni, mely tükrözi a mai kort, de egyértelműen beleillik a balatonalmádi stílusba. Egy újabb réteget képvisel Almádi építészettörténetében. A hagyományokra épül, a helyi jellegzetességekre utal. Az utca beépítésének jellegzetes karakterét kívántuk folytatni. A sor utolsó elemét terveztük meg. Ez a logika egy sávossá beépítést eredményezett, melyet a funkció indokoltta tesz. Az egymás mellé sorolt rendelők egy-egy váró-közlekedő sávra nyílnak. Anyaghasználatát a vörösberegyi vörös kő határozza meg. Ezen kő szinte minden helyi épületen előfordul, a legkisebb nyaralóktól kezdve a nagyobb középületekig. A legtöbb esetben az épület megkívánja, hogy a súlyos kő felületet oldjuk valamivel. Erre is számtalan példát találhatunk: vakolt homlokzatok, síkok, díszes fa tornácok teszik könnyedebbé az almádi épületeket.”

Pályázat vidékfejlesztésre

A vidéki örökség megőrzése és falumegújítás

Önkormányzatok, nonprofit szervezetek, egyházi és jogi személyek pályázhatnak, összesen 13 milliárd forintra a vidékfejlesztési tárcánál a vidéki életminőség javítására, a Darányi Ignác Terv forrásaiból, 2012. október 15. és november 15-e között. Ebből a vidéki örökség megőrzésére szánt 5 milliárd forintot a helyi vagy országos védelem alatt álló épületek megőrzésére, a népi építészeti emlékek megújítására és bővítésére lehet fordítani. Külső felújításra, restaurálásra, zöld felületek, kertek, tájak helyreállítására, tanösvény rehabilitálására 10–55 millió forint áll rendelkezésre. Lehet védetté nyilvánítást is kezdeményezni, s ehhez az értékvizsgálat elvégzésére pályázni, amit 100 százalékosan térítenek meg a pályázóknak. Ha a tulajdonos nem lakik az épületben, 70 százalékos támogatást igényelhet. A fennmaradó 8 milliárd forintot falumegújításra és fejlesztésre osztják szét, védelem alatt nem álló (de városképileg jelentős) épületek belső felújítására, bővítésére, átalakítására, kapcsolódó zöldfelületek, parkolók, stb., felújítására. Ám mindenekelőtt új piacok létesítésére, régiók felújítására, bővítésére, üzlethelyiségekre és elárúsítóhelyekre a helyben termesztett termékek árusításához, továbbá szelektív hulladékszigetek kialakítására. De a pályázat lehetőséget kínál játszóterek és kiemelten nem fedett sport- és atlétikai-, illetve kerékpáros+gördeszka pályák kialakítására is, ezekre 100, illetve 80 százalékos (hátrányos helyzetű településeken 85 százalékos) támogatás nyerhető. A kérelmeket a területileg illetékes LEADER Helyi Akciócsoportokhoz lehet beadni. További kiírás és részletes információ a www.kormany.hu oldalon.

Építő játékok

A MÉK új kiadványa



Sok mindenre mondható, hogy nem lehet elég korán kezdeni, mások mellett az építészet oktatására is. Ezzel alighanem valamennyi szakmabeli egyetért, miként azzal is, hogy az építészeiről való tudásnak az általános műveltség részévé kell (ismét) válnia. Ez volt a célja annak XV. kerületi oktatási programnak is, amely hónapok óta hétfőként zajlott a Hubay Jenő Alapfokú Művészetoktatási Intézményben, s amelyről most *Építő játékok – Kreatív építészeti foglalkozások gyermekek részére* címmel jelentetett meg kiadványt a Magyar Építész Kamara, a XV. Kerületi Önkormányzat támogatásával, Kovács Ildikó szerkesztésében. A program koordinátora Tatai Mária, a MÉK munkatársa volt, az építészeti szakkör foglalkozásait pedig Belezna Éva, Kovács Ildikó, Mújdricza Péter és Zöldi Anna építészek vezették. A kiadvány ismerteti és összefoglalja a 6–10 éves korúak részvételével megtartott foglalkozások tanulságait, ezzel segítve az építészeiről való gondolkodás kisiskolások számára történő megismertetését.

A képekkel, ábrákkal teli kiadványt László Tamás, a XV. kerület polgármestere mutatta be október 1-én, az Építészet Világnapján, az Ötpacsrta utcai Építészek Házában. A kiadvány többek között az oktatáspolitikát alakító, felelős döntéshozókhoz is eljut majd, annak reményében, hogy a „Hubayban” kidolgozott módszer értékeit felismerik és támogatni fogják annak mind szélesebb körben történő alkalmazását az ország általános iskoláiban.

Mesteriskola

XXII. ciklus, 2012–2014

A Mesteriskola diplomás fiatal építészek–belsőépítészek részére, a tervezés szakmai gyakorlatának és elméleti ismereteinek kiszélesítése, valamint az építész generációk, irányzatok összekapcsolása érdekében kétéves – posztgraduális – továbbképzést szervez, kétszer tízhónapos időtartammal, kéthetenként 2x4 órában. A Mesteriskola működését, önállóságát az Építész Mester Egylet biztosítja, a Magyar Építőművészek Szövetsége és a Magyar Építész Kamara támogatásával. Az 1953 óta működő Mesteriskola célja a személyiség és szemlélet alakítása, az önálló gondolkodásra nevelés, a tudatos és szuverén egyéniség kialakításának segítése. A továbbképzés során az építészet, azon belül főleg az európai építészet tendenciáit vizsgálja. Kiemelten kíván foglalkozni az EU-ba legutóbb felvett kelet-európai országok építészetének alakulásával, törekvéseivel. Nyitott minden olyan építészeti irányzatra, mely a szakmai elkötelezettség mellett a mesterségbeli tudást és értékeket, az anyagszerűséget és a formai igényességet együtt szerepelteti.

Az Építész Mester Egylet Mesteriskola XXII. ciklus (2012–2014) kétéves továbbképzésére szóló felhívásra hatvanhároman adták be a pályázatot, akik közül alábbi tizenkilenc pályázó nyert felvételt: Balázs Marcell, Baranyi Ágnes, Beke András, Bujdosó Ildikó, Csáki Péter, Élő József, Fajcsák Dénes, Friker Zolt, Juhász Kristóf Attila, Kovács Barbara, Kovács Dávid, Kozma Zoltán György, Kun Tamás, Lukács Eszter, Mezey Tamás, Páll András, Sámson Rita, Szigeti Nóra, Vörös Tamás.

www.mesteriskola.hu

Kotsis Iván érem 2012

Javaslatétel november 15-ig

A Magyar Építőművészek Szövetsége volt rendes tagjának, több építésznemzedék tanítómesterének, Dr. Kotsis Iván professzor úrnak a tiszteletére és emlékeztetésére 1990 óta Kotsis Iván éremmel ismeri el a szakma kiválóságait. A kitüntetés jelképezni kívánja az érem névadójának életművével is hitelesített felfogását az etikai alapon álló, építészeti alázattal folytatott szakmagyakorlásról, valamint a magas színvonalú oktatás elismeréséről.

A kitüntetésre bárki (jogi vagy természetes személy) javaslatot tehet. A beérkezett javaslatokat a kuratórium véleményezi és terjeszti az elnökség elé. A kuratórium tagjai: Czigány Tamás DLA, Csontos Csaba, Perényi Tamás DLA,

Roth János DLA. Évente egy érem kerül átadásra, a professzor úr december 15-i születésnapja alkalmából. Kérjük, hogy javaslattételeiket, a megfelelő indoklással 2012. november 15-ig juttassák el a MÉS Z Titkárságára (1088 Budapest, Ötpacsirta utca 2., email: meszorg@t-online.hu)

Janáky István

(1938–2012)



Foto: Janesch Péter

Schaár Erzsébet Múzeuma Pécsen, tervezte Janáky István



Foto: Kádár József

Gyakorlatilag az utolsó pillanatig dolgozott, egy kooperációs értekezleten váratlanul lett rosszul. Kórházba szállították, de nem tudtak segíteni rajta. Mi már csak a szomorú hírt fogalmazhatjuk, hogy 74 éves korában elhunyt Janáky István DLA, Ybl díjas építész. Életrajzában, megépített művei mellett szólni kell szakmai következetességéről, oktatói tevékenységéről, okos és szenvedélyes írásairól. Akiik barátként, munkatársként vagy tanítványként személyesen is ismerték, azoknak nem pusztán egy életmű lezárulását, hanem egy, a szakmai életben meghatározó szerepet játszó személyiség eltávozását is tudomásul kell venniük. 1990-ben, a budapesti Vizafogó lakótelep mellé, a Duna partra tervezett sportcsarnokáért Ybl díjat kapott, és (meg nem épített) Lepkeházával ugyanebben az évben

első díjasa lett az 1992-es sevilai EXPO magyar pavilonjára kiírt tervpályázatnak. Az adott hely értékeire, jellegzetességeire figyelő és azokat munkáiba átemelő építészettel művelt. Az utánpótlás képzését kiemelten fontosnak tartotta, hosszú évekig dolgozott az MÉS Z Mesteriskolájában, 2002-től haláláig pedig a MOME oktatója volt, 2007-től címzetes egyetemi tanárként. Két könyvében, az 1999-ben kiadott *A hely*, illetve a 2004-ben megjelent *Az építészeti szépség rejtekei* című munkáiban az építészeti ürrügyn szölt szépségről, arányról, s mind arról, amit építészként és emberként fontosnak tartott.

A Szendrői Jenő-díj kitüntetettjei

A Magyar Építőművészek Szövetsége volt újjáalapító és rendes tagjának, a Mesteriskola létrehozójának, több építészemzedék tanítómesterének, Dr. Szendrői Jenő építőművésznek tiszteletére és emlékezetére 2005 óta Szendrői Jenő-díj kitüntetést ad át. A díj utal a névadó jellemére, az építészpályán vívott küzdelmeire, különleges egyéniségére, a pályatársak előtti tekintélyére és arra a törvényre, mely szerint életünk üzenetét az utánunk jövők emlékezete örökíti. A kitüntetést az kaphatja meg, aki szellemével, alkotó magatartásával, a névadó erkölcsi és valóságos üzenetét törekvéseiben megtestesíti. A díj odaítéléséről háromtagú bizottság dönt, tagjai a mindenkor MÉS Z elnöke, a Mesteriskola vezetője és egy volt Mesteriskolász. A kitüntetést 2012. szeptember 27-én adta át Sáros László György DLA, a MÉS Z elnöke és Arnóth Lajos, a Mesteriskola vezetője a MÉS Z Székház Kós Károly termében. A Szendrői Jenő-díj 2012 évi díjazottjai Baranyi Csaba Katalin, Herczeg László és Pintér Tamás János építészek lettek.

Felvételi és diplomaosztó

Kós Károly Egyesülés Vándoriskola

A Mesterek döntése alapján idén, a tizennégy pályázó közül négyen nyertek felvételt szeptember 8-án a Kós Károly Egyesülés Vándoriskolájába: *Ferenczy Kinga Katinka, Gadó Johanna, Heli Judit, Várnai Bence* Ugyanazonnap a Vándoriskolát teljesítő vándorok közül öten jelentkeztek diplomavédésre, amely minden esetben sikeres volt.

A frissen diplomázottak: *Dénes Albert, Nathalie Grekofsky, Kovács Pál, Mezei Zsófia, Szilágyi Szabolcs* Mind a felvetteknek, mind a friss diplomásoknak ezúton is gratulálunk.

Az Év háza 2012 pályázat győztese

Az építészet helyzete 2012 őszén

Október első hétfőjén, az Építészet Világnapján számtalan esemény szólt az építészetéről. Rendezvények, kiállítások és beszélgetések sora, s köztük egy ünnepélyes díjkiosztó is, amelyen az *Év háza* pályázat eredményét ismertették a BM Duna Palota Széchenyi termében. 2012-ben nem csak az idei pályázatokról hallottak a jelenlévők, hanem az újjáélesztett pályázat elmúlt öt évéről is, így ez a díjkiosztó kicsit több volt, más volt, mint az eddig megszokottak. A díjkiosztó előtt néhány előadás hangzott el az építés szakma helyzetéről, *Az építészet ereje* összefoglaló címmel. Dr. Szaló Péter, a Belügyminisztérium Területfejlesztési és Építésügyi helyettes államtitkára a családi ház tervezés műfaját boncolgatta, amely talán egyszerűnek tűnik, de inkább csak léptékét tekintve az. Éppen olyan nehéz és összetett feladat, mint bármely más épület tervezése, s hogy végül milyen családi otthon épül meg, az nagyon sok mindentől függ. Cselovszki Zoltán, a Forster Gyula Nemzeti Örökség-gazdálkodási és Szolgáltatási Központ frissen kinevezett vezetője vázolta azt a sokakat érdeklő helyzetet, amely a KÖH megszüntetése után kialakult. A KÖH megszűnésével az integrált, de nehézkesen működő örökségvédelem intézménye szűnt meg, helyette új, egyszerűbben működő, szigorúbb rendszert kell kialakítani – jelentette ki. A Forster Gyula Központ legfontosabb feladatai között a folyamatokban való részvételt emelte ki, így a szabályozások alapelveinek kidolgozását, a hatóságok munkáját megkönnyítendő véleményezési jog gyakorlását, illetve az örökségvédelmi szakemberek bevonását a jövő alakításába. Fekete György, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, az Akadémia történetét, az egyesületből köztestületté válás göröngyös útját ismertette, illetve szólt az Akadémia előtt álló feladatokról, többek között a belső-építészek helyzetének tisztázásáról.

Noll Tamástól, a MÉK elnökétől megtudtuk, hogy a magyar építészek 1990 óta ünneplik az Építészet Világnapját, s ezen a napon a szakma minden évben számos eseményt rendez. Idén az Őtperc utcai Építészek Házában többek között a kétévente megrendezett Európai Unió Kortárs Építészeti Díja, a *Mies van der Rohe Díj*, ez évi nevezett és díjazott munkákról készült film bemutatásával, a *Pro Architectura díjak* és a *MÉK-MÉSZ Diploma díjak* átadásával és kiállításával. Ami pedig az elmúlt két évet illeti, lassan beérni látszanak azok a szakmai erőfeszítések, az a számtalan egyeztetés és háttérmunka, amelyek az építészek érdekében a jogalkotóval történtek – hallottuk a MÉK elnökétől. A jövő évtől várható változások elsősorban az építési szabályozási folyamatokat érintik, de az építészek szakmagyakorlására is jelentősen kihatnak. A MÉK álláspontja szerint az építészeknek mindvégig – a kezdettől a kulcs átadásig – fontos szerepet kell játszania, a megvalósítás minden mozzanatában ott kell lennie. Fontos változás lesz, hogy az építész felvállalja/felvállalhatja a műszaki ellenőrzést a „független” műszaki ellenőr helyett. Noll Tamás megemlítette még az építészek



Az Év háza pályázat díjat Ásztai Bálint és Kovács Csaba pécsi vendégháza kapta



A Magyar Építész Kamara különdíját Horváth András kapta zengővárkonyi családi házáért



A Magyar Építőművészek Szövetségének különdíját Basa Péter és Reisz Ádám balatonszéplaki villája nyerte el

felelősségének a megnövekedését, és ezzel összefüggésben a német minta alapján építészeti szolgáltatási és díjszámitási szabályozás bevezetését, aminek a pontos részleteit 2013. július 1-ig kell elkészíteni. Ennek egyik célja, hogy az árversenyt a minőség versenye váltsa fel az építészet területén. Nagy eredményként könyvelhető el az is, hogy a Magyar Vidék Stratégiába bekerült a népi örökségvédelmi program, amelyre már pályázatot is hirdettek, eddig még nem látott, 5 milliárd forintos nagyságrendben. Végül utalt a fejlettebb országok azon tapasztalatára ezen a területen, hogy amikor nincs mit építeni – mint azt mostanában tapasztaljuk –, akkor az örökségvédelemre kell fókuszálni, a meglévő értékeinket kell felújítani és rendbe tenni.

Mindezek után került sor az eredményhirdetésre, Szóják Balázs építész, az „Év háza 2012” pályázat kurátora adta át a díjat és az elismeréseket, amelyeket a zsűri 2012-ben a következő munkáknak ítél:

Az *Év háza pályázat* díjat Ásztai Bálint és Kovács Csaba pécsi vendégháza kapta.

A kuratórium két különdíjat is kiadott.

A Magyar Építész Kamara különdíját Horváth András kapta zengővárkonyi családi házáért.

A Magyar Építőművészek Szövetségének különdíját Basa Péter és Reisz Ádám balatonszéplaki villája nyerte el.

További három épület építésztervezői dicsérő oklevélben részesültek:

- Basa Péter, Ferneszelyi Gergely, Reisz Ádám – budapesti családi ház
- Kovács Zsolt és Berankova Jana – családi ház Balatonalmádiban
- ifj. Benczúr László és Weichinger Miklós – nyaraló felújítás és átalakítás Sajkodon.

A nyertes épületek megtekinthetők: www.evha.hu

További négy pályázó munkáját is beválasztva, a nyertesekkel és a díjazottakkal együtt állt össze az a csapat, amely a Visegrádi Négyek családi házait évről évre bemutató kiállításon hazánkat képviseli.

Kiegészítés

Az Építész Közlöny Műhely előző számának *Szokatlan irodalom óra* című cikkéből (42. oldal), mely az Árkád Szeged épületét mutatta be, kimaradtak a generálkivitelezők nevei.

ECE: Germán Géza, Markal Roland, Kecskés Imre, Harangi László

3h Építésziroda: Gunther Zsolt, Csillag Katalin, Békesi Tamás

Az érintettektől elnézést kérünk.

Dr. Möcsényi Mihály tájépítészeti Nobel díja



A tájépítészet Nobel díjának tartott *Sir Geoffrey Jellicoe díjat* idén, első magyar tájépítésként, dr. Möcsényi Mihály, a hazai tájépítészet iskolateremtő professzora kapta. A jó egészségnek és kiváló szellemi frissességnek örvendő, 93 éves professzor szeptember 7-én személyesen vette át a díjat a dél-afrikai Fokvárosban. Az ünnepélyes díjátadásra a jelenleg 61 ország nemzeti tájépítész szövetségét tömörítő IFLA (Tájépítészek Nemzetközi Szövetsége) 49. Világkongresszusán került sor, a szakma mintegy ötszáz, legrangosabbnak tekinthető képviselője előtt. Jelöltek az életmű díjra a nemzeti szövetségek állíthatnak (Möcsényi professzort a Magyar Tájépítészek Szövetségének elnöke, Dr. Dömötör Tamás terjesztette fel), a javaslatokról előbb az IFLA által delegált jelölőbizottság, majd a szintén általa delegált nemzetközi zsűri dönt. Az IFLA első elnökéről, az angol és a nemzetközi tájépítészet elismertetéséért dolgozó Sir Geoffrey Jellicoe-ről (1910–1996) elnevezett díjat 2001 óta adják át a tájépítészet legkiválóbb, iskolateremtő mestereinek. A zsűri ebben az évben úgy ítélkezett, hogy azt Möcsényi professzornak, a magyar tájépítészet doyenjének ítéli oda, aki terveivel, a felsőszintű oktatásban végzett, generációk gondolkodását meghatározó tevékenységével, nemzetközileg elismert tanulmányaival és a szakmáért való mindenkor kiállásával szinte egy személyben jelölte ki a legújabb kori hazai tájépítészet útját. A magas kitüntetéshez gratulálunk és további jó egészséget kívánunk!

A rovatot összeállította:
Rubóczki Erzsébet

[éptár] vasalás megoldás

GRAPHISOFT
ARCHICAD 16

www.eptar.hu

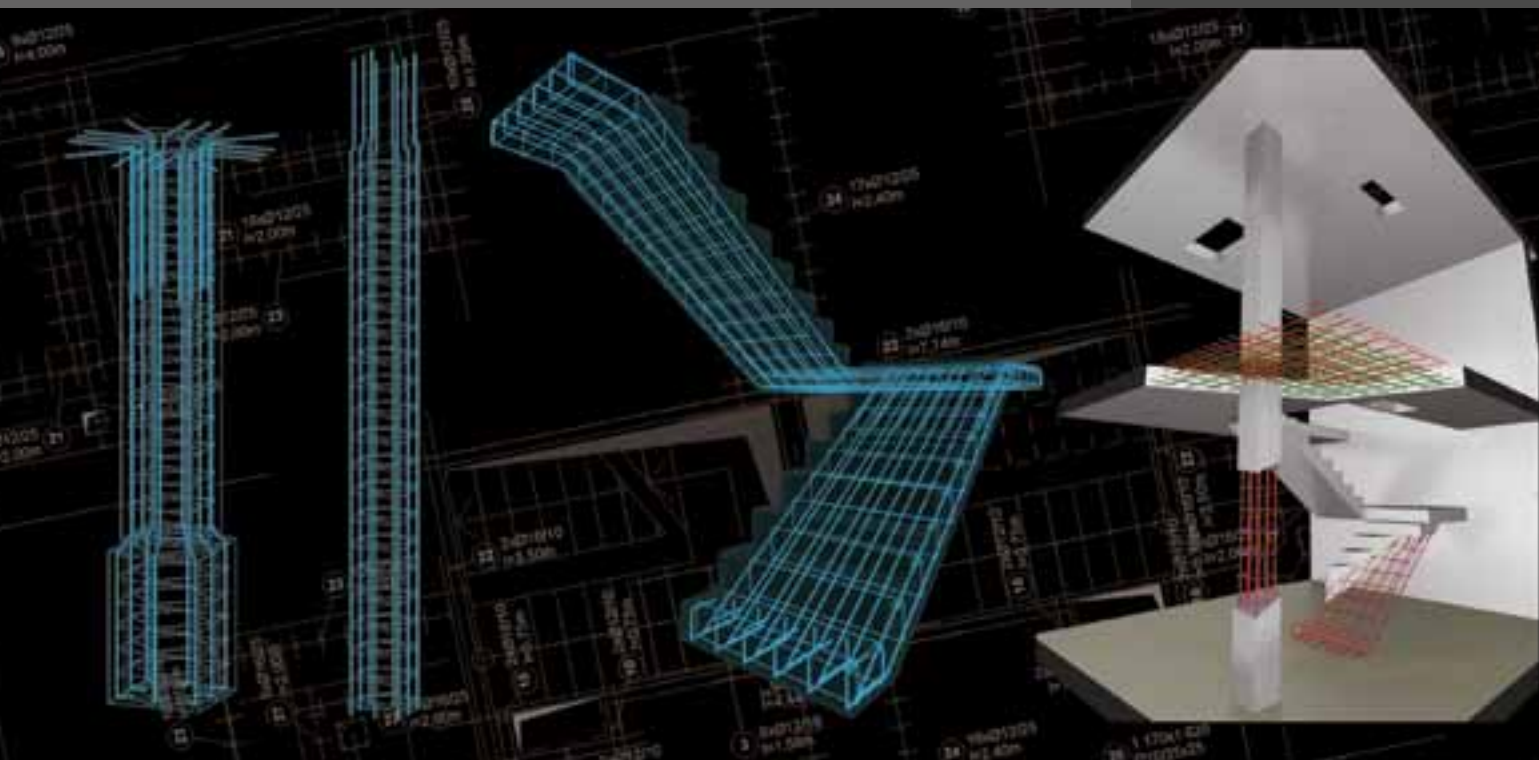


Új megoldás!

GRAPHISOFT
ARCHICAD 16 | ARCHICAD 14-15 | fővasak | kengyelek |
vasbeton háló | **vágási lista** | mennységkimutatás |
vasak számainak ellenőrzése, **optimalizálása** |
3D modell | **teljes 2D** dokumentáció | metszetek |
részletrajzok | **összetett elemek** | gerendák |
oszlopok | födémlemez | lépcsők | ingyenes DEMO |

viszonteladók:

ARCHIMAGE



A megoldás segítségével az ArchiCAD programon belül az építészek által használt modellen, terveken lehet a vasalási tervek elkészíteni. A megoldás egyszerű és hatékony segítséget nyújt a tervezési munkában, lehetőséget nyújt teljesen egyedi vasszerkezetek tervezésére, hajlított vasak létrehozására és használatára. A megoldás a tervezés során ellenőrzi a vasak számozásainak ütközését, ezeket automatikusan javítja, korrigálja. Az éptár vasalásszerkesztő modul a teljes vasszerelési terv létrehozását, a szerkezeti modell és a dokumentáció minden elemének elkészítésében segítséget nyújt a felhasználóknak.

A közeljövő hazai múzeum építésze

Pályázatok, elképzelések, tervek



E számunk *Quo vadis?* rovatában olvasható írásainkkal a kortárs hazai múzeumépítészet néhány aktualitására kérdezzünk rá. A kultúra – amelynek fontos közvetítő láncszemei a múzeumok – szellemet, erkölcsöt, gondolkodásmódot formáló, hosszútávra szóló befektetés, rentabilitása nehezen fejezhető ki vagy mérhető „piszkos anyagiakban”. Mégis érthető, hogy a mai nehéz gazdasági helyzetben sokan luxuskiadásnak ítélik azokat a múzeumfejlesztési beruházásokat, amelyeknek előkészítése gyakorlatilag már el is kezdődött. Ugyanakkor gondolkodó ember számára egy pillanatig nem lehet kérdés, hogy ezekre áldozni kell, ahogy az ókori pap áldozott a kultúra templomának oltárán, miként arra Dr. Takács Imre, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója utalt a vele folytatott beszélgetésben, amelyre a múzeum rekonstrukciójára és bővítésére kiírt pályázat lezárulását és eredményhirdetését követően került sor. Szavaiból sok minden kiderül a Lechner Ödön–Pártos Gyula tervezte épületről és a rendkívül sikeresnek mondható pályázatról, és az is világossá válik, hogy az Iparművészeti Múzeum esetében elérkeztünk ahhoz a pillanathoz, amikor az épület hihetetlenül rossz fizikai–műszaki állapota miatt tovább már nem halogatható annak teljes megújítása. A luxus ez esetben éppen az lenne, ha nem fordítanánk kellő figyelmet, energiát és nem biztosítanánk forrásokat az ország egyik legismertebb és legértékesebb épületének a megmentésére.

Ebben egyébként az építésztársadalmon belül is nagy az egyetértés, ellentétben egy másik múzeumi beruházással, a budapesti Városliget peremére szánt múzeumi negyeddel. A Városliget komplex megújításának részeként tervezett, öt új múzeumot és ezekben hat intézményt elhelyező megaprojektet kapcsolatban gyakorlatilag mindenre rákérdeztek már: egyáltalán miért kell, s ha mégis kell, miért éppen most, éppen oda és mégis miből? Erről Baán Lászlóval, a Szépművészeti Múzeum főigazgatójával beszélgettünk, aki a projektet közel egy éven át kormánybiztosként felügyelte, újabb pedig a Nemzeti Erőforrás Minisztériuma megbízásából irányítja. Számára majd' minden, fentebb is említett koncepcionális kérdésre megvan az egyértelmű, ésszerű indokkal megadható válasz, de nem zárkozik el újabb elképzelések megvitatásától sem. Legalábbis ígéretet kaptunk, hogy a múzeumi negyed építészeti koncepciójával kapcsolatban, a Magyar Építész Kamara vendégeként örömmel ül le építészekkel, hogy meghallgassa véleményüket, javaslataikat és ellenjavaslataikat egyaránt. (Ennek időpontjáról hírlevélben és egyéb kommunikációs csatornákon tájékoztatjuk majd a MÉK tagjait.)

A múzeumi negyedbe tervezett múzeumok egyike az Építészeti Múzeum lenne, amely a helyét keresi fizikai és szellemi értelemben egyaránt. Alig hihető, de éppen 45. születésnapját ünnepelte (volna) a július elsején bezárt Építészeti Múzeum. Csendben létezett, kevesen ismerték, még kevesebben vették igénybe a tereiben szűkre szabott, elsősorban archiválásra, gyűjteménykezelésre, kutatómunkára berendezkedett, kiállítótér nélküli intézményt. Ennél többet érdemel, ebben tökéletes a szakma egyetértése, ám abban, hogy ennek a tervezendő múzeumi negyedben vagy valahol máshol kellene megépülnie, már kevésbé. De a helyszín ebben a pillanatban kevésbé fontos, sokkal inkább azon érdemes és kell gondolkodni, hogy miképpen működjön, milyen feladatai legyenek, és hogyan szolgálja leghatékonyabban az építészet érdekeit – vallja Ritoók Pál, az Építészeti Múzeum gyűjteményvezetője, akivel a múzeum múltjáról és várható jövőjéről beszélgettünk.

Ehhez a témához kapcsolódik rovatunk utolsó összeállítása, amelyben röviden bemutatunk néhányat a környező országokban működő építészeti múzeumok közül, illetve a további tájékozódást segítő, összeállítottunk egy linkgyűjteményt is a világ legjelentősebb önálló építészeti vagy építészeti gyűjteménnyel is bíró múzeumainak elérhetőségéről.

Rubóczki Erzsébet

Az első meneten túl

Az Iparművészeti Múzeum pályázata

2012. augusztus 10-én kihirdették az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciójára és bővítésére kiírt pályázat végeredményét. A zsűri egy első, egy második és két harmadik díjat adott ki, illetve megvásárolt hat további a beérkezett 32 érvényes pályaműből. A pályázatról, annak programalkotásáról, a Vikár és Lukács Építész Stúdió Kft. díjnyertes tervéről, illetve a múzeum előtt álló feladatokról beszélgettünk a múzeum főigazgatójával, Dr. Takács Imre művészettörténésszel.

Rubóczki Erzsébet: Az elmúlt hónapok pályázatait övező kisebb-nagyobb botrányok tükrében sikertörténetnek tűnik eddig ez a pályázat, mintha „bársonyon futott” volna. Ráadásul nem csak lebonyolítását, hanem végeredményét tekintve is, hiszen konszenzusosnak tűnik a díjnyertes pályázat fogadtatása. Valóban ilyen sima ügy volt, ahogy ez kívülről látszik?



Takács Imre: Bizonyára lehetne árnyalni azt, hogy mennyire volt sima – és az egyáltalán nem baj, ha „árnyalt” egy értékelés –, de a végeredmény valóban megnyugtató. Az ön által használt sikertörténet kifejezés egyébként jó megfogalmazás, mert a pályázat eljuttatta az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciójának ügyét oda, ahová szeretttük volna, egy megvalósítási-döntési helyzetbe. Ebben az értelemben tehát sikeres volt, de abban az értelemben is, hogy noha elég komplikált kiírást és pályázati programot sikerült összeállítanunk – több mint ezer dokumentumot tartalmazott a kiírói programcsomag –, 45 érdeklődő vásárolta meg, s végül 35 pályamű érkezett be. Információink szerint azok, akik megvásárolták, de végül mégsem pályáztak, a feladat bonyolultságától, illetve a rendelkezésre álló, viszonylag rövid határidőtől riadtak vissza. Nem foghíjbeépítésről vagy bármilyen városi kulturális létesítményről van szó, hanem az ország egyik legjelentősebb műemléki épületének komplex felújításáról, építészeti kiegészítéséről, funkcionális újraszervezéséről és urbanisztikai kapcsolatainak javításáról. Nagyon összetett volt a feladat, lényegesen bonyolultabb, mint az utóbbi években meghirdetett egyetlen, a Magyar Nemzeti Múzeum kertjének, udvarának és mélygarázsának bővítésére, illetve megtervezésére 2010 elején kiírt múzeumfejlesztési pályázat.

R.E.: Azt tapasztalom, hogy a határidők valahogy mindig szűkre szabotnak. Ha azt tekintem, hogy ebben az esetben már 2011 decemberében megszületett a pályázatra vonatkozó kormányhatározat, akkor kevésbé értem, hogy miért volt mindössze két hónap a pályázatra (2012. május 11-én tették közzé, július 16-i beadással), ugyanakkor, ha a kiíró által összeállított, hihetetlenül gondosan kidolgozott

pályázati programot nézem, megértem, hogy erre is idő kellett. S lehet, hogy a pályázat sikerének egyik lényeges eleme éppen ebben az árnyalt és artikulált programban lelhető fel.

T.I.: Ez pontosan így van, idő kellett arra, hogy az intézmény tisztázza, mit is szeretne. Igaz, évek óta gondolkodunk erről, több, egymástól eltérő elképzelés fogalmazódott meg az idők során, azonban most, hogy élessé vált a helyzet az elmúlt év végi kormányhatározatnak köszönhetően, nekünk is nagyon komolyan kellett vennünk a feladatot, le kellett ülnünk és össze kellett állítanunk azt a szakmai-muzeológiai programot, ami aztán belekerült a kiírásba is.

R.E.: Az Ön sok éves múzeumi tapasztalata, illetve más múzeumok működéséből leszűrhető tanulságok, esetleg előképek mennyire befolyásolták, miben segítették a programalkotás folyamatát?

T.I.: A londoni *Victoria & Albert Museumot* kell mindenekelőtt megemlítenem. Nem véletlen, hogy éppen idén mutattuk be a londoni múzeum „sztoriját” (a cikk megjelenésekor éppen bezárt a tárlat – szerk.). A Victoria & Albert Museum a világ első iparművészeti múzeuma, minden értelemben. A világon elsőként alapították és a mai napig is a legnagyobb. Ennek ellenére irányítói, körülbelül tíz évvel ezelőtt azt állapították meg, hogy intézményünk nem eléggé sikeres, nem túl jók a programjai és alacsony a látogatottsága. Kidolgoztak egy *Future Plan* névre keresztelt jövőképet, amelynek egyik fontos eleme az építészeti rekonstrukció, az újjáépítés és bővítés volt, de ennél is fontosabbnak tekintették a gyűjteménynek, illetve a gyűjtemény prezentálásának és a közönséggel



A metró aluljáróból induló hosszú rámpa az épületre irányítja a figyelmet



*Az új épület
illeszkedését
szemlélteti
ez a terv
a Lechneri
épülethez
és a környék-
hez*

való kapcsolatépítésnek a megújítását. Ezzel a munkával tíz év alatt olyan sikert értek el, hogy a világ egyik legattraktívabb kulturális intézményévé tették, hárommillió látogató keresi fel évente, ami számukra is óriási szám és hatalmas eredmény. Úgy hozta a szerencse, hogy bár korábban is volt kapcsolatunk a múzeummal, de most még sűrűbben találkozhattunk annak munkatársaival. Sokat tudunk tanulni példájukból, és remélem, már tanultunk is. A budapesti Iparművészeti Múzeumnak a magyarországi viszonyok között annak kell lennie, ami a Victoria & Albert Museum London számára, és erre minden lehetősége és adottsága megvan. Egy szempontból talán még jobb is a helyzetünk, tekintve, hogy mi egy igazi emblemikus épülettel, egy egyedülálló, európai építészeti remekművel rendelkezünk.

R.E.: Ezt a remekművet kell most felújítani és bővíteni, ami sok pénzbe és hosszú időbe fog kerülni, de már megvannak hozzá a tervezők, Vikár András és Lukács István személyében. Simán nyertek vagy nagy csaták közepette?

T.I.: A zsűri munkája az egyes pályaművek értékelése során nem volt mentes a szakmai vitáktól. Balázs Mihály második díjjal elismert terve is ilyen volt. A terv rendkívül karakteres építészeti elképzeléseket tartalmaz, gondolok többek között az udvarban álló platánfa megőrzésére és az ebből kibontakozó tervezési programra, de egyben igen erős kötöttségeket is teremt, ilyen például a meglévő központi csarnok megemelésével elért területnövelési megoldása. A Lechner-

mű tömegének radikális módosítása ugyanakkor határozott kritikát is kiváltott a zsűriben. Ennyi pályaművet átnézve, úgy hiszem, nagyon sokat tanultam a kortárs építészeti gondolkodásról, s talán ennek is köszönhető, hogy Lévai Tamás új épületre vonatkozó tervének a tisztasága, egyszerűsége és pontossága le tudott nyűgözni. Meggyőződésem, hogy személyében egy kivételesen tehetséges építésznek ítéltük oda a harmadik díjat.

R.E.: Térjünk vissza a nyertesekre, úgy tudom, Lukács István és Vikár András az eredményhirdetés óta már előben is bemutatkozott és prezentálta a tervet. Mennyire ismerték őket korábban?

T.I.: Többen kérdezték tőlem a pályázat, illetve a zsűrizés során, hogy mennyire tiszta a pályázat. Mindenkinek mondtuk, hogy nem tudjuk, kik a pályázók, és nincsenek favoritjaink. A győztesekkel az eredményhirdetésen találkoztam először, később persze sok pozitív véleményt kaptam az irodájukól és a munkáikról. Egyébként érdekesen kezdtek az említett prezentációt, tervüket beállították a világban folyó múzeumrekonstrukciók és múzeumépítészeti tevékenység háttere elé, levetítve egy sor, közelmúltban megépült vagy kibővített múzeumépületet.

R.E.: Arra utaltak, hogy a kortárs múzeumok erőteljes építészeti gesztusként, gyakran önmagukról szólnak és a múzeumi feladatokhoz, igényekhez kevésbé alkalmazkodnak, ahogy egyébként a maga korában ez a múzeumépület is „viselkedett”?



Az új épület
Hógyes Endre
utczára néző
homlokzata
és bejárata

T.I.: A Lechner-épület igazi exemplum-alkotás, úgy tervezték és építették, mint stíluskísérletet és azonnal emblematikus jelentőséget kapott. Maga Lechner Ödön is stílus teremtménynek tartotta, a magyar építészeti stílus gyökereit akarta megtalálni, keleti formákat, magyar népművészeti elemeket, a középkori európai építészeti megoldásait egyesítve kívánt megalkotni egy tipikusan magyar stílust. Az is igaz, hogy az épület múzeumként, részben emiatt, részben, mert eredetileg félig iskolának épült, soha nem működött igazán jól. Ehhez az emblematikus építészeti jelleghez a Vikár-Lukács páros nem úgy viszonyul, mint például Daniel Liebeskindnek a drezdai Hadtörténeti Múzeum historikus épületének a közepébe ékelődő óriás papír repülője. Inkább oly módon, mint ahogy azt a bostoni *Museum of Fine Arts* Norman Foster és partnerei által tervezett, a régi épülettel nem rivalizáló, modern kiegészítése. Ráadásul, a mi esetünkben viszonylag kis alapterületű, reprezentatív homlokzatot nélkülöző kiegészítésről van szó, amely elsősorban a múzeumi működtetésben érdekelt. A nyertesek ezt a szemléletet nagymértékben kiterjesztették a történelmi épületekre is. Nem mondom, hogy egyedül az ő pályázatukban volt fellelhető az erős funkcionális gondolkodásmód, de itt ígérte a legtöbbet. Emellett tervüknek vannak látványos elemei, és most nem is annyira a kiegészítő, új épületre, hanem a múze-

umnak a Nagykörút és a metróaluljáró felé eső oldalán lévő Angyal István tér újjászervezésére gondolok. Ellenében másokkal, semmilyen felszíni attraktív dolgot nem ajánlottak, viszont terveztek egy nagyméretű, íves rámpát, ami az aluljáróból indul és az épület homlokzatára és azon belül is elsősorban a kupolára irányul. Ezzel két dolgot értek el. Olyan építészeti formával gazdagodott a múzeum, amivel soha nem rendelkezett: a felemelkedő lépcsősort pótló rámpával. Ismerjük azt a képet, amely a görög épülethomlokzat lépcsős portikuszmotívumát összekapcsolja a 19. századi múzeumok homlokzati kialakításával. Nálunk nincs ilyen homlokzati elem, viszont most oldalról mégis, mintha megteremtenék ezt az effektust. Figyelemreméltó gesztusként értékelhetjük ezt a mai építészeti részéről.

A Lechneri értékek megővését és kiemelését nem csak szavakban és kisebb restaurálási javaslatokban tartalmazza a győztes terv, hanem átfogóan, egész felfogásában. A rámpa is ennek kifejeződése. Az építész páros tervének másik meggyőző eleme az analitikus gondolkodásra és a funkcionális rendteremtésre való erőteljes készség volt. A Lechneri épület egyrészt rendkívül kötött architektúra, alig lehet hozzányúlani, a feladat ugyanakkor mégis a teljes térrendszer mai igényeknek megfelelő, múzeumi szempontú átszervezése volt. A múzeumot most kell meg-

csinálni, és noha az alaprajzi rendszer és az épületkontúr nagymértékben kötött, a funkciók új elrendezésének, egymáshoz kapcsolásának igénye igazi szellemi kihívás. Nézetem szerint a győztes pályázat készítői arra jöttek rá, hogy az épülettel mint tiszteletre méltó kerettel kell foglalkozni, és amikor ráirányítják értékeire a figyelmet, valójában szabadon és kreatívan újjászervezik az egészet az új működési elképzeléseknek megfelelően.

R.E.: Milyen szempontok merültek még fel az értékelés során?

T.I.: Azt a kérdést is feltettük a terveket vizsgálva, hogy miként „kezeli” a tervező a hozzánk érkező vendéget, a múzeumi látogatót. Tudjuk, hogy a múzeum legfontosabb társadalmi tevékenysége, hogy látogatókat fogad és kultúrát közvetít feléjük. A győztes terv kapcsán meg kellett állapítanunk, hogy a szemre, a kíváncsiságra és az intellektusra ható effektusokkal egyenesen elkényezteti a közönséget. Mások mellett a múzeumi bolt és a kávézó elhelyezésével, ahova nem azonnal tér be az ember, hanem csak akkor, ha elfáradt vagy befejezte a látogatást és visszaérkezik a bejárat környékére, többek között a kabátjáért, mert a ruhatár szintén a közelben van. A visszatérésre

sebb környezetet létrehozva – és ezt az emelt síkot belső kertként és kávéházi teraszként hasznosítják. A felemelt kert alá konferenciaközpontot helyeznek, amely a Högyes Endre utca felől lesz megközelíthető. A tervezőket nem csak az érdekelte ebben az esetben, hogy miképpen fog működni a ház, hanem az is, hogy mennyire tudja majd eltartani magát, milyen eszközzel tehető rentábilisabbá a működése. Itt kell utalnom a félig sétálóutcává átalakított kert ötletére is, amit a múzeum zárása után is nyitott, működő térként képzelnek el, benne az új étteremmel. A látogatható kert azért is figyelemre méltó, mert az épület sűrű városi szövetstruktúrába ékelődik és a környék nagymértékben nélkülözi a jó színvonalú, zöld felületeket.

R.E.: Minden szegmensét nem tudjuk átvenni a rekonstrukciós tervnek, a kiállítások elhelyezési programjának és az arra kínált tervezői elképzeléseknek. Javasolom, térjünk át az új épületrészre, amit a pályázóknak a múzeum hátsó, Högyes Endre utca felé eső részén, egy mind ez ideig üresen álló telekrészen kellett elhelyezni. Az új épület feladatai, a kiírás szerint, a következők lennének: egyrészt szolgáljon a régi épület működtetésének



A világítódvar megemelt szintjén kialakítandó terasz és környéke, illetve a Lechner épület tetőterasza



való csábítás és a vendégmarasztalás gesztusa a kávéház esetében a legötletesebb. Ezt az előtéri közönségkiszolgálás közelében, „illatávolságban” helyezték el, ráadásul egy kifejezetten otthonos épületrészben, amely eredetileg a főigazgatók szolgálati lakása volt és a mai napig őrzi a 19. századi Zsolnay-burkolatokat és Walter Crane pompás tapétáit. Mindezeket a lehető legalkalmasabb módon óvja meg a terv, amikor a kis szecessziós kávéház megnyitásával mintegy újra funkcióba helyezi őket.

További funkcionális és egyben vizuális erénye a pályaműnek a körbejárhatóság megteremtése Lechner kiegészített épületén belül, amelynek két szintjén is sikerült teljesen körbejárható útvonalat kialakítani. Az első emeleten összekötő pontok is vannak, amelyeken át ki lehet jutni a gyűrből és másfelé bolyongani, míg a másodikon rossz időben „csak” körbejárni lehet, jó időben azonban a galéria megnyíló tetőterasza átkötést, újfajta térélményt és épületlátványokat kínál.

Egy másik, szintén sok fejtörést okozó kérdésünkre is választ ad a Vikár-Lukács-féle terv. Van egy szűk és mély világítódudvarunk, a leendő kávéházhoz közeli részben. Egy sötét, rossz hangulatú, nedves aknát, amolyan világítódudvart kell magunk elé képzelni. A tervezők a feladatot úgy oldják meg, hogy felemelik egy szinttel az udvar mély járószintjét – sokkal világosabb és kellemese-

háttereként, másrészt olyan kiállítótérként, amelyben el lehet helyezni a gazdag kelet-ázsiai anyagot és kialakítani az eddig nem létező design múzeumot. Mindezekre milyen javaslatok érkeztek, illetve mit gondol a győztes pályamunka által adott válaszról?

T.I.: Egészen bizonyos, hogy az építészek között az új épületrész megítélése vitákat generál majd, de legyen bármi is a vélemény, egyet el kell ismerni a nyertes pályaműről: a figyelmet ez esetben is elsősorban a lechneri épületre kívánja irányítani, ahogyan azt a rámpánál is tette. Ez a gondolkodásmód látványosabb formában jelenik meg itt, az új épület belső udvarra néző, hatalmas üveghomlokzatának köszönhetően. Az üvegfalnak nincs semmiféle építészeti dekorációja vagy ha mégis, akkor az a lechneri épület tükörképe, ami ráadásul távlatban és mindig változó perspektívában jelenik meg. Ami az épület tömegének drágakőcsiszoláshoz hasonlító megfogalmazását illeti, ezzel kapcsolatban határozott kritikát fogalmazott meg a zsűri is. Egészen bizonyos, hogy ez, miként az utcai homlokzat is, sokat finomodik még a közeljövőben.

R.E.: Ha már a designnál tartunk, kíváncsi lennék, hogy rendelkezik-e bármilyen kiállítható anyaggal a múzeum design témában? Egyáltalán, mit fognak itt kiállítani?



1



2

T.I.: Konceptiózusan fejlesztett design gyűjteménye jelenleg nincs a múzeumnak, mint ahogyan nincsen az országnak sem. „Véletlenszerűen” azonban egészen jó darabok kerültek a különböző gyűjteményekbe. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a továbbiakban sem lesz gyűjtési koncepciónk. A design múzeum megalapítása nem csak azt jelenti, hogy kialakítunk egy impozáns kiállítóteret, még csak nem is azt, hogy végigjárjuk az összes gyűjteményi raktárunkat és az azokban található design alkotásokat kiválogatva rendezünk valamiféle kiállítást. Az önálló múzeumi egység létrehozása azt jelenti, hogy megfelelő képzettségű szakemberek tervszerűen összegyűjtik a még elérhető, az állami múzeum számára megszerezhető alkotásokat, ezeket katalogizálják, ha kell, gondoskodnak helyreállításukról és közzéteszik, kiállítják és publikálják azokat. Mozgásba hoznak valamit, ami jelenleg nem létezik vagy nem látható. Sok esetben karnyújtásnyira vannak tőlünk ezek az egyébként eléggé sérülékeny tárgyak, gyorsan hozzá kell fogunk gyűjtésükhöz. De az is nagyon kívánatos lenne, hogy a magyar design múzeum a hagyományos múzeumi szerepek mellett a művészek számára is élő, inspiratív környezetté, találkozóhellyé, fókuszponttá váljon. Arra a kérdésre, hogy miért éppen az Iparművészeti Múzeum feladata ennek az új gyűjteménynek a létrehozása, részben az a válasz, hogy a világ iparművészeti múzeumai mindenütt kitüntetett figyelmet szentelnek a területnek, részben az, hogy hagyományaink is erre ösztönöznek. Radits Jenő 1898-ban, *Modern művészet* címen olyan kiállítást rendezett az éppen hogy megnyitott épületben, amely a legfrissebb művészeti stílus és ízlésirányzat, a szecesszió népszerűsítését szolgálta. Nem poros régiségtár, hanem a jelenkor inspiratív környezete volt a múzeum, és ismét ilyenre kell válnia.

R.E.: Összefoglalva mondhatom azt, hogy a pályázat szempontjából egy meglehetősen elégedett főigazgatóval beszélgettem, legalábbis, ahol és ahogy jelen pillanatban áll a múzeum felújításának és bővítésének ügye, mindenképpen megnyugtató a felvázolt kép. Mi a következő lépés?

T.I.: 2013 márciusára lesznek készen az engedélyezési tervek, akkor fogjuk egészen pontosan megismerni az ütemezés részleteit az idő- és költségvetés szempontjából. Csak azt tudom ismételni, hogy ennek az épületnek a megmentése nem lehetőség, hanem elengedhetetlen szükségszerűség. Nem lehet vele várni, bele kell fogni. És ha már belefogunk, akkor a lehető legjobbat kell csinálni. Úgy hiszem, a tervpályázat eredményeként megtaláltuk a megfelelő nagyságrendet a szükségszerű és a teljesíthető határok között. Hogy lesz-e erre pénz? Nem tud nem lenni. Az ország nem engedheti meg, hogy lemondjon Lechner Ödön szimbolikus főművéről, a magyar építészeti stílus emblémájáról.

A pályázattal kapcsolatos minden további információ:
www.imm.hu

A mellékelt illusztrációk a Vikár és Lukács Építész Stúdió Kft. győztes pályázatából valók.

1. A Design Múzeum tere az új épületben

2. Az új múzeum épülete előtti parkosított udvar nyitott kerként is működhet

A díjazottak listája

I. díj (bruttó 5 millió forint): 9. számú pályamű
Vikár és Lukács Építész Stúdió Kft.

II. díj (bruttó 4 millió forint): 29. számú pályamű
Balázs Mihály Építész Műterme Kft.

III. díj megosztva (2,5–2,5 millió forint):
Építész Stúdió Kft. 27. számú pályamű
Lévai Tamás / Tarka Kft. 21. számú pályamű

Szálerősítéses,
nagyzilárdságú öntömörödő
finombeton kéregpanel
átszellőztetett
épülethomlokzatokhoz,
belsőépítészeti burkolatokhoz,
perforált dekorációkhoz,
térbútorokhoz
és járólapokhoz.

Változatos színek, izgalmas
felületi struktúrák,
tervezői elképzelésekhez
alkalmazkodó formák



Az alapvető kérdésekben jó volna konszenzust találni

Féldőben a múzeumi negyed előkészítése

Baán Lászlót 2011 október 1-én nevezték ki a Városligetben létesítendő múzeumi negyed kormánybiztosának. A közel egy éven át betöltött pozíciója ugyan megszűnt, de a projektet, a Szépművészeti Múzeum főigazgatójaként továbbra is ő irányítja. S bár a leendő negyed sorsát meghatározó előkészítések első szakasza lezárult, az építészek körében mégis inkább értetlenséget érzékelt a beruházással kapcsolatban. Nincs könnyű helyzetben, de Baán László az öt épületnek és hat intézménynek helyet adó negyed építészeti, kulturális, turisztikai, városrendezési fontosságát és hasznát egy pillanattal sem kérdőjelezi meg.

Rubóczki Erzsébet: Amikor az ember elvállal egy feladatot, természetesen van elképzelése arról, hogy miként szeretné azt megvalósítani, de nem láthat mindent előre és kicsit másfelé is kanyarodhat a történet. Hogyan ítéli meg az elmúlt egy évet ebből a szempontból, illetve kérdezném azt is, hol tartunk ma a múzeumi negyeddal?



Baán László: Egy eleve is két évre tervezett folyamatnak tartunk éppen a közepén. A projekt folytatódik, csak nem kormánybiztosi irányítással, hanem az Emberi Erőforrások Minisztériumán (EMMI) belül. Eredetileg az volt a cél, és az ma is, hogy 2013

őszéig építészeti programmal ellátott intézményi tervek tegyünk le a Kormány asztalára. Az eddigi előkészületek eredményeként ez év július 4-én megszületett a kormánydöntés arról, hogy milyen intézményi kör kerül a városligeti negyedbe: ez összesen hat intézményről és öt épületről szól. Most tehát itt tartunk. Amikor indultunk még csak az volt eldöntött irány a Kormány részéről, hogy a Magyar Nemzeti Galéria a Várból lekerül és a két, 1957-ben szétválasztott intézmény, vagyis a Galéria és a Szépművészeti Múzeum újraegyesítése megtörténik. (2012. szeptember 1-én az intézményegyesítés megvalósult – szerk.) A múzeumi negyed megvalósulása esetén a tervek szerint a Szépművészeti mostani épületében a régi mesterek művei lennének kiállítva, míg a 19. századtól napjainkig tartó időszak művészete a felépítendő Új Nemzeti Galériában, s mindkét helyen a magyar és az európai művészet együttesen lenne látható. Az Új Nemzeti Galéria épületében helyeznénk el a Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum gyűjteményét is. Időközben tisztázódott, hogy az Építészeti Múzeum is a negyedbe kerülne, akárcsak a Néprajzi Múzeum – aminek ki kell költöznie a Kúria egykori épületéből –, s itt kap helyet a Magyar Fotográfiai Múzeum és a Magyar Zene Háza is. Ezen gyűjtemények egy részének vagy soha nem volt eddig saját múzeuma, vagy pedig eredetileg nem múzeumi célra készült épületekbe kényszerültek. Az új helyszíneken a gyűjtemények látogatottsága is biztosan nőni fog:

a Magyar Fotográfiai Múzeum világhírű gyűjteményének jelenlegi helyén, Kecskeméten, például évi alig háromezer látogatója van – az új múzeumi negyedben ennek legalább százszorosa lesz. Mostantól újabb egy év áll rendelkezésünkre, hogy a Kormány elé vigyük – immár minisztériumi előterjesztésként – azt az anyagot, amelyik már egyes intézményekre lebontva elemzi az épületeket és azok építészeti programját. Ebben a folyamatban továbbra is közre fogok működni.

R.E.: Azt hiszem, nincs olyan kérdés, amit már ne tettek volna fel Önnek a negyeddal kapcsolatban és Ön mindig nagyon frappánsan válaszol, higgadtan indokolja a projekt létének és programjának igazát. Mégis meg kell kérdeznem, hogy valóban meghallja-e, megérti-e a féltést és aggodást tükröző ellenvéleményeket, amelyek a koncepciót, a helyszínt, a várható kiadásokat, az építészeti megvalósítást, a kiállítási politikát, a terület- és városrendezést, a közlekedésszervezést, a zöld felületek arányát és még sok egyéb területet érintenek?



B.L.: A múzeumi negyed megvalósítására vonatkozó kérdések bármelyikét külön-külön és együttesen végiggondolva, úgy hiszem, a mérleg nyelve mindenképpen arra billen, hogy érdemes megcsinálni. Hogy meg lehet-e csinálni most? Most kell csak igazán! Budapestnek az európai nagyvárosok nemzetközi versenyében az egyik fő problémája, hogy jelenleg a város-brandingben nincsenek olyan markáns, vonzó elemek – sőt, tán nem túlzás állítani, nincs konzisztens városmárka sem –, amelyekkel Budapestet kiemelkedő helyen lehetne pozícionálni Európa turisztikai, kulturális térképén. A most alakuló projekt révén a Liget egésze válhatna egy európai rangú branddé, amelynek talán legfontosabb súlypontja a múzeumi negyed lehet. A millenniumi évek környékén elkezdett városfejlesztési lépések válhatnának most teljessé: az akkor létrehozott kiváló intézményegyüttest most

ki lehetne egészíteni, teljessé lehetne tenni egy ikonértékű 21. századi fejlesztéssel. Egy jó száz évvel ezelőtt kijelölt kulturális és szórakoztató városi központnak a logikus továbbfolytatása mindaz, ami most tervezés alatt áll, a múzeumi negyeddel kiegészítve. Hangsúlyoznom kell, hogy nem egyfajta presztízsberruházásról, s még csak nem is pusztán a Liget szélén megvalósuló múzeumi épületekről van szó. Végig kell gondolni a különböző épületeket befogadó százhektáros park teljes rehabilitációját éppen úgy, mint a már meglévő intézmények (pl. az Állatkert, Nagycirkusz, Petőfi Csarnok) fejlesztését.

Olyan intézményegyüttest kell létrehozni, amelyik a maga szegmensében, azaz a városokat megcélzó családi turizmus tekintetében, a top tízbe kerülhet Európában. Ez az инвестиáció az általa generált turisztikai többletbevételek okán tíz-tizenöt éven belül megtérül, és ha azt tekintjük, hogy a fejlesztést döntően uniós forrásokból és nem állami büdzséből tervezzük megvalósítani, akkor gyakorlatilag a szinte rögtön megtérülő és hasznot hozó beruházások közé fog sorolódni. Ez egy kiváló lehetőség, amellyel egészen bizonyos, hogy a város lakosainak életminőségét, nemzetközi vonzerejét tekintve és gazdálkodásának mérlege szempontjából egyaránt nyerni fog.

R.E.: De a városrészek talán veszítenek. Például mi lesz a Soroksári útnak azon részével a Ludwig Múzeum nélkül vagy a Várral, a Magyar Nemzeti Galéria nélkül? Különösen az előbbi esetében merül fel a kérdés, hogy nem fog-e kiüresedni, elnéptelenedni?

Ierombolt királyi palotaépületet, amelynek a rekonstrukciója során egyetlen termét, egyetlen zugát sem állították helyre eredeti állapotában? Történelmi kontinuitásunknak a Parlament mellett bizony éppen a királyi palota a másik kiemelt nemzeti szimbóluma, ezért funkcionálisan és építészetiileg is ennek megfelelően kell róla gondolkodni. Véleményem szerint a Palota dunai szárnyának rekonstrukcióját követően, abban az államfő hivatalát kell elhelyezni, hiszen az épület történetileg mindig is erre volt hivatott, s a fennmaradó nagyobbik épületrésznek pedig nyilvános palotamúzeumként kell szolgálnia – hasonlóképpen van ez például a prágai Hradsinban is.

De rátérve egy másik, már létező múzeum tervezett költöztetésére: ha a Ludwig Múzeum a MŰPA-ból átkerül a múzeumi negyedbe, az nem jelenti azt, hogy a helyére ne költözhetne egy másik múzeum – én leginkább egy akár hazai, akár pedig valamelyik jelentős nemzetközi magángyűjtemény otthonaként látnám legszívesebben. Budapest ugyanis a múzeumi világban – a tervezett múzeumi negyed megvalósításának köszönhetően – olyan nemzetközi reputációt nyerhet magának, ami vonzóvá tehetné nem csak hazai, hanem akár kiemelkedő értékű külföldi magángyűjtemények elhelyezésére is. Szerte a világon érzékelhető, hogy jelentős magángyűjtők magas presztízű helyeket keresnek gyűjteményük nyilvánossá tétele, magyarán múzeumalapítás céljából, s ezért alkukat kötnek városokkal, államokkal: a Ludwig Múzeum költöztetésével felszabaduló épületrész erre kiváló lehetőséget adna.



B.L.: A Vár jövője még valóban nyitott kérdés, de ennek megoldása több kormányzati cikluson áthúzódó, politikai konszenzust igénylő feladat, ami túlmutat a most tárgyalt projekten. Jómagam már sokszor nyilatkoztam ez ügyben: az általam javasolt megoldás az egykori királyi palota rekonstrukciója volna, amellyel megítélésem szerint a nemzet immár több mint hatvan éve tartozik önmagának. Ez biztosan egy több mint egy évtizeden át tartó, kiemelkedően nagy összegű projekt lenne – hasonlóan ahhoz, ahogy ezt egyébként Varsóban a lengyelek 1971–83 között megvalósították. Ugyanis nincs sehol kőbe vésve, hogy azért, mert ezelőtt ötven évvel eldöntötték, hogy márpedig itt írmagja sem marad a palota történeti felületeinek, erről egy későbbi generáció ne gondolkodhatna másképpen. Vagy ismer valaki a mienkén kívül Európában még egy olyan, a második világháborúban megsérült vagy

R.E.: Beszéljünk a múzeumi negyed építészeti vonatkozásairól. Meg kell mondom, inkább kételkedő, sem a projekt megvalósításában nem bízó, de koncepcióját is megkérdőjelező véleményeket hallok az építészekről. Hogyan próbálná meggyőzni őket?

B.L.: Akik megkérdőjelezik a múzeumi negyed megvalósításának létjogosultságát, azoknak azt mondanám, menjenek el például Washingtonba, sétáljanak végig a Capitoliumtól a Washington emlékműig és nézzék meg a két kilométeres National Mall-t, ahol múzeumok sora sorakozik egymás mellett, vagy Berlinbe, ahol a város szívévé egyre inkább a rekonstrukció és fejlesztés alatt álló Museumsinsel válik. Pontosan sosem fogalmazódott meg, hogy mitől is tartanak az ellenzők. Talán hogy sok helyet vesznek majd el az épületek a Ligetből? Nézzük meg, miről is van szó. Az ötvenhatosok terén ötvenezer négyzetméter

van most lebetonozva a Liget szélén. Ennél több biztosan nem lesz beépítve. Az pedig még korántsem eldöntött, hogy összefüggő sávban magát a teret építjük-e be, vagy az ezredévi kiállítás koncepciójához visszanyúlva, a Ligetben elszórtan, ahogy azt Budapest főépítésze, Finta Sándor is javasolja. Egy biztos, a zöldfelületek mérete a végén sem lesz a mostaninál kevesebb. Ha abban lehet konszenzust találni, hogy Budapest számára előnyös egy múzeumi negyed létrehozása, akkor annak, megítélésem szerint, a Ligetben van létjogosultsága. Azért itt, mert százhusz évvel ezelőtt kiváló eleink egy hasonló célú és léptékű gondolatot valósítottak meg, amelynek máig itt álló, nagyszerű intézményeihez tud illeszkedni az új múzeumi negyed terve, miképpen Bécsben is, ahol a két nagy klasszikus múzeum közelségében hozták létre a MuseumsQuartier-t. Már most is több fontos múzeum és kiállítási épület található a Ligetben (a Múcsarnok, a Szépművészeti, a Mezőgazdasági, a Közlekedési Múzeum, illetve a Régi Múcsarnok épülete az Olof Palme sétányon). Ezek mellé tökéletesen tud illeszkedni az új épületegyüttes.



R.E.: Egyszer azt nyilatkozta, idézem, hogy „kizárólag az új múzeum épületegyüttes koncepciójának kidolgozása, megvalósítás és előkészítése tartozik hozzám”. Ebbe beleértendő tanulmányoknak, vizsgálatoknak a készítése is például arról, hogy a negyed várhatóan hogyan fog működni?

B.L.: Többek között ezeknek is az előttünk álló egy évben kell majd elkészülniük. Amíg nem volt döntés arról, hogy konkrétan milyen intézmények kerülnek ide, felesleges lett volna ezekbe belekezdeni. Most alakul majd ki, hogy mekkorák lesznek az épületek, és az érintett művészeti ágak, a képzőművészet, a fotó, a zene, az építészet és a néprajz szakemberei végre megálmodhatják a maguk múzeumait. Olyan új múzeumokra van szükség, amelyek kellően vonzóak, amelyek meg tudják szólítani az újabb generációkat, mert fontos ugyan a turizmus, de még fontosabb, hogy a fiatalokhoz eljusson ezen gyűjtemények üzenete,

21. századi módon. Olyan nyelvet kell találni, építészeti-leg és muzeológiaiag egyaránt, amelyik reményt ad arra, hogy a felnövekvő generációkat, amelyek az interneten élnek és egyre távolodnak a kulturális fogyasztástól, vissza tudja csalogatni, közel tudja vinni azokhoz az értékekhez, amelyeket ezek a múzeumok bemutatnak.

R.E.: Lehet-e már pontosabban kalkulálni a várható kiadások nagyságrendjét?

B.L.: Most, hogy már tudjuk, mely intézmények kerülnek majd a múzeumi negyedbe, lehet látni a várható költségeket is. Körülbelül 60 milliárd forintba tehető a múzeumi negyed megvalósításának nagyságrendje, de ha a Liget egészét nézzük, az összes többi fejlesztéssel együtt, amit még ésszerű lenne megtenni ahhoz, hogy ez egy Liget Budapest brandként világszínvonalon működjön, elérheti a 100 milliárdot is, amely befektetés azonban – ahogy már említettem – rövidesen visszatérülne a turizmus többlet-bevételeiből.

R.E.: Megvan a helyszín, megvannak az intézmények és a művészeti ágazatok, eddig eljutni sem volt egyszerű,



de megítélésem szerint, a neheze még csak most kezdődik. Szeptember 1-től azonban megszűnt a kormánybiztosi kinevezése. Nem éppen most kellene a kormánybiztosi felügyelet? Miképpen értelmezzük ezt a helyzetet a projekt szempontjából?

B.L.: Nagy valószínűséggel miniszteri biztосként vagy megbízottként fogom folytatni a munkát. Több funkció és feladat is, amiket eddig a Kormány irányított, a közelmúltban visszakerült a tárcákhoz. A múzeumi negyed az EMMI-hez, de a tárcán belül továbbra is kiemelt figyelmet kap majd. És talán az is előny lehet, ha a miniszter – aki egyben kormánytag – fogja a végleges előterjesztést a Kormány elé vinni. Ám az igaz, hogy valóban az elkövetkezendő időszakban kell rengeteg érdemi részletet tisztázni. Azt hiszem, az nagyon helyes volt, hogy a Kormány két éves előkészítési szakaszt határozott meg erre

a programra. A még hátralévő egy év alatt van idő, hogy az összes építészeti, muzeológiai, urbanisztika, környezetvédelmi, stb. probléma napirendre kerüljön, és hogy azokra megoldásokat találjunk. De még ezzel is messze vagyunk a megvalósulás kapujától, számtalan példa van arra itthon és külföldön is. Hogy ennél előrehaladottabb állapotban lévő projektek sem valósultak meg. Az építészet egy ilyen szakma, hogy a végeredményt lássuk, ahhoz nagyon sok mindennek az együttállása szükséges. Én azon dolgozom, hogy ez az együttállás létrejöhessen.

R.E.: Tökéletesen érzékelem az elkötelezettséget a projekt mellett, amely nem csak Budapest múzeumi-kiállítási életet rendezheti át, hanem a város európai szintű megítélését is. Meglehetősen nagy ívű vízió, fogja bírni a súlyát?

B.L.: Azt látom, hogy az ország, és benne a főváros, nem teljesített jól a rendszerváltást követő években. Több mint húsz év telt el azóta, és ha ezt összevetjük mondjuk az 1880–1900 közötti időszakkal és megnézzük, hogy Budapesten – de egyébként az ország városaiban mindenhol – akkor mi minden épült meg, milyen koncepciók



alapján, milyen előkészítettségben, rá kell jönnünk, hogy akkoriban, szemben az elmúlt két évtizeddel, itt egy messzire tekintő, európai horizontú, ugyanakkor az apró, napi munkában is jól működő városépítés folyt. A ma itt élők leginkább arra büszkéek, ami abban a prosperáló időszakban keletkezett, és a látogatók is többnyire azért a városért jönnek ide. S ha megnézzük azt a tempót, kvalitást és intenzitást, ami abban a húsz évben működött a várost és megnézzük ezt az utóbbi húsz évet, elég siralmas a bizonyítvány. Pedig még az életérzés, a lendület is hasonló volt, 1989/90-et követően szintén hatalmas energiák szabadultak fel, ráadásul a pénz is megvolt hozzá, különösen, hogy 1997-ig Magyarországra, és főleg Budapestre érkezett az összes egykori szocialista országban befektetett tőkének az egyharmada. És mégsem jött létre mindebből egy olyan fejlődés, amire a város büszke

lenne. Ez most egy új lehetőség arra, hogy összerakjunk egy európai léptékű projektet.

R.E.: Ennek megvalósulását nagyban lendíthetné, ha erős konszenzus mentén jönne létre, többek között az építész szakmával.

B.L.: Bármilyen konszenzus csak úgy tud létrejönni, ha egyetértünk az alapkérdésben, nevezetesen abban, hogy kell a múzeumi negyed. Ezen túlmenően abban is jó lenne közös nevezőre jutnunk, éppen a fentebb vázolt történeti kontinuitás miatt, hogy annak a Városligetben lenne a legjobb helye. Az építészek tudják a legjobban, hogy gyakorlatilag valamennyi, ma már általánosan tisztelt és elfogadott történeti építészeti alkotásunk, a Lánchídtól a Parlamentig, az egész századvegi Budapest megépítését beleértve, a legdurvább viták és kritikák keresztútjében jött létre. Ha ezek esetében is alapvetően az ellenérvek érvényesültek volna, ezek ma vagy nem léteznének vagy valami torzszülött állna a helyükön. Tudomásul kell venni, hogy az építészet, s főként a városépítészet hosszútávon megítélendő műfaj, amelyben a kortársak véleménye az utánuk következő generációkéval együttesen érvényes. A vitának tehát helye van, de a végén azért mégiscsak alkotni kell.

R.E.: Mit vár/várna az építész szakmától?

B.L.: Engem egy dolog izgat, mégpedig a *hogyan*. Nagyon örülök például a budapesti főépítész úr felvetésének, amelyben a térfalszerű kialakítás helyett az épületek szétszórta, ligetes elrendezését javasolta. És nem azért, mert az esetleg jobb elképzelés – nem vagyok építész, hogy ezt megítéljem és eldöntsem –, hanem a megközelítés miatt. Nem azt mondta, hogy ne csináljunk semmit, hanem egy, a hogyan érintő ellenállítást fogalmazott meg, amiről majd tovább lehet beszélgetni, amit tovább lehet gondolni. A vitákat egyfelől természetesnek kell tekinteni és egyáltalán nem tragédia, ha másnak eltérő véleménye van a hogyanjához. A konszenzus azt jelenti, hogy elfogadunk egy közös célt és annak érdekében ki-ki a saját véleményéből enged és módosít azért, hogy az létrejöhessen. Azt például, hogy legyen-e múzeumi negyed és az jó-e Budapestnek, el kell döntenie. Aki azt mondja, hogy nem, azzal ezután már nincs közös felület, és bárhol, bárhogyan is építjük meg, nem tud majd neki örülni. De ha elfogadjuk, hogy kell, hogy érdemes, akkor kialakulhat egy értelmes párbeszéd, jöhetnek az érvek és ellenérvek: nézzük meg, hol és hogyan lenne a legjobb, milyen léptékek legyenek, milyen legyen a viszonya a környezetéhez, a közlekedéshez, a városhoz, stb... Idáig nagyon kíváncsi lenni eljutni a következő egy évben.

R.E.: Ezt elősegítendő, elfogadna egy meghívást a Magyar Építész Kamarától egy szakmai beszélgetésre?

B.L.: Bárhova szívesen elmegyek, ahol van mód az érdemi, konstruktív párbeszédre.

Az interjút kísérő, a Városliget mai állapotát rögzítő fotókat Megyesi Zsolt készítette a MúzeumLiget programiroda számára.

Az építészet múzeuma

Költözés miatt zárva

A Magyar Építészeti Múzeum létéről talán még az építész szakmából is kevesen tudnak, az intézmény feladatkörét, tekintélyes gyűjteményét pedig alighanem még annál is kevesebben ismerik. Eppen ezért korántsem csak szakmai belügy, hogy mi történik a jelenleg költözés alatt álló intézménnyel, illetve azt is érdemes tisztázni, hogy általában milyen kritériumoknak kell megfelelnie egy 21. századi, korszerűen működő, építészetéről szóló múzeumnak, különösen, hogy terítéken van ennek megépítése a Városligetbe tervezett múzeumi negyed részeként. Mások mellett ezekről beszélgettünk Ritoók Pál művészettörténésszel, a Magyar Építészeti Múzeum gyűjteményvezetőjével, aki 2011 szeptemberétől irányítja az intézményt.

Rubóczki Erzsébet: Mi a feladata egy építészeti múzeumnak általában és ezeknek miképpen felelt vagy éppen nem felelt meg a Magyar Építészeti Múzeum, illetve kérdezném azt is, hogy egyáltalán miért tudunk olyan keveset a létéről?

Ritoók Pál: A működési engedély szerint a múzeum gyűjtőköre: építészeti és építészettörténeti emlékek. Ez alatt elsősorban magyarországi, illetve magyar vonatkozású tervrajzot, rajzot, modellt, festményt, fényképet, mozgóképet és hanganyagot, szöveget, szakkönyvet és folyóiratot, mintalapot, rajzeszközt és egyéb tárgyi dokumentumot, épülettartozékot kell érteni. Az évtizedeken át vásárlás, két éve a pénzhiány miatt már csak ajándékozás útján bekerült anyagot, építészanyagokat beszállítjuk, rendezzük, restauráljuk, majd feldolgozzuk. Ideális esetben az anyagból kiállítás és publikáció, leggyakrabban katalógus vagy forráskiadvány készül. S hogy miért nem közismert a múzeum? Elsősorban, mert a múzeumnak alapítása óta nincs saját kiállítóhelye, nincs állandó kiállítása és nincsenek közművelődési programjai. Ezzel szemben jelentősen gyarapította gyűjteményét, számos hazai és külföldi kiállítást rendezett, kiadványokat jelentetett meg. Visszatérő kommunikációs probléma, hogy amikor más intézményben jelenünk meg, a produktumot, érthetően, a befogadó intézménnyel azonosítják, tehát valószínűleg sok ember van, aki látta egyik-másik kiállításunkat, de máig nem tudja, hogy léte-zünk. Más a helyzet azzal az évi 300–400 érdeklődővel, aki előzetes bejelentkezés alapján kifejezetten hozzánk jön kutatni egy adott témában. Egy épület történetének alapvető forrásai, tervei után kutat vagy könyvet ír valameről, amihez a képanyag döntő részét nálunk találja meg. Ilyenkor mindenki jól jár: a kutató, az anyagot őrző gyűjtemény, és publikáció vagy kiállítás esetén a nagyközönség is, amely így többet tud meg a múltnak egy szeletéről.



R.E.: Tekintsük át röviden a múzeum történetét és esetleg nevesítsünk néhány projektet – feltéve, ha volt ilyen –, amelyben a múzeumnak komoly feladat jutott.

R.P.: A múzeum elsősorban Zádor Anna és Rados Jenő építészettörténész professzorok kezdeményezésére, Borsos Béla gyűjteményi vezető irányításával, az egykori Országos Műemléki Felügyelőségen belül jött létre, 1968-ban. 1975-ben kapott ma is érvényben lévő működési engedélyt országos gyűjtőkörű szakmúzeum besorolásban. Fenntartója az OMF, majd annak jogutódai, napjainkig a Kulturális



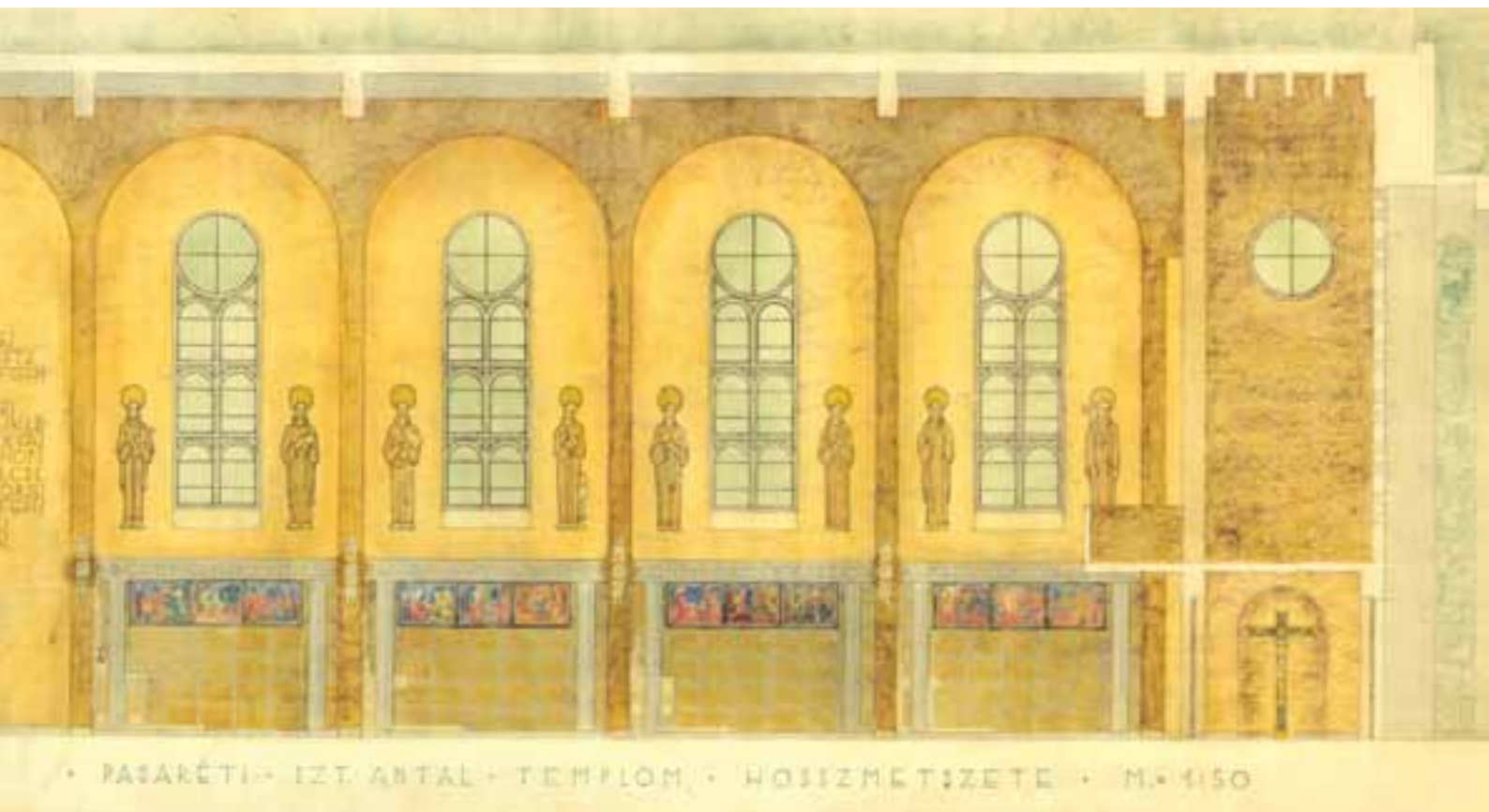
Örökségvédelmi Hivatal (KÖH). 2011 elején még 9 munkatárs dolgozott a múzeumban, ez év elejétől a múzeum a KÖH Tudományos Főosztályának egyik gyűjteménye lett, benne jelenleg egy főállású gyűjteményvezető művészettörténész, egy félállású művészettörténész és egy félállású restaurátor dolgozik. A gyűjtemény, amelynek gyarapításában több évtizeden át Pusztai László művészettörténész, majd Bugár-Mészáros Károly építész elvülhetetlen érdeme-
ket szerzett, két helyszínen működik: Óbudán, a Mókus utcában, egy 1800 körül épült egykori lakóházban, ahol az anyag kurrens egyharmada van, illetve egy albertfalvai

*Rimanóczy Gyula:
A pasaréti
Szent Antal
templom
főhajójának
metszete,
1934*

ipari területen található raktárépületben. A múzeumnak 2013 második felében át kell adnia a Mókus utcai épületet a kerületi önkormányzatnak, így július 1-én a múzeum bezárt, már nem fogad kutatókat legalább másfél évig. Visszavonulásra egyedül a XI. kerületi telephely kínálkozott, ahova megkezdődött a költözés: az anyag számbavétele, az ideiglenes leltárak készítése és a csomagolás. A kérdés második felére, a múzeum nagy projektjeire vonatkozóan, mindenképpen meg kell említeni a Lechner Ödön életművéről rendezett kiállítást, ami Budapest után 1988-ban Londonban, majd Bécsben, Prágában és Pozsonyban is sikert aratott. Az Iparművészeti Múzeummal közös projekt volt az 1896 és 1916 közötti magyarországi építészet és iparművészet áttekintő óriási és magas minőséget képviselő anyag, ami 1995-ben és 1996-ban Japán öt városában is nagy sikerrel szerepelt, de itthon kevesen tudnak róla. Mindez elsősorban azért jöhetett létre, mert Pusztai László, aki több évtizeden át vezette a múzeumot, számos kiemelkedő jelentőségű és minőségű műtárggyal gyarapította a gyűjteményünket.

Bátran állítható, hogy a múzeum gyűjtési politikájának, a begyűjtött anyag feldolgozásának és az ebből született kiállításoknak fontos szerepük volt abban is, hogy megváltozott a szakma, sőt valamennyire a kívülállók szemlélete is egyrészt általában a 20. század magyarországi építészetéről, másrészt közelebbről, az 1950-es és 1960-as évekről, melyek vonatkozásában is sikerült valódi, védendő építészeti értékeket felmutatnunk. Itt kell megemlíteni az *Építészet és tervezés Magyarországon* című, 1992-ben bemutatott első, 1996-ban megnyitott második, végül 2006-ban megnyitott harmadik kiállítást, a KÖH által 2000-ben rendezett *A műemlékvédelem táguló körei* című kiállításban való részvételt, végül a holland műemléki hivatallal 2007-ben közösen rendezett *Csúnya? Mégis érték!* című kiállítást, amely az 1945 és 1970 közötti építészetre hívta fel a figyelmet.

R.E.: Mennyire ismert a múzeum az építészek előtt, igénybe veszik-e azokat a szolgáltatásokat, élnek-e azokkal a lehetőségekkel, amelyeket a múzeum szakemberei, gyűjteménye, archív anyaga stb., elvileg kínálnak?



Az Ernst Múzeum Keszérű Katalin vezetése alatt számos építészeti kiállítást rendezett, amik közül 2001-ben a budapesti mozikat, 2002-ben a műtermeket bemutató tárlatokban jelentős szerepet játszottunk.

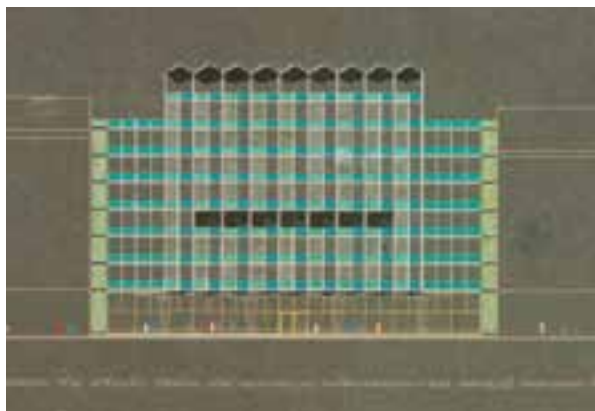
A KÖH Fotótárával együtt hoztuk létre a két világháború közötti modernista építészeti fotókat felvonultató *Fény és forma* című kiállítást, ami Budapesten, Győrön és Pécsen kívül 2001 és 2007 között Európa hat országában szerepelt sikerrel. De az építészeti kiállításairól ismert, Winkler Barnabás vezette HAP Galériával is szoros és folyamatos az együttműködésünk annak 2002-es létrejötté óta.

R.P.: Az építészek egy része ismeri a múzeumot. Egy másik része nem is hallott róla. Ezt a szakmán kívüliekről ugyanígy el lehet mondani. Minderről jelentős részben a múzeum is tehet, de felelős a tágabb környezet és a sajtó is. A KÖH Fotótárával közösen rendezett, már említett kiállítást a dessaui Bauhaus egyik mesterházában is bemutattuk, ami jól hangzik. A három hónapig nyitva tartó kiállítás sikeréről be is számolt egy hazai országos napilap, csak éppen az nem derült ki a cikkből, hogy milyen intézmények hozták létre a tárlatot. De akik ismernek minket, használják is a gyűjteményt. Aki tervez, akár műemlék



1. A budai királyi palota homlokzatterve. A Sebastian Zeller 1758-as terve után készült 19. századi másolat Hauszmann Alajos hagyatékából került a múzeumba

1



2



3

2. Benkhart Ágost: A Földalatti Vasút (FAV) székházának terve a budapesti Baross térre, 1964

3. Tálos Gyula: Modernista villa terve, 1935

az épület, akár nem, hozzánk fordul archív anyagokért. Már számos műemléki helyreállítás tervezéséhez nyújtottunk segítséget. Aki pedig tanít, idehozza a hallgatóit okulni vagy ide küldi őket kutatni. Például Arnóth Lajos és Csontos Csaba a Mesteriskolás vagy a közelmúltban elhunyt Janáky István a DLA képzések keretében. A szemináriumtól kezdve a doktoriig, a legkülönbébb fajsúlyú dolgozatokhoz szolgáltatunk már forrásokat.

R.E.: Miben tud/tudna segíteni egy jól működő múzeum a szakmának és mennyire feladata az építészet mind szélesebb körben való megismertetése? Ez utóbbihoz milyen kiállításpolitikát kellene követni?

R.P.: A múzeumnak elsőrendű feladata az építészet társadalmi beágyazottságának megteremtése, megismertetni a jövő megbízóit az építészettel, vagyis az építészeti nevelés. Ezért a legfontosabb célcsoport a gyerekek és az ifjúság, de múzeumpedagógiai programjaival a felnőtteket is meg kell szólítani. Ennek legközvetlenebb módja magával az épületekkel való megismerkedés, ezért építészeti séták szervezője és kiindulópontja. Szükség van egy nagyon jól kitalált, de gyakran frissülő állandó kiállításra. Szemelvények formájában megismerteti a látogatóval a magyarországi építészet ezer éves történetét, a tervezés folyamatát, a teret és annak használatát, az építésben alkalmazott anyagokat és szerkezeteket.

A múzeum akkor működik jól, ha rendszeresen bemutatja az építészeti múlt egy-egy érdekes fejezetét, alkotóját, emellett érzékenyen reagál a kortárs hazai és nemzetközi építészet és városépítészet tendenciáira és eseményeire, és mindezt időszaki kiállítások, konferenciák, előadássorozatok és viták keretében, valódi fórumként elérhetővé teszi a magyar közönség és a szakma számára.

R.E.: Mennyi esély van arra, hogy a tervezendő új építészeti múzeum legalábbis elvileg – mert ez idáig valójában kevés biztosat tudunk elmondani róla – ilyen lesz? Mennyire artikulált jelen pillanatban a múzeum építészeti programja?

R.P.: Ez év februárjától júniusig Baán László, akkori kormánybiztos felkérésére egy nagy vonalakban, azaz néhány oldalban megfogalmazott koncepciót kellett kidolgozni az Építészeti Múzeumnak a városligeti múzeumi negyedben történő esetleges elhelyezésére. Most ősztől kezdődően, jövő év tavaszára a végcél egy konkrét építészeti tervezési program összeállítása. Ideálisan olyan szintig lebontva, hogy hány helyiség kell és mekkora, azokban ki, milyen munkát végez majd, milyen hőmérsékletű és páratartalmú legyen a levegőjük, mennyi fény legyen bennük... A Múzeumliget projekt megvalósulási esélyeit nem tudom, nem is akarom latolgatni. Nekem, a most csak örlágon működő múzeum gyűjteményvezetőjének az a dolgom, hogy azon törjem a fejem, milyen legyen az optimális Magyar Építészeti Múzeum. Ha ebben mások is segítenek tapasztalataikkal, ötleteikkel, kritikáikkal, ahogy ez már a tavasz folyamán az építészekkel és egyéb szakemberekkel zajlott egyeztetéseken is történt, még jobb, árnyaltabb program dolgozható ki. Ez nem kidobott vagy elvesztegetett idő, éppen ellenkezőleg, a programalkotás, a koncepció kidolgozásának, érlelésének nagyon fontos időszaka. Más kérdés, hogy egyáltalán mi lesz a múzeum sorsa az eddigi fenntartó, a KÖH megszüntetése után.

(A riport megszületésekor jelentették be a Magyar Építészeti Múzeumot is fenntartó KÖH megszűnését.)

Archivált építészet

Építészeti múzeumok Európa keleti részén

Jelen pillanatig, megerősített sajtóhírek szerint, a budapesti Városligetbe tervezett múzeumi negyedben kapna helyet az állandó kiállítóhellyel nem rendelkező Magyar Építészeti Múzeum, melynek történetét, nagyszerű gyűjteményét még a építészszakma sem nagyon ismeri. S talán még ennél is kevesebben rendelkeznek információval arról, hogy Európában, különösen annak keleti és középső felén milyen építészeti múzeumokat találhatunk. Amíg építészeti témájú regionális vagy országos gyűjteményi részleg régóta kap helyet nemzeti, tájegységi múzeumok gyűjteményében, addig kifejezetten építészettörténeti gyűjtemény, különösen az építészeti folytonosság elvén alapuló, a régimúlt és a kortárs építészetre egyaránt fókuszáló önálló intézmény még ma is ritka. Alábbi összeállításunkban ezekből mutatunk be néhány, feltehetően kevésbé ismert múzeumot

Architekturzentrum Wien (Az W) Bécs, Ausztria



Fotó: © Hertha-Humaus

A bemutatásra szánt földrajzi terület egyik legismertebb intézménye a bécsi MuseumsQuartier területén található Architekturzentrum Wien (Az W). Miként neve sejtetn engedi, az 1993-ban, állami támogatással alapított non-profit Az W-t nem klasszikus múzeumként működő intézménynek szánták, sokkal inkább a Fugához hasonló (nem csak) szakmai rendezvények centrumaként. Mégis mára a komoly építészeti gyűjteményekkel bíró osztrák intézmények között a legjelentősebb. Szakmai továbbképzőként, múzeumként, virulens kulturszövegként működik, s hosszú távú célja Ausztria 20-21. századi építészetének komplex feltérképezése, emlékeinek felkutatása és feldolgozása, illetve folyamatos közreadása. Mindemellett természetesen állandóak benne a nemzetközi építészettel foglalkozó tárlatok, programok. Gyűjteménye három nagyobb egységből áll, ezek az Achleitner-levéltárát, a hazai és külföldi

építészeti projektek teljes anyagát, valamint osztrák építész életműveket, hagyatékokat tartalmazó komponensek. (Az Achleitner-levéltár Friedrich Achleitner (1930) építész, építészettörténész és költő 1999-ben megvásárolt, páratlan gyűjteménye. A papírképek, negatívok, diafelvételek, építészeti tervek, szakfolyóiratok és könyvek, kiegészülve Achleitner úti beszámolóival és jegyzeteivel, Ausztria 20. századi építészeti topográfiájának alapját képezik.). www.azw.at

Národní Technické Muzeum Prága, Csehország



Fotó: © National Technical Museum

Önálló, vagyis nem múzeumi fiókintézményeként működő építészeti múzeuma nincs Csehországnak, két jelentős intézményt azonban feltétlenül meg kell említenünk. Elsőként a prágai székhelyű Národní Technické Muzeumot (Országos Műszaki Múzeum). Az 1908-tól működő, állami alapítású Národní Technické gyűjteményei a többszöri költözés, háború okozta kényszerű leállást követően 1957 után költözhettek be a Milan Babuška cseh építész tervei alapján 1938-ban megkezdett, de az eredeti tervek tekintetében ma is befejezetlennek tekinthető, modernista épületbe. Országos gyűjtési körű építészettörténeti gyűjteményében a 19. század második felétől egészen napjainkig terjedő időintervallumból találni fotó- és tervdokumentumokat, maketteket, teljes építészeti hagyatékokat, valamint mérnöki építmények történeti anyagait. S e részleg kiegészül egy különleges világítástechnika-történeti és designtörténeti anyaggal is. Az egymást követő időszakos tárlatok megrendezésén túl hosszú, mintegy nyolc évig tartó renoválást követően, csupán 2011 február óta látható itt újra állandó, a már említett bő évszázad építészeti fejlődését bemutató, stílustörténeti rendszerű kiállítás. www.ntm.cz

Kabinet architektury Ostrava, Csehország



Fotó: Antonín Dvořák

A másik cseh központ, az ostravai Dom uměníben található. A civil kezdeményezés nyomán 2002-ben életre hívott Kabinet architektury kiállítóhelyként működik, s jellemezően a kortárs építészeti kultúra közvetítésében játszik kiemelt, nemzetközi szinten is elismert, fontos szerepet. Ostrava sajátos földrajzi elhelyezkedése okán a Kabinet éppen úgy a cseh, mint a lengyel kortársak találkozó- és kiállítóhelye, s mellettük, nem ritkán sztárepítészek is meg-megfordulnak benne. www.kabinetarchitektury.cz

Muzeum Architektury Wrocław, Lengyelország



Fotó: Wikipedia

A bécsi Architekturzentrum mellett a közép-kelet európai régió legismertebb építészeti múzeuma a wrocławai Muzeum Architektury. A lengyel intézmény a második világháborús pusztulása után többé-kevésbé megőrződött és felújított, 15–16. század folyamán épült és egészen 1945-ig egyházi rendeltetésű bencés templom és kolostor területén működik. Az épületkomplexum belső tereinek egy részét a rekonstrukció éveiben, 1956–1974 között már múzeumi igényeknek megfelelően alakították át. Az 1965-ben alapított, 1971-ig a Muzeum Narodowe Wrocławiu (Wrocławai Múzeum) filiájaként, majd azóta jelenlegi helyén önállóan működő múzeum országos hatáskörben, klasszikus múzeumi feladatokat lát el. Gyűjteménye Lengyelország teljes építészettörténetét fogja össze, a korai keresztényi időktől egészen napjainkig. Állandó kiállítása Wrocław építészettörténetét mutatja be, beleértve napjaink gazdag építészeti tárgyú történetét is. A Muzeum Architektury működése, nemzetközi reputációja sokban hozzájárult ahhoz, hogy az Európai Unió a spanyolországi Donostia mellett Wrocławot választotta ki az Európa Kulturális Fővárosa 2016 címre. www.ma.wroc.pl

Muzej za Arhitekturo in Oblikovanje (MAO) Ljubljana, Szlovénia



Ljubljana külvárosában, a 17. századi épületrészeket is magában foglaló, reneszánsz stílusban megépült, az 1990-es évek elejéig lakóépületként működő Fužine kastély Peter Gabrijelčič építész-mérnök tervei alapján váltott múzeumi funkcióra. 1992 óta itt található Szlovénia önálló építészeti- és designmúzeuma, a MAO. Az általános múzeumi feladatokat ellátó intézményben folyó kutatások és időszakos kiállítások a romanika időszakától egészen napjainkig vizsgálják a ma földrajzilag Szlovéniához tartozó terület építészetének történetét, de jelentős közép-európai építészeti kutatások, kiállítások is helyet kapnak a Fužine falai között. A múzeum minden alkalommal, így idén is, a szlovén építészeti biennálé eseményeinek központi helyszíne, de a szlovén és a nemzetközi designtárlatok bemutatására is nagy hangsúlyt helyez. Állandó kiállítása Szlovénia vezető építésze, Jože Plečnik (1872–1957) életművét mutatja be; a ljubljanaei Plečnik-emlékház – melyben az alkotó 1921 és 1957 között élt és dolgozott – foglalta magában az építészeti múzeumot, egészen az 1992-es átköltözésig. www.mao.si

Hrvatski muzej arhitekture (HAZU) Zágráb, Horvátország



Fotó: © Goran Premec

A HAZU a Horvát Tudományos és Művészeti Akadémia Szépművészeti kabinetjének részeként önálló, neobarokk épületben, saját gyűjteménnyel 1995 óta működik. Közel 18 ezer darabos építészeti gyűjteményében az eredeti tervek, fotók, negatívok, épület makettek, horvát építészek hagyatéka egyaránt megtalálhatóak. Gyűjteménye lefedi a teljes horvát építészettörténetet, ugyanakkor az intézményben kitüntetett figyelmet kap a 20. század első évtizedeiben megjelent horvát modernizmus építésze.

A kutatóhelyként is működő múzeumban állandó kiállítás nem található, időszakos kiállításairól viszonylag keveset lehet tudni, ugyanis az intézmény sajtója, finoman szólva nem túl erős. www.info.hazu.hr/hrvatski_muzej_arhitekture

Benaki Museum, Athén, Görögország



A 2005-ben átadott, Maria Kokkinou és Andreas Kourkoulas építésszek terve alapján kiállítóterrel, koncertteremmel kibővített épület építészeti megjelenésével is figyelmet követel. Már-már stílszerű, hogy ebben az épületben működik Görögország legnagyobb építészeti archívuma (Neohellenic Architecture Archives). Az 1995-ben alapított archívum létrejöttének hátterében a 20. századi tömeges emigráció, s ennek következtében az építészettörténeti dokumentumok diaszpórája éppen úgy szerepet játszott, mint az 1980-90-es évek prosperáló gazdasága, mely a görög városok metamorfózisát idézte elő. Vagyis a megőrzés oldaláról sürgető volt a szétszóródott, elhordott emlékek összegyűjtése, illetve az eltűnő, átalakuló épületek, városrészek építészettörténeti feldolgozása. Az intézményben a modern görög állam létrejöttétől (1821) egészen napjainkig gyűjtik és osztályozzák a szabadon kutatható építészeti dokumentumokat. www.benaki.gr

Eesti Arhitektuurimuseum, Tallin, Észtország



A Finn-öböl közelében álló, egykor sóraktárként üzemelő 19. századi épületben 1966 óta működik önálló intézményként az Észti Építészet Múzeuma. Az 1991-ben, állami támogatással alapított múzeum – melynek gyűjteményét 1996-ig a szintén Tallinban található középkori Loewenschede-

toronyban raktározták – az alapvető múzeumi feladatok mellett építészeti központként is funkcionál, melyben gazdag, nyitott könyvtárat találhatunk, s amely gyakran koncertek helyszíne. Az intézmény gyűjtőköre az észti építészet 19. század második felétől napjainkig tartó időszakát öleli fel, kiállítótereiben elsősorban a hazai építészettörténetre és az aktualitásokra fókuszáló időszakos tárlatokat rendeznek. www.arhitektuurimuseum.ee

Latvijas Arhitekturas muzejs, Riga, Litvánia



A Litván Múzeumok Társulásának tagjaként működő, 1994-ben alapított Litván Építészeti Múzeum a „három testvér”-ként ismert, 15-16. századi, lépcsőzetes oromzattal, nyeregteretű, gótikus épülettagezatokkal képzett lakóépület-csoportban nyert elhelyezést, 1995-ben. Riga egyik legrégebbi épületében (a képen a jobboldali háztömb) állandó építészeti kiállítás nem található, időszakos tárlatok keretében foglalkoznak nem csupán Litvánia, hanem a kelet-európai, kelet-közép-európai építészet történetével, tavaly tavasszal éppen Makovecz Imre munkáiból rendeztek kiállítást. A múzeum legrégebbi gyűjteményi része a 18. század végén alkotott litván építésszek terveiből, levelezéseiből áll, így hasonlóan más európai intézmények működéséhez, a Litván Építészeti Múzeum is elsősorban a 19-20. század, illetve a kortárs építészet dokumentumait gyűjti, rendszerezi és állítja ki. www.archmuseum.lv

Összeállította: Molnár Szilvia

További építészeti múzeumok elérhetősége

Finnország: www.mfa.fi
 Franciaország: www.frac-centre.fr, www.citechaillot.fr
 Hollandia: www.nai.nl
 Írország: www.iarc.ie
 Nagy-Britannia: designmuseum.org
www.architecture.com/TheRIBA/AboutUs
 Németország: architekturmuseum.ub.tu-berlin.de
www.architekturmuseum.de, www.bauhaus.de
 Olaszország: www.triennale.it/it/
 Spanyolország: www.poble-espagnol.com/pemsa/en/
 Svédország: www.arkitekturmuseet.se/english/
 Törökország: www.architera.net
 USA: www.nbm.org



Több, mint **15 év** szakmai tapasztalat.

Több, mint **3.000.000 m²** ipari padló.

Több, mint **1** építőipari cég. **VER-BAU Kft.**

VER-BAU Kft., Magyarország egyik vezető ipari padló, bazalt-, út- és térbeton kivitelezője.

Cím:
6000 Kecskemét Garay u. II.

Telefon:
+36 76/508-211

Fax:
+36 76/416-658

E-mail:
info@verbau.hu



Az építészet társadalmi felelősségvállalása

Fiatalok nyara – workshopok, táborok és a jövő építészei



Miközben a hazai építész szakma örlágon vegetál és minden ízében támogatásra szorul, jó megtapasztalni, hogy ennek ellenére még jócskán lappanganak a mélyben fiatalságból, elhivatottságból, szakmaszeretetből táplálkozó energiák, amelyek – ez egyéni nehézségeket is háttérbe szorítva – időről-időre működésbe lépnek. Építészek hada továbbra is teszi, amit emberileg és szakmailag tennie kell: tudásával, ötleteivel, szellemi és fizikai munkájával segíti kisebb-nagyobb, gyakran hátrányos helyzetű közösségek életét. S bár ez a gondolkodás szerencsére nem korhoz kötött, *Építészet másképpen* címet viselő rovatunk első alkalommal jelentkező összeállításában a legfiatalabbak ilyen irányú feladatvállalásairól tudósítunk.

Ezen a nyáron is számos tábor szerveződött építészhallgatók számára, amelyeken gyakorló, általában egyetemeken is oktató építészek irányításával, egy-egy közösség életét építészeti szempontból próbálták meg feltérképezni a résztvevők. Többnyire azt vizsgálták, hogy milyen építészeti hiátusokat, problémákat fedeznek fel a helyiek életében és azokra milyen elméleti, illetve gyakorlati válaszokat adhatnak. Az ilyen jellegű szakmai továbbképzések során életségű helyzetekbe kerülnek a résztvevők, s talán ezeken a nyári „egyetemen” élük át először azoknak a szociális, társadalmi és emocionális feladatoknak a súlyát is, amelyek az építészeti tervezés és gondolkodás meghatározói. A sok közül két, meglehetősen eltérő feladatra koncentrált nyári eseményt mutatunk be, amelyek azonban egy dologban megegyeznek: az ezeken résztvevők az építészet társadalmi felelősségvállalásáról is sokat tanultak.

A Dévényi Tamás irányította, *Határtalan építészet* címet viselő gyöngyösi workshop egy hete alatt arra a problémára kellett választ találniuk az Erdélyből érkezett építészhallgatóknak, hogy a város központjában álló nagy zsinagógát miképpen hasznosíthatnák a helybeliek. Első hallásra egyszerűnek tűnhet a feladat, menet közben azonban kiderült, hogy valójában egy négy zsinagógából (további három is található a városban, egymáshoz nagyon közel) álló negyedről lenne érdemes elgondolkodni. A kérdéses épület egyszeri funkciójának megtalálásán túl így egy kisebb városrész újraértelmezését kellett megoldani, akár hozzásegítve a *Mátra Kapujának* is nevezett várost a település helyzetének, ismertségének jövőbeni újrapozicionálásához. A projekt sikerességét bizonyítja, hogy a város vezetői jövőre is visszavárják a fiatalokat, új feladatok megoldásához kérve ötleteiket.

A BME építészhallgatói Perbálon dolgoztak, pontosabban dolgoznak 2008 óta, folyamatosan. A Janesch Péter és Karácsony Tamás által tervezett és az ezredforduló környékén átadott gyereketthon változó igényeihez igazítják, illetve karbantartják az épületeket és azok környezetét. A cél, hogy terveikkel és fizikai munkájukkal a testi és lelki fogyatékossgal élők helyzetét a lehetőségekhez képest maximálisan támogassák. Mint kiderült, nem csak a ténylegesen felmerülő építészeti feladatokat tartják fontosnak, de legalább olyan súlyúnak érzik azt az emocionális töltetet is, amely a helyben élők és a rendszeresen itt dolgozó hallgatók között kialakul. Írásunkban az otthon történetéről és az idei nyár aktuális feladatairól tudhatnak meg többet.

Számtalan példát találni arra is, hogy ezen társadalmi felelősségvállalástól vezérelve milyen, az építészet körébe tartozó projektek készültek mostanában a világ minden táján. Merthogy mindenhol keresik a megoldást az élet árnyékos oldalán élők helyzetének megsegítésére, és úgy tűnik, nem (csak) pénzkérdés, hogy meg is találják azokat. A nemzetközi példák közül is készítettünk egy összeállítást, *Építészet másképpen* rovatunk zárásaként.

Rubóczki Erzsébet

Határtalan Építészet

Gyöngyös, 2012. július 23–29.

A Dévényi Tamás Ybl-díjas építész irányításával, Erdélyből érkezett fiatalok részvételével lezajlott öt napos nyári tábor egy éppen egy évvel ezelőtt indult építészeti projekt folytatása. Még 2011 őszén romániai magyar nyelvű építészhallgatók között hirdették meg a szervezők (Szász Enikő színművész, a Temesvári Nőszövetség elnöke, illetve a szakmai programot összeállító Dévényi Tamás) a Határtalan Építészet címet viselő programot, azzal a céllal, hogy a Bukarestben, Nagyszebenben, Temesvárott és Kolozsvárott tanuló, de a magyar építészet történetéről szinte semmilyen információval nem rendelkező hallgatókkal egy utazás keretében megismertessék a magyar építészetet. Ennek a programnak lett második állomása a gyöngyösi hét.

Rubóczki Erzsébet: Izgalmas folytatása lett az egy évvel ezelőtti építészeti kirándulásnak.

Dévényi Tamás: A számos kiváló szakember bevonásával zajló építészeti kaland idén nyáron egy workshoppal folytatódott. Olyan alkotóhatet kívántunk létrehozni, amely a külhoni szakmagyakorlásnak az építészet- és művészettörténetet érintő problémája mellett egy másik hiányt is kívánt – legalább részben kezelni –, nevezetesen a magyar szakkifejezések, szakmai nyelvezet megismerését, amelyet a kinti hallgatók csak románul tanulnak,



így magyar nyelven a prezentálás, a gondolatok kifejtése nehézségekbe ütközik. A workshop helyszíne Gyöngyös lett, egy olyan jó adottságokkal rendelkező kisváros, amely ugyan a Mátra Kapujaként próbálja magát pozícionálni, de valójában

sem ezzel a szlogennel, sem építészeti örökségével nem tud mit kezdeni. S noha történnek dolgok a városban, szerveznek fesztiválokat, van városszépítő egyesülete, mégsem pezseg benne az élet. Viszont kiderült róla egy meglehetősen unikálisnak tekinthető tény, nevezetesen hogy Gyöngyösnek négy zsinagógája van, melyekből a legnagyobbat jelen pillanatban bútórúházként használ egy cég. Az szabadulna tőle, a város pedig lehet, hogy visszavásárolná, ám kérdés, hogy mit kezdhet vele.

R.E.: Erre próbáltak válaszokat találni a fiatalok, ez lett a feladat, amit meg kellett oldani.

D.T.: Ez volt az alapgondolat, a problémafelvetés, amelynek ha nem is megoldására, de javaslatok kidolgozására a nyári workshop összejött. Hogy megoldások születessenek, meg kellett ismerni a várost, megfejteni, milyen volt a struktúrája vagy milyennek kellene lennie, és meg kellett ismerni a városnak a helyi zsidóságot érintő tragédiáját. Mindenki megpróbálta ezen rövid idő alatt feltérképezni, miként működik a város, milyen hiátusai vannak, amelyeket a zsinagóga hasznosításával meg lehetne szüntetni.

R.E.: Meglehetősen komplex feladat, ami a város településszerkezetét, történetét, szociológiáját és még jó néhány más kérdést is érint. Mit tudtak meg a zsinagógáról?

D.T.: A Baumhorn Lipót és Somogyi György tervei alapján 1929-ben megépült Nagyzsínagóga a város központjában van, a főtértől másfél percre, és két másik zsinagógával együtt a patakpartra néz, míg egy negyedik, egy kicsit hátrébb áll, a Nagyzsínagóga mögött, de összességében meglehetősen közel helyezkednek el egymáshoz. A tisztálkodás rituáléja miatt a víz fontos szerepet játszott a zsidóság életében, és mivel a főtérre nem kerülhettek, olyan helyet kerestek, ami számukra teljesen megfelelt. Mind az öt csapat (mindegyikben 2–2 fővel) felismerte, hogy azok a funkciók, amik most vannak az épületekben – városi televízió, okmányiroda, bútorbolt, stb. –, nem jók, miként a kerítéssel elválasztott, a zsinagógák és a patak közötti, autóparkolóként használt, beékelődött terület állapota sem kielégítő. Mind az öt csapat azt javasolta, hogy a kerítéseket és a parkolót eltüntetve „zsinagóga-negyedként”, együtt kell kezelni a városnak ezt a részét.

További megoldandó kérdés volt az épület megfelelő funkciójának a megtalálása. Az elemzéseink nagyjából azt hozták, hogy amíg kereskedelmi, közigazgatási és oktatási központja van a városnak, kulturális központja nincsen, a kultúra szétszórva jelenik meg benne. Nagyjából mindenki azt javasolta, hogy a zsinagóga-negyedben kulturális központ legyen, de semmiképpen ne múzeum, mert az alig két-három éve újult meg a városban, és abban is mindenki egyetértett, hogy a négy épület zöldbe ágyazottan jelenjen meg. A tárgyalat, nagy kupolával rendelkező zsinagógából az egyik csapat fürdő kialakítását javasolta, benne egy olyan hat-hét-szintes, teraszosan alakított építménnyel, amelynek magasából mindenholonnan láthatóvá válna a fürdő tág, különleges belső enteriőrje. Azt is kiderítették, hogy erre



Nyolcan a fotón, egy aki, a keretet tartja, egy pedig, aki a fotót készíti. Így voltak ők tizen a gyöngyösi workshop hallgatói



Az 1929-ben tervezett Nagyszinagóga épülete és környéke meglehetősen lehangoló

meglenne a természetes melegvíz forrás, tehát a víz is rendelkezésre állna. Egy másik csapat színházi funkciót javasolt, miután felmérte a valós igényeket, megvizsgálva, hogy milyen színházi, néptánc vagy előadói csoportok működnek a városban. De felmerült a borok háza gondolat is, kapcsolódva a Mátra-vidék borászati hagyományához.

R.E.: S hogyan szervülne mindez a városhoz? Arra is születtek elképzelések?

D.T.: Noha csak a Nagyszinagógára készültek tervek, senki sem gondolta úgy, hogy azt önmagában kellene kezelni. Voltak ötletek a negyed városközponttal történő összekapcsolására, de arra is, hogy miképpen lehetne revitalizálni a belvárost vagy a mátrai kisvasutat bekapcsolni a város vérkeringésébe. Ezek persze nagyon nagyratörő tervek egy alig egyhetes alkotóhét során, de

így kell gondolkodni. Fontos, hogy mindegyik gondolat reális volt, senki sem elégedett meg a látványos semmit mondással. A Mátra Kapuja szlogent meg lehetne tölteni tartalommal és ebben van építészetet is érintő kihívás. Ezt ismerték fel a városvezetők is, akik visszavárják a csapatot és a jövő évben a város egy másik neuralgikus pontjával foglalkozunk majd.

További információ a programról:
devenyi@budapestimuhely.hu

A jelenleg bútor áruház-ként működő zsinagóga bejárata és kapu részlete



Folyamatos jelenlét

Perbáli Gyermekotthon, 2012 nyár

Az 1993-ban kezdődő, több ütemben zajló építkezésen Janesch Péter és Karácsony Tamás tervei szerint két lakóépület készült el 2001-re. Két olyan nagyságrendű építmény, amelyben gyerekek élnek, elvileg családleptékű közösségekben. Az otthon magánkezdemenyezés eredményeként jött létre, azóta is egyesületi formában üzemel, lakóinak testi és szellemi sérültsége eltérő. Mára az ilyen funkciójú otthonok száma, és ezzel országos szinten befogadóképességük is, erősen redukálódott. Így Perbálon törvényszerűen nőtt a gondozottak létszáma és az ideális lakószámhoz viszonyítva az épületek telítettek. A több hektáros, eredeti tervek szerint nagyfokú önfenntartásra berendezkedő közösség nem képes az eredeti elképzelésnek mindenben megfelelni. Az emberi és a gazdasági körülmények, az azokban tapasztalható változások nehezítik az alapítvány működtetését és kihatnak az épületek fizikai állapotára is. A tervezőket 2008-ban hívták vissza Perbálra, az általuk tervezett és egy viharban feldőlő kukoricagöré rendbehozatalára. Ekkor kapcsolódtak be az otthon életébe a BME hallgatói is, akik azóta rendszeresen dolgoznak nyári gyakorlaton, ez évtől pedig tavaszi alkotótábor keretén belül is Perbálon. A néhány napos, egy-két hetes perbáli munkák többet jelentenek a tervezési és kivitelezési munkafolyamatok, az anyagok és technológiák alapos megismerésénél. Emberi kapcsolatokról, egy saját törvényei szerint működő mikrokörnyezet megértéséről is szólnak. Ezen a nyáron 12 fiatal „kőműves” dolgozott a perbáli otthon falai között. A folyamatokat a BME Építésztechnológiai Kar Középülettervezési Tanszékéről Karácsony Tamás DLA, egyetemi docens és Kemes Balázs tanársegéd koordinálta. Velük beszélgettem a Perbálon folyó munkákról.

Rubóczki Erzsébet: Milyen állapotban van ma az intézmény és milyen feladatok várnak a hallgatókra?

Karácsony Tamás: A karbantartás hiányosságai jól érzékelhetők az épületeken, így célunk, hogy a megváltozott használathoz igazítsuk az épületeket, a kertet, a gazdaságot, megsűrjűk, kiértékeljük és beépítsük az elmúlt tíz év üzemeltetési tapasztalatait a most folyó tervezési, kivitelezési, karbantartási munkákba. Eredetileg egy, a külvilággal szoros kapcsolatot tartó közösségi teret terveztünk, hiszen az itt folyó terápiának fontos része kell, hogy legyen a kültérben zajló munka, a zöldségtermesztés, a földművelés is. Ehhez rendelkezésre áll a földterület, de csak az intézményt körülölelő falakon kívül, ahová kizárólag kísérettel mehetnek ki a lakók. Ez a mai körülmények között nehezen koordinálható. Ezért

idén nem csak építészeti feladatot vállaltak a hallgatók, hanem egy több tételes feladatsor részeként ennek a problémának a megoldásába is besegítettek.



Kemes Balázs: Az idén már a tavaszi alkotóhét keretében is dolgoztak Perbálon egyetemisták, a kerítésen belül létrehoztak egy kertészkedésre alkalmas területet. A kialakítás minden részletét annak tudatában tervezték, hogy a gondozottak képesek

legyenek az önálló munkavégzésre. Gondosan méretezték a közlekedők szélességét, a parcellák kiosztását, a kerítéstől való távolságot. Maradtak persze nehézségek, például ennek a művelésbe vont területnek az elérhetősége. Ez a téma a tavaszi félév során került terítékre és kapott, egyelőre tervi szinten megoldást.

R.E.: Milyen munkákat végeztek el eddig a hallgatók?

K.T.: A korábbi táborokhoz hasonlóan, az idén is a tavaszi félév folyamán folyt a táborok munkáinak előkészítése.

Az idei év újítása abban állt, hogy az előkészítést tervezői és műszaki szakirányról érkezett negyed- és ötödéves hallgatók végezték, akik kisebb csoportokban dolgoztak az egyes feladatokon, majd a szorgalmi időszak végén hallgatótársakat (főleg alsóbb éves hallgatókat) toboroztak az elkészült tervek megvalósításához. A helyszínen is csoportokban folyt a munka, amit a tábor előkészítésben részt vett hallgatók, és szakemberek-mesterek vezettek. Az előkészítést és a kivitelezést is oktatói felügyelet kísérte, de alapvetően a felsőbb évesek magyarázták el a fiatalabbaknak a szakmai ismereteket.

R.E.: Hogyan zajlott az idei nyár?

K.T.: A helyszíni munkák július 25 és augusztus 5 között, illetve rövid utótáborban (augusztus 18. és 19.) folytak.

A tábor fő feladata a gondnoki épület tetőcseréjének segítése volt, ami meghívott ács- és tetőfedő mester vezetésével folyt. A tetőfelújítási munka végül az egykori





malomépület tetejére is kiterjedt, így az idei tábor alatt két épület fedését is sikerült rendbe rakni. A félév során tervezett vasbeton teraszlépcső is elkészült, amit az utótábor kizsaluzási munkája után azonnal használatba is vettek az otthon lakói.

A szűkös anyagi lehetőségek miatt a tervezett gyalogos híd építésére nem került sor, de a tavaly készített ideiglenes híd áttelepítésével, most már a kész teraszlépcsőhöz igazítva tudtuk modellezni a kiskertbe vezető majdani híd helyét. Az elmaradt hídépítés helyett a gondnoki épület és a műhely közötti járdaszakaszt építettük meg és a váltalt feladatok mellett idén fejeztük be a fészer felújítását is. Az otthon lakói a korábbi évekhez képest még nagyobb

nyitottsággal fogadták a táborozókat és folyamatosan teljes értékű segítőtársaink voltak. Nélkülük biztos nem sikerült volna ennyi mindent megvalósítani!

A perbáli tábor alatt a tavaszi alkotóhéten készített kiskerttel kapcsolatban is kaptunk visszajelzést. A gondozók elmondása szerint nem csak a gyerekek terápiás gyakorlatait sikerült változatosabbá tenniük a kert segítségével, hanem az eddig elrakott zöldség és savanyúság féléllel már most megtelt az éléskamra, így télen biztos nem kell ezekből vásárolniuk.

R.E.: A BME életében komoly hagyománya van az ehhez hasonló szakmai táboroknak.

K.B.: Igen, mi is ehhez az örökséghez szerettünk volna



hozzátenni valamit, mikor Láris Barnabással és Varga Imre Zoltánnal egy alkotótábor szervezésébe kezdtünk 2008-ban, Valkonyán. Az indulást nagyban megkönnyítette, hogy a településen már komoly előzményei voltak az ilyen táboroknak, amiket Reischl Gábor a SZIE YMÉK tanára indította útjára még 1997-ben. Fő célunk az volt, hogy az építész képzés fiktív feladatainak sorában legyen egy olyan kis léptékű, valós munka, aminek tervezésében és kivitelezésében egyaránt részt vehetnek a hallgatók, hogy már az egyetemi évek alatt megtapasztalhassák az építés valóságát. Másik célunk az volt, hogy az ország számos pontján tapasztalható szükség orvoslásában próbáljunk a munkánkkal közreműködni. Időközben Kruppa Gáborral egészült ki a szervezők csapata és a hatalmas hallgatói érdeklődés miatt mostanra mindannyian külön táborokat szervezünk. Az idei nyáron a perbáli mellett Bernecebarátiban, Esztergomban, Kazáron, Valkonyán és Vanyarcon folytak munkák. Bízunk benne, hogy a táborok során a helyi közösségek és a résztvevő hallgatók által megélt és megtapasztalt dolgok nem lesznek rövid távúak és egy új szemléletmód kialakulásában segítenek.

A felvételek a helyszínen készültek.

A perbáli csoport munkáját lelkes szakemberek segítették. Benárd Aurél tanár úr, a SZIE YMÉK-ról, Hegyi Dezső tanár úr, a Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszékről, Janesch Péter építész, Noéh Ferenc tanár úr, az Általános és Felsőgeodézia Tanszékről, Páricsy Zoltán tanár úr, az Épületszerkezettani Tanszékről és Varga Imre tanár úr, az Urbanisztika Tanszékről, akiknek ezúton is szeretnénk megköszönni segítségüket!

Előkészítésben részt vett hallgatók:

Ábrahám Tamás, Bánsági Dávid, Bereczki Dávid, Fodor Judit, Horváth Gabriella, Nagy Péter, Öcsi Gabriella, Pintér Norbert, Plájer Judit, Tarján Gábor

Helyszíni munkákhoz csatlakozó hallgatók:

Csiki András, Fodor Szilárd, Fodor Zita, Kanta Henrietta, Kovácsik Levente, Pallay Nóra

Helyi értékek

Társadalmi célú építészet a nagyvilágban

Bár a nemzetközi és természetesen a hazai sajtó is jobbra az elkészült óriásprojektoktól, reprezentatív épületektől hangos, az utóbbi évtizedben egyre nagyobb teret nyer a kisebb léptékű, társadalmi igényekre reflektáló, szociális kérdésekre megoldást kínáló építészet. Az okok között első helyen a gazdasági válság szerepel, ám a helyi problémák lokális, ugyanakkor hatékony megoldására tett erőfeszítések ma már nem csupán a fejlődő országokban jelen lévő tendenciaként értékelhetők. A „*think global act local*” gondolatísága éppen arra hívja fel a figyelmet, hogy nincsenek jól bevált, a Föld bármely pontján alkalmazható klisék, valós értéket csak azok a megoldások hordoznak, amelyek az adott helyhez, kultúrához, igényekhez kötődnek. Ez a szemlélet különleges kihívások elé állítja az építészeket, s más attitűdöt, sokkal nagyobb érzékenységet követel tőlük. A szakember feladata ezekben az esetekben a szokásosnál is komplexebb, komoly előzetes kutatáson alapszik. Szociológusok, kulturális antropológusok, civilek aktív bevonását teszi szükségessé, hiszen a környezet sajátosságain, a fenntarthatóság elvein, a környezetvédelmi szempontokon túl a helyi lakosság elvárásait, valamint a szűkösebb anyagi forrásokat is figyelembe kell vennie. Az elsődleges cél az alapvető szükségletek kielégítése, amely nem merül ki csupán a lakhatás körülményeinek javításában, olykor megteremtésében, de ide tartozik a közösségi intézmények, iskolák, kórházak építése vagy éppen a tömegközlekedés megoldása is. A minőségi architektúra csupán ezután következik. A projektek finanszírozása is a szokásostól eltérő forrásokra épül, hiszen bár rendszerint alapítványi támogatás áll a háttérben, zömében az adott települések vezetése, olykor kormányzati döntés is segíti a fejlesztések megvalósulását. Bár a társadalmi célú építészet kifejezetten lokális problémák megoldására koncentrál, a helyspecifikus épületek országhatárok nélkül is értelmezhetők, sőt sok esetben máshol is adaptálható alternatívát jelenthetnek, kövendő példát állíthatnak. Ennek a témának a feldolgozására tett kísérletet a New York-i MOMA (The Museum of Modern Art), mintegy két évvel ezelőtt. A *Small scale, big change* (Kis lépték, nagy változás) című kiállítás tizenegy épülő és/vagy már elkészült projekten keresztül mutatta be, mit is jelent, hogyan is működik a társadalmi célú építészet a világ különböző pontjain. A tárlat azóta hivatkozási ponttá vált, amolyan mérföldkövé. A New York-i polgármester pedig néhány hónapja hirdette meg azt a pályázatot, amely az eddigi szabályozásnál kisebb alapterületű lakások tervezésére szólít annak érdekében, hogy javítson a kis alapterületű, ezért megfizethető apartmanok kínálatán, megakadályozva ezzel, hogy a világ egyik legsűrűbben lakott városa néhány éven belül gazdaságilag ellehetetlenüljön, szociális értelemben pedig végzetesen differenciálódjon. Az alábbiakban néhány projektet

mutatunk be, amelyek helyi problémákra adott válaszaikkal a tágabb értelemben vett építészet felelősségteljes gondolkodását igazolják.

Metro Cable (Kábelvasút)

San Agustín, Caracas, Venezuela

Építészet: Urban-Think Tank (Alfredo Brillembourg és Hubert Klumpner) 2007-2010



A kábelvasút egy komplex városrendezési terv keretében valósulhatott meg. A beruházás célja az volt, hogy a város az idáig gyakorlatilag ignorált szegénynegyedét is bekapcsolják a metropolisz vérkeringésébe. Az itt élők korábban a legközelebbi metróállomást csak 45 perces gyaloglással és 600 lépcsőfok megmászásával érhették el. A vonal tervezésekor maximálisan figyelembe vették a gyakorlatilag szemétből épült lakóházak elhelyezkedését és igyekeztek a legkevesebb beavatkozással kialakítani az egyes állomásokat. A moduláris rendszerből összeállítható állomás-

épületek rugalmasan igazíthatók a meglehetősen meredek terephez, sőt mindegyikben lakóegységeket alakítottak ki az elbontott építmények helyett. A két kilométeres, egyelőre öt megállóval üzemelő szakasz tökéletesen illeszkedik Caracas már meglévő tömegközlekedési rendszeréhez, és óránként 1200 utas szállítására alkalmas. Az osztrák gyártású fülkékben nyolc ülő- és két állóhely van. A rendszer jelenleg is fejlesztés alatt áll, a második, majd' öt kilométeres vonal a tervek szerint még ebben az évben megnyílik, jelentős javulást eredményezve a környék lakóinak életminőségében.

METI – Handmade School,

Rudrapur, Bangladesh

Építész: Anna Heringer, Eike Roswag,
2004–2006



Az osztrák Anna Heringer 2002-ben, építész szakos hallgatótársaival részletes elemzést készített a városról. Ennek eredményeként az oktatásban való részvétel lehetőségének megteremtését javasolták, s ehhez kapcsolódva egy iskola terveit is elkészítették. Egy olyan, helyi alapanyagokból – föld, homok, agyag, növényi rostok – álló keveréket fejlesztettek ki, amely korszerű módszerekkel kiegészítve, minőségi alapanyagot biztosított. A teljes kivitelezést az egyetemisták, valamint irányításukkal a helybeliek végezték. Az utóbbiak az építkezés során számos új ismeretre tettek szert: például megtanulták, hogy a vályogot a belekevert növényi rostok még erősebbé teszik, miként azt is, hogy a falakat a szokásosnál vastagabbra kell építeni, valamint, hogy olyan téglalapozást kell alkalmazni, mely nem engedi, hogy a nedvességre érzékeny szerkezet a földdel érintkezzen. A tetőt hullámlémezből alakították ki, amely messze kinyúlva a falak

síkja fölé, azokat hatékonyan védi a nedvességtől, még monszun idején is. Az emelet falai bambuszból készültek, amely könnyű, erős és tökéletes szellőzést biztosít, ugyanakkor a fényt is beengedi. A kétszintes iskolában három osztályterem és közösségi terek kaptak helyet.

Floriade 2022 (terv), Almere, Hollandia

Építész: MVRDV



Az alapító Winy Maas, Jacob van Rijs és Nathalie de Vries olyan globális problémákra keres megoldást, mint a túlnépesedés, az elvárosiasodás vagy épp bolygónk biológiai egyensúlyának megbomlása. Projektjeik kidolgozása során a nagyvárosokra jellemző életformát kutatják, s kísérletet tesznek a korszerű várostervezés újradefiniálására. Az MVRDV progresszivitását jól szemlélteti a zöld mozgalomnak hatalmas lökést adó, ez idáig megvalósulatlan projekt, a 2001-ben bemutatott *Pig City*. (A tornyokba telepített, 15 millió „lakosú”, zéró emissziós sertésfarm ötlete akkor hatalmas vihart kavart Hollandiában, ám a súlyosbodó mezőgazdasági, élelmezési problémák okán egyre többen tekintenek a „Malacvárosra” potenciális alternatívaként.) Nincs ez másképp a 2022-ben megrendendő kertészeti expo terveivel sem. Az iroda nem csupán egy grandiózus kiállítási helyszínt tervezett, hanem egy épített félszigeten elhelyezkedő 45 hektáros, minden tekintetben önálló és környezettudatos várost, amely igazi életét az expo után kezdheti el. A végleges helyszínről és a megvalósításról ez év októberében születik döntés.

A fokozatosság elvén alapuló szociális lakásépítési program, Netaji Nagar, Pune, India
Építéset: Filipe Balestra és Sara Göransson
2009-től folyamatosan



A szociális lakásépítésre jobbnál-jobb európai példákat találunk, ám a fejlődő országokban korántsem ez a helyzet. A legszegényebbek a lakhatási problémákat szinte kizárólag saját erőből oldják meg, építésetek segítségével nélkül, minimális költségekkel. Ezért a szakemberek ajánlotta elképzelések a saját kezűleg is kivitelezhető megoldásokra kitüntetett figyelmet érdemelnek. A páros, önkéntes szakemberek segítségével egy olyan stratégiát dolgozott ki, amelynek kiindulópontja a már meglévő városi szövet, s benne az egymással szoros kapcsolatban élő kisebb közösségek. Az épületek vasbetonvázal készülnek, a végső munkafázisokat maguk a lakók végzik, saját igényeiknek, ízlésüknek megfelelően. A cél nem teljes negyedek rehabilitációja, hanem az, hogy a legalapvetőbb higiéniai elvárásoknak sem megfelelő putrikat fokozatosan korszerűbb lakóházak váltsák fel. Az indiai kormány ma már családonként 4 500 eurós támogatást fizet azoknak, akik hajlandók nyomorúságos kunyhókat lebontani, s helyükre külön konyhával és WC-vel ellátott otthonokat építeni. Az infrastruktúra kiépítéséről a kormány gondoskodik, a lakók mindössze tíz százalékos önrésszel járulnak hozzá a költségekhez. Akik számára ez az összeg is vállalhatatlan terhet jelent, kétkezi munkával válthatják ki a hozzájárulást.

Összeállította:
Rothman Gabriella



4. CEP® Clean Energy & Passive House Expo

Az év épületenergetikai szakkiállítása



Szakmai konferenciák:

- » 2. Energiahatékony épületek konferencia *
- » 1. Légtechnika és hővisszanyerés konferencia
- » 2. Műemlékvédelmi konferencia az új szabályozás tükrében *
- » Árnyékolástechnikai szakmai konferencia *

Lurdy Konferencia és Rendezvényközpont, Budapest ● 2012. október 17-18. ● www.cep-expo.hu

* A konferencia MMK akkreditációja folyamatban van!

Kupon az ingyenes belépőjegyhez!

A kupon felmutatója a kiállítás megtekintésére szóló ingyenes belépőjegyet kap! A szakmai konferenciákra külön regisztráció érvényes!



Szoláris odú

Magyar részvétel a Solar Decathlon Europe versenyén

Kétségtelen, hogy számunkra 2012 az olimpiai sportsikerek éve. Az építész szakma számára az idei ugyanakkor egy sajátos szakmai tízpróba esztendeje is, hiszen lelkes és tehetséges BME hallgatók révén a kelet-európai régió országai közül Magyarország – Románia mellett – elsőként vesz részt a diákcsoportok alkotta *Solar Decathlon Europe* szeptember 13–30. között Madridban megrendezett versenyén. Éppen tíz éve, hogy az Amerikai Egyesült Államokban, kormányzati támogatással megrendezték az első Solar Decathlon versenyt. A washingtoni National Mall & Memorial Parks területén elsősorban építészhallgatók tervei és kivitelezése nyomán felépült könnyűszerkezetes, környezettudatos technológiával, napelemekkel üzemeltetett, kis alapterületű házak sikere egyértelmű volt. Az akkor létrehozott, kísérletinek tekinthető épületek közül számos privat tulajdonba került és a hétköznapi gyakorlatában is nagyon jól megállja a helyét. E nagyszerű építészeti vetélkedés mára már európai, s a jövő évtől további, ázsiai

építéstechnológiai megoldások alkalmazásával épült meg. E ház a tájolás, tömegeinek kialakítása, a beépített anyagok kiválasztása miatt szinte zéró energiavesztéssel működik. Mindez a kis önsúlyú rétegelt-ragasztott, tömör fapanelekből megépült váznak, az újrahasznosított papír alapú szigetelőanyagnak, továbbá a nyílászárórendszernek köszönhető. Az *OD00-csapat* több mint másfél évig tartó vizsgálata szülte meg a döntést, hogy a házban olyan nap-elemes rendszert alkalmazzanak – a lakótömb tetőszerkezetén monokristályost, a nyári konyha homlokzati falán vékonyrétegűt –, amely a megtermelt energia tekintetében nem csupán a verseny egy hete alatt, hanem éves szinten is pozitív energiamérleg elérését eredményezi. Az odú készen tehát, a csaknem 200 (!) oldalas, folyamatosan finomodó, szigorú versenyszabályzat kritériumainak megfelelő módon megépítve. Amikor ezeket a sorokat írom, akkor épp a modulonként kiszállított elemek összerakása történik, melyet a beüzemelés és a zsűrizés követ. A zsűri az építé-



helyszínnel bővült. Az idei európai versenyen Magyarországot az *OD00*-ra keresztelt lakóépület képviseli. Két év, több mint száz résztvevő, diákok, tanárok és közel hetven szponzor, valamint megközelítőleg 180 millió forint értékű anyag, eszköz és pénztámogatás kellett ahhoz, hogy az *OD00*, avagy ez az 1:1-es méretű, tisztán szoláris energiát hasznosító modell megépüljön. A trapéz alaprajzú könnyűszerkezetes *OD00* építészeti kialakítása révén nem más, mint finom népi építészeti-reminiscencia, formailag modern kivitelben, automatizált rendszerrel vezérelve. A lakótömbje, a téli ház, valamint a nyári konyha és a kettőt összekapcsoló udvar egy összességében közel 144 négyzetméternyi, minden ízében kortárs egységet alkot. Formai megoldásain túl, a verseny kiírásának megfelelően újrahasznosított és/vagy a fenntarthatóságot szolgáló anyagokkal, energiahatékony, a környezetet legkevésbé terhelő

szeti- és mérnöki minőség, a kivitelezés, az energiahatékony, a villamosenergia-mérleg, a komfort, az energiatakarékos háztartási berendezések, továbbá az ipari megvalósíthatóság/piacképesség, innovációk, a fenntarthatóság, s végül, de nem utolsósorban a kommunikáció és társadalmi felelősségvállalás szempontjait vizsgálva értékeli a megépült modelleket. Így áll össze a tízpróba. S e nyilvánvalóan a jövőt pásztázó tervezői és technológiai aspektusok társaságában (végül is ez egy építészeti verseny-gés) talán megbocsátható, ha személy szerint a „kommunikáció és társadalmi felelősségvállalás”-ra figyeltem fel. Mert hiszen a kidolgozás és a technológia próbája valóban még csak eztán következik: Madridban, majd különösen a versenyt követően, hírek szerint a BME Campuson felállítva, használatban. Viszont a projekt máig tartó fejezete jól mutatja, hogy az *OD00*-t megálmodó és létrehozó csapat

Az OD00 építés közben és készen, s a csapat, amely építette



Foto: Sola Mark



munkaszervezése (még ha ez a versenykiírás nyilvánvaló szakmai kritériuma), piaci- és médiakommunikációja akár egyetemi tananyag lehetne. Legalábbis mindenképpen megérne egy fakultációt. Cseppet sem megszokott ugyanis, hogy egy épület születésének szinte minden mozzanata követhető, jelenleg a csapat tagjai napról napra képes beszámoló formájában, blogon, Facebookon közvetítenek mindarról, ami Madridban a házzal és a ház körül történik.

A résztvevő hús csapat közül, az összesített eredmény alapján az OD00 hatodik helyezést érte el. A nagyszerű helyezéshez gratulálunk! A tízpróba részeredményeinek pontos részletei: www.blog.odooproject.com

Molnár Szilvia

Továbbiak a Solar Decathlonról és az OD00 projectről

Hivatalos oldal: www.solardecathlon.gov
 Planet Error (Tilos Rádió)
 (2012.06.08 10–11h): tilos.hu/archivum/
 Zöldgömb Magyar egyetemisták a zöld innovációs világversenyen (Lánchíd Rádió): mno.hu/?v=55376
 Odooproject blog: blog.odooproject.com
 Kettő az egyben ház: www.noltv.hu/video/4540.html
 Facebookon: www.facebook.com/odoproject
 Százmillióból napelemes ház:
index.indavideo.hu/video/napenergiashaz

Értékteremtő szenvedély

A rózsaszín 43 árnyalata

Mondják, nincsenek véletlenek, de mintha ezt mindig később állapítanánk meg mindarról, ami velünk történik. Csak visszapillantva találunk magyarázatot egy akkor és ott lényegtelennek tűnő momentumra, egy utólag akár törvényszerűnek is tekinthető eseményre. Winkler Barnabás építész életében is egy véletlennek tűnő apróság, egy örökségből neki jutó kerámia indította el a rózsaszín Zsolnay kerámiák gyűjtését. Vele beszélgettünk gyűjteményéről, az általa közel tíz éve működtetett HAP Építészeti Galériáról, építészetről, illetve a mindezeket működtető szenvedélyről.

Rubóczki Erzsébet: Ha ez az immáron negyven éve tartó szenvedély privát keretek között marad, tiszteletre méltó magánügyként kezeljük, ám az ezerkétszáz darabosra duzzadt Winkler-gyűjtemény ország-világ elé került, s közel egy éve a *Kezdetben volt a rózsaszín ...* címmel rendezett állandó kiállításon láthatja a nagyközönség a pécsi Zsolnay Kulturális Negyedben. Hogyan indult ez a történet?



Winkler Barnabás: Családi örökségből maradt rám negyven évvel ezelőtt egy rózsaszínű vizeskancsó, amiről akkor még nem tudtam, hogy Zsolnay. Inkább érzelmi kötődésem volt a gyerekkoromban nap mint nap látott asztali edényhez. A második kerámiát

egy népi kerámiákat gyűjtő kollégámtól kaptam, aki sehogyan sem tudott beilleszteni a kollekcijába egy rózsaszínű darabot. De hogy ezek Zsolnay kerámiák lennének, arról csak évekkel később, egy esztergomi régiségkereskedőtől értesültem.

R.E.: Gondolkodott már azon, hogy választott szakmájának, az építészetnek vajon lehetett-e köze ahhoz, hogy szenvedélyévé lett a kerámia? Mit látott meg benne, amihez talán egy építész szeme kellett?

W.B.: Az építész a legszélesebb lehetőségekkel bíró hivatás, egy építész a maga szemléletével és a társadalomban elfoglalt helyével nem engedheti meg magának, hogy ne legyen rálátása a világ egyéb kreatív, művészeti területeire. A rózsaszín kerámiák mindenképpen ide sorolhatók, hiszen ezek művészettörténetünknek, ipartörténetünknek jelentős részét képezik. Egy építész abszolút a „helyén van”, amikor ezekre – vagy a kultúra bármely más területén tapasztalható jelenségekre – is figyel. Ezek a kerámiák egy időbeli folyamatot is érzékeltetve egyrészt azt mutatják be, hogy a népi fazekasság miképpen alakul át Zsolnayéknál az 1870–80-as években olyan ipari sorozatgyártássá, amely az ősi, népi formákon alapszik, illetve azt is, hogy miképpen jelenik meg a kerámiatervezés és a design. S ha ennek feltérképezésére éppen egy építész vállalkozik, talán nem kerül teljesen illetéktelen kézbe a feladat. Egy építész esetleg többet, mást és bizonyos értelemben szélesebben lát, mint

a szakmabeliek, olyan tárgyakat kezd el keresni, olyan részletekre figyel fel, amelyek nincsenek fenn a *nagy értékek* listáján. A dolgok összefüggnek, az építészeti feladatok, megbízások révén jutottam el az ország legkülönbözőbb részeibe, és ez kiváló lehetőség volt arra is, hogy rábukkanjak a 19. századi kerámiákat rejtő régiségüzletekre.

R.E.: Ezek szerint egy *outsider*, aki éppen építész, másképpen látása kellett ahhoz, hogy a rózsaszíneket „új színben” lássuk, hogy felfigyeljen rá akár a művészettörténeti szakma, amely eddig „elment” e régiségvásárokon szó szerint földön heverő fajanszok mellett?



W.B.: A kutatókban kialakulhat egyfajta kötöttség és inkább a „nagy” dolgokra figyelnek. Nem mindig gondolnak arra, hogy egy egyszerű repedt, rózsaszín edénynek a múltja, a keletkezése is hordozhat lényeges értéket és információt a korról, amely egyébként akár alátámaszthatja egyéb irányú kutatásaikat is. Ezek a tárgyak is egyfajta alapok, amelyek szerényen meghúzódnak a háttérben, ám az építészetből jól tudjuk, hogy az alapok milyen hihetetlenül fontosak.

R.E.: Meséljen ezekről az alapokról, mit tudott meg róluk, mikor készültek és kinek?



W.B.: A Zsolnay Gyárat 1853-ban alapították, és bár a legtöbben csak Zsolnay Vilmosról emlékeznek meg – egyébként a cég valóban neki köszönheti a világhírt –, nem szabad megfeledkezni Zsolnay Ignácról sem, aki az alapokat teremtette meg a későbbi világsikerhez. A népies formavilágú, rózsaszínű használati edények, a kétfülű zsiros és lekváros szilkek, a boroskancsók, a tejföls csuprok, a bögrék, a tortatálak – több mint 300 féle tárgy – az 1870-es évektől készülnek, az 1880-as évektől tömegével, rajtuk a rózsaszínnek 43 árnyalata jelenik meg; ennyit kísérleteztek ki és használtak fel különböző módon.

R.E.: Mikor érett meg a gondolat, hogy ezeket a kerámiákat a nagyvilágnak is meg kellene ismernie?

W.B.: Amikor megpróbáltam felkutatni, hogy hol vannak hasonló használati tárgy-gyűjtemények a nagyvilágban, s rájöttem, hogy ilyen nagyságrendben valójában sehol. Minden múzeumban akad egy-két, a kezdeteket bemutató alapdarab, de több csak ritkán. Éppen egyszerűségük miatt nem becsülték és különösebben nem értékelték, így nem is őrizték meg őket. Magam is csak akkor ébredtem rá, hogy ez a kezdetekre koncentráló, többszáz darabos gyűjtemény mennyire egyedülálló.



R.E.: De nem a kerámia az egyetlen szenvedélye. Közel tíz évvel ezelőtt megalapította a közelmúlt méltatlanul elfeledett építészeinek bemutatását ars poeticaként megfogalmazó HAP Építészeti Galériát, amit szintén csak szenvedéllyel, szerelemmel lehet végezni. Meg kell kérdeznem, hogy az építészetében jutott-e szerep ennek az ösztönző és egyben nyugtalanító érzésnek?

W.B.: A HAP Építészeti Galéria közel 80 építészeti kiállításán mindig eléggé jól lehetett érzékelni, hogy az adott építésznek mely munkái voltak azok, amelyeket becsülettel, jó tehetséggel, jó műszaki színvonalon oldott meg, és melyek jelenthették számára a jutalomjátékot, mert ezeken átsütött a szenvedély. Nekem a Budapest, XI., kerületében található *Infopark D épülete* volt jutalomjáték, ezt tartom a legjelentősebb munkámnak, de összességében szeretem a *Campona együttesét* is, mert éppen húszévi munkámat fogja össze, és megépült néhány művészeknek tervezett családi háza is, amelyek szintén ebbe a „szerelem” kategóriába sorolhatók.

R.E.: Ha már szóba került az Ön által működtetett HAP Galéria, zárjuk egy aktualitással a beszélgetésünket. Éppen a magyar modernista építészet egyik fontos tervezőjének, ifj. Dávid Károlynak a kiállítására készülnek (ls. Kiállítás rovatunkat.) A pár hónappal ezelőtt bezárt Ferihegyi I. Terminál fogadóépületét (1948) és az egy évvel ezelőtt felújított MOM Művelődési Központot (1950–54) is jegyző építész tervezte a Népstadiont (1948–53), amelyet talán mégsem bontanak le, de a sorsa még mindig képlékeny. Mi a személyes véleménye a Népstadionnal kapcsolatban?

W.B.: Semmiképpen sem lenne szabad lebontani. Belátom, hogy vannak hibái, köszönhetően többek között az erőltetett kivitelezésnek és annak, hogy nem az eredeti tervek alapján épült meg. Hozzá lehet, és valószínűleg hozzá is kell nyúltni, de az alapértékeit mindenképpen meg kell tartani. Mert ezeket az egyedülálló értékeinket menteni kell. Az értékmentés, ahogy azt már többször megfogalmaztam, az építészek feladata is, mert a körültekintő védelem is az építészet része.

Fotók: Polgár Attila

Mies van der Rohe Díj 2011

Kiállítás Bécsben

Október 8-ig látható a bécsi Architekturzentrumban az Európai Unió Kortárs Építészeti Díja, a Mies van der Rohe Díj nyerteseinek kiállítása. Az *MQ-ban (Múzeumnegyedben)* található építészeti központ téglaburkolatos, dongaboltozatos nagy kiállítótermében a Mies van der Rohe Alapítvány állandó vándorinstallációján



© The Zichart for David Chipperfield Architects



Foto: Javé Hevia

láthatók az épületekről készült fotók, valamint plexidobozokban a makettek. A nyerteseken kívül a bécsiek virtuálisan kiállították a pályázatra nevezett száz osztrák tervet is, miáltal a legjobb kortárs osztrák építészetbe is bepillantást nyerhettünk.

A 2011-ben beérkezett 343 nevezés közül a fődíjat, a Kortárs Építészeti Díját idén a berlini Múzeumszigeten található *Neues Museum* kapta, a David Chipperfield Architects Julian Harrappal közös épülete, a Kezdő Építész Különdíjat pedig a spanyolországi *Casa Collage* nyerte el, a *bosch.capdeferro architectures* iroda (Ramon Bosch, Bet Capdeferro) tervezte családi ház.

A díjat, 1998 óta kétevente adományozza az Európai Unió és a barcelonai székhelyű Mies van der Rohe Alapítvány (míg a Kezdő Építész Különdíjat 2001-től kezdve). A díj alapvető célja, hogy felhívja a figyelmet a kortárs építészet kiemelkedő eredményeire és hangsúlyozza az építészet szerepét városaink és közösségeink fejlesztésében. A díjra az európai országokból felterjesztett műveket szakmai szervezetek jelölik (Magyarországról a MÉK és a KÉK jogosult erre), amelyek tagjai az Európai Építész Tanácsának (ACE) és más európai építészeti szervezeteknek. A Kortárs Építészeti Díj 60 000 euro, a Kezdő Építész Különdíj pedig 20 000 euro pénzjutalommal jár. 2011-ben a zsűri a két fődíj mellett további 45 művet választott ki, amelyeket a vándorkiállítás keretében és egy könyvben mutat be.

A pályázatot lehet kritikával illetni, azaz megkérdőjelezni, hogy valóban képes-e egy még oly felkészült zsűri is megítélni és kiválasztani két év, több mint 300 sikerültnek ítélt alkotásból a legjobbat (illetve a legjobb 47-et). Mindenesetre nem haszontalan egy kiállítás és egy könyv keretében tanulmányozni a szakma kiválóságai által mégiscsak a krémnek tartott mintegy félszáz művet. Gyors áttekintést kaphatunk így kontinensünk kortárs építészetéről, szép és ötletes megoldásairól. Az eredményt építésznek és nem építésznek egyaránt érdemes megismerni.

További információ: www.miesbcn.com

2011-ben felterjesztett hazai munkák:

Dévényi Tamás: *Rácfürdő, Budapest*

Kis Péter: *Laposa Pincészet, Badacsony*

Kruppa Gábor: *Újpalotai Boldog Salkaházi Sára rk. templom, Budapest*

Tomay Tamás: *Kacsa utcai irodaháza, Budapest*

Zoboki Gábor: *Irodaház, Törökbálint*

Tatai Mária

David Chipperfield irodája a *Neues Museum* épületének felújításáért és tereinek újraértelmezéséért kapta meg a fődíjat

Spanyol építészek kapták a Kezdő Építész Különdíjat

Louis Kahn Az építészet hatalma

Netherlands Architecture Institute, Rotterdam

Louis Kahn (1901–1974) a 20. század egyik legnagyobb hatású építészé előtti tiszteleg a holland város *Az építészet hatalma* címmel rendezett retrospektív kiállítással. A fény, a tér és az anyag iránt különleges érzéket mutató építész meglehetősen későn kezdett el önállóan tervezni, jelentős munkái csak ötven egynéhány éves korában valósultak meg. Így nem csoda, hogy munkái éppen azon évtizedek fiatal építészeire voltak nagy hatással, így Aldo Rossira, Roberto Venturira, James Strlingre, Mario Bottára, de

a következő generációk (Renzo Piano, Frank Gehry, Tadao Ando) gondolkodásmódját befolyásolták. Ez volt az a korszak, amikor az építészekben felerősödött az a meggyőződés, hogy munkáikkal képesek javítani a társadalmi problémákon. „A jó építészet valójában egy dal a szépség dicséretéről, amely képes erőt és vigaszt nyújtani” – olvashatjuk a kiállításra invitáló meghívón és valóban, erről szólnak Kahn eredeti rajzai, vázlatai, fotói és utazásait megőrző akvarelljei, épületeinek méretarányos modelljei, de az érdeklődők filmeket is láthatnak, amelyekben kortárs építészek méltatják Kahn építészeti jelentőségét. Egyetemek, múzeumok, privát és állami épületek sokasága mellett a legkülönbözőbb vallások számára tervezett épületeiben egyaránt érzek hitet, időtlenséget és valami olyan fennkölséget, amely a közel negyven éve elhunyt építész munkáit ma is időszerűvé teszi.

A Salk Institute épülete nappali fényben és esti megvilágításban
La Jolla,
Kalifornia
(1959–1965)



Foto: Salk Institute



Foto: Salk Institute

A Nemzetgyűlés épülete
Dhakában,
Bangladesh
(1962–86)



Foto: Raymond Meyer

Louis Kahn, The Power of Architecture
Netherlands Architecture Institute (NAI) Rotterdam,
2012.09.08. – 2013.01.06.
www.nai.nl

Swiss Positions Építészet Svájcban

33 nézet a fenntartható építőművészetről

A svájci építészek és mérnökök világszerte nagy hírnévnek örvendenek, nem csupán műszaki szakértelmük kiválósága és a velük dolgozó designerek kreatív leleményessége miatt, hanem a fenntartható fejlődés melletti, hosszú távú elkötelezettségük okán is. Olyan tervezők, mint Herzog & de Meuron, Buchner Bründler és Diener & Diener munkáiban ez a fajta elkötelezettség alapvető fontosságú, legyen szó akár a tervezési folyamatról, felújításról vagy az épített környezet rehabilitációjáról.

A MOME Ponton Galériájában látható fotókiállítás az elmúlt húsz év 33 olyan kiemelkedő svájci építészeti és mérnöki projektjét mutatja be, amelyknél a fenntarthatóság kiemelt szempont volt. A képek mellett, hogy hangsúlyozzák minden egyes alkotás különlegességét, egyediségét, különböző szempontokból közelítenek a témához, figyelembe véve a mérnöki módszereket, az anyaghasználatot, a gazdaságosságot és a környezetvédelmet. A kiállítás szervezője a Svájci Államszövetség Nagykövetsége volt.



Geniata Beledin © Photo Thomas Jantcher

33 nézet a fenntartható építőművészetről
Ponton Galéria, 2012.10.03. – 2012.11.10.
1015 Budapest, Batthyány utca 65.
www.pontongaleria.hu

Ifj. Dávid Károly építész emlékkiállítása

HAP Galéria

A 20. századi hazai építészet egyik meghatározó egyéniségének szentelte legújabb kiállítását a HAP Galéria. A 30-as években a modern építészet hatása alá kerülő és ezekhez a gyökerekhez még az ötvenes években is ragaszkodó ifj. Dávid Károly nevét újabban gyakran emlegetjük. Munkái, különböző okok miatt, mostanában kerültek újra a figyelem középpontjába, mások mellett a felújított MOM Művelődési Központ, a nyár elején (átmenetileg) bezárt Ferihegy I. Terminál fogadóépülete, melyeknek éppen úgy ő volt tervezője, mint a leánynevében Népstadionnak nevezett, ma Puskás Ferenc nevét viselő stadionnak. Jól ismert építőmester-építési vállalkozó dinasztia harmadik generációjába született Budapesten, 1903-ban, így akár azt is mondhatnánk, hogy az építészethez való kapcsolata genetikailag volt kódolva. 1922-ben iratkozott be a budapesti Magyar Királyi József Nádor Műegyetem Építészeti Osztályára, ahol 1926-ban abszolutóriumot, 1931-ben műegyetemi építész oklevelet szerzett. Közben apja vállalatánál, a Dávid és Fia cégnél megjárta a számárlétra minden fokát, dolgozott kőműves tanoncként, kőművesként, munkavezetőként és műszaki tisztviselőként. A harmincas évek elején másfél éves tanulmányútra indult, megfordult számos országban, kilenc hónapig dolgozott Le Corbusier párizsi irodájában is, ahol a párizsi egyetemi város híres svájci pavilonjának terveivel foglalkozott. Hazatérte után, 1933-ban saját irodát nyitott, számos lakóházat tervezett, többek között a Somlói út 76. szám alatti, Le Corbusier hatását is tükröző saját lakóházát, amely a kor egyik legismertebb modern épületévé vált. A ház a II. világháborúban elpusztult, alaprajza és homlokzatai csak az egykori *Tér és Forma* újság publikációiból ismertek. Egyik legfontosabb munkáját, a Ferihegyi repülőtér épületét még az irodája tervezte, de a háború után – más tervezőkhöz hasonlóan – kénytelen volt feladni magánpraxisát, hogy 1948-tól a MATI-VÁTI-nál, majd a Középülettervező Vállalatnál, később IPARTERV-nél dolgozzon. Abban a korban is képes volt minőségi építészetet művelni és a modernizmus racionalizmusát és nagyvonalúságát érvényesíteni, amikor az korántsem volt elfogadott. A KÖZTI műteremvezetőjeként a korszak egyik legnagyobb épületének, a Népstadionnak a tervezését irányította, amelyért 1954-ben Kossuth-díjjal tüntették ki. Munkásságának jelentőségét a halála után csaknem negyven évvel, posztumusz Ybl díjjal ismerte el a szakma 2010-ben. Ez a kiállítás ismét ráirányítja a figyelmet, és aki megnézi, megérti, hogy egyáltalán nem érdemtelenül.

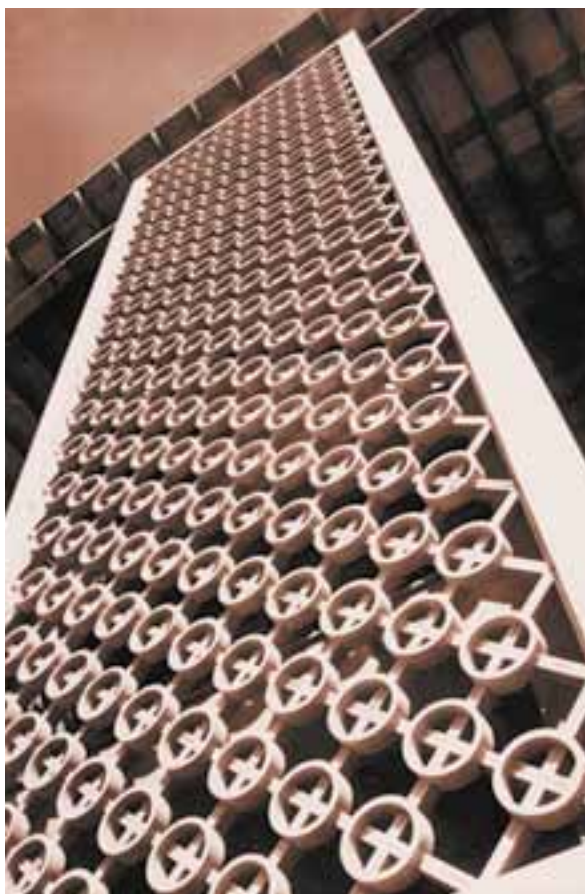
Ifj. Dávid Károly építész emlékkiállítása

HAP Galéria, 2012.09.11. – 2012.10.12.

Budapest II. ker. Margit krt. 24. földszint



1932–33
Budapest XI.,
Somlói út 76.,
saját családi
háza (a II. vi-
lágháborúban
elpusztult)



1948–53
Budapest XIV.,
Istvánmezei
út 3–5.,
Puskás Ferenc
Stadion (volt
Népstadion)
(munkatársak:
Borosnyai Pál,
Harmos Zoltán,
Fecskés Tibor,
Pelikán József)



1939–48 Bu-
dapest XVIII.,
a Ferihegyi
repülőtér fel-
vételi épülete

Közös alapra helyezkedve

Common Ground Velencében, november 25-ig

A 13. Velencei Építészeti Biennálé idei fősodra a kurátor, David Chipperfield által meghirdetett „közös alap” értelmezése és különböző felfejtése mentén formálódott. Bizonyára nem véletlen, hogy mindkét Arany Oroszlán díjat társadalmilag elkötelezett, szociálisan érzékeny építészeti projekt kapta, amelyek az egyik legégetőbb kérdésre, a lakhatás problémájára adtak helyzethez és körülmé-

A főkurátori tárlat legjobb nemzetközi kiállításának járó Arany Oroszlán díjat az a venezuelai *Urban-Think Tank (U-TT)* csapat kapta, amelynek szociális érzékenysége éppen ebben a számunkban (35. old.) mi is felhívtuk a figyelmet. Alfredo Brillembourg, Hubert Klumpner, valamint a brit Justin McGuirk és Iwan Baan közös munkája, a *Torre David/Gran Horizonte* egy caracasi 45 emeletes irodaépület történetét állítja a középpontba. Az 1990-es évek elején kezdték el építeni a betonkolosszust, de soha nem fejezték be a befektető halála, illetve a venezuelai gazdaság összeomlása miatt. Amit a legtöbben elhibázott beruhá-
zásnak vélték, azt az U-TT kísérleti terepként értelmezte, lehetőséget látva benne egy egymáshoz lazán kapcsolódó, függőlegesen terjeszkedő közösség kialakítására. Munkájuk eredményeként az 1994-től magára hagyott toronyépületben jelenleg 750 család él és nem csak lakhelyeket, de közösségi tereket – kávézót, boltot, stb. – is kialakított

Hófehér
modell-erdő
a magyar
pavilonban



Foto: Kovács Zoltán



Foto: Kovács Zoltán

nyekhez alkalmazkodó válaszokat. A japánok, a 2011 évi cunamit túlélve, alighanem sok mindent újragondolnak és az alapokig ásnak le az dolgok igazi értelmét keresve. Ennek építészeti megközelítését a Toyo Ito vezette, fiatal építészekből (Kumiko Inui, Sou Fujimoto and Akihisa Hirata) és egy építészeti fotósból (Naoya Hatakeyama) álló csapat *Architecture. Possible here? Home-for-All (Építészet. Lehetséges itt egyáltalán? Otthont mindenkinek)* című installációja bizonyítja, mely a cunamiban elpusztult város, Rikuzentakata lakóinak kívánt új, a szűkös átmeneti menhelyek helyett lakható otthont teremteni. Toyo Itonak a projektről adott leírása elsősorban arra az alkotói és gondolkodói módszerre hívja fel a figyelmet, ahogy a projekt formálódott a teljesen lecsupaszított és elpusztult alapokon. Ez a helyzet módot adott arra, hogy elgondolkozzanak az építészet lényegéről, amihez több mint száz, fából készített épület modell készítése közben igyekeztek eljutni.

benne. E „függőleges” társadalom életét mutatják be Velencében: caracasi kávéházuk utalás az egyik, spontán módon kialakult közösségi térre. A kiállításon és a hamarosan megjelenő könyvükben a hangsúlyt a máshol is megismételhető, átvehető megoldásokra helyezik, munkájukat a globális problémára reagáló modellnek látják, még akkor is, ha a lakhatás, a szegénység, a túlnépesedett városok problémájával sokan egyelőre nem akarnak szembenézni.

A magyar pavilon több mint ötszáz építészhallgató modelljét mutatja be, mely modellekre pályázatot írtak ki. A közös alap szinte szó szerint vehető, hiszen minden pályaművet azonos méretben és fehér színben kellett elkészíteni. Nem igazán építészeti makettek, inkább egyfajta téralkotó-térteremtő (space maker) plasztikák, amelyek az építészeti alkotás gyökereit, annak kézművességét idézik meg. A kiállítás két kurátora, Bachmann Bálint DLA építész, a pécsi Pollak Mihály Műszaki és Informatikai Kar dékánja és Markó Balázs DLA építész, a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Kar tanszékvezető docense alul és felül is homogén közegben (alul: kavicstenger, felül: fehér álmennyezet) helyezte el a sűrű modell-erdőt, amelyben szabályos ritmusban, azonos magasságú, vékony fémállványokon jelennek meg a modellek. A pályázat egyik nagy meglepetése volt, hogy a különböző térből (földrajzi helyekről) érkező munkákban nagyon hasonló elképzeléseket, gondolkodásmódot lehetett felfedezni. Akinek van ideje a modellek felett alaposabban elmerengeni, szinte megérzi az együttlélegzésüket. De ha csak a makett-erdő látványát viszi magával, akkor is megjegyzett valamit a magyar pavilonról.

Érthetetlen

Miért vállal gyakorlatilag az összes építész önként olyanért felelősséget, amihez nem is ért?

Sajnos azt gondolom, a legtöbb építésznek még elképzelése sincs arról, mire is gondolhat a szerző a címben. Miért is vállalna felelősséget olyanért, amihez nem ért? Soha nem tenné nem hogy még önként.... Itt valami félreértésről lehet csak szó....

Nincs itt semmi félreértés, csak érthetatlenség. Érthetetlen, hogy az építésztervezők csak nem 95%-a nem olvasta az OTSZ-t (Országos Tűzvédelmi Szabályzat) és 99%-nak nincs olyan ismerete a tűzvédelmet érintő előírásokról, hogy egy családi házat meg tudna tervezni az alapján. Miért is kellene? Jöjjön a rossz hír, az építészek felelősek a tűzvédelmi követelmények betartásáért minden olyan esetben, amikor a Katasztrófavédelem (Tűzoltóság) nem szakhatóság és nem kell bevonni tűzvédelmi tervezőt, szakértőt. Nem kell még építési engedélyezési eljárás sem a kötelezettségek keletkezéséhez, készíthet energetikai

Miből dolgozik az építész?

Természetesen a gyártók katalógusaiból, marketing anyagaiból, interneten fellelhető információikból. Elegendő ez? Koránt sem! Sajnos a gyártói anyagok – tisztelet a kivételnek – igen jól sikerült eladást segítő marketing anyagok, de próbáljunk meg rákeresni benne, hogy tűzvédelmi szempontból milyen korlátozások vagy kockázatok mellett alkalmazhatjuk. Sok esetben még a termékek tűzvédelmi jellemzőit, tűzvédelmi osztály, tűzállósági fokozat, határérték sem találjuk meg pedig ahhoz, hogy az alkalmazhatóságáról egyáltalán dönthesünk – még egy családi ház vonatkozásában is – ezekre a paraméterekre feltétlenül szükség van. Minél éghetőbb egy anyag annál kevesebb információt olvashatunk a tűzzel összefüggésben, jó esetben „csak” elhallgatnak



pályázatot, energetikai auditot, műszaki vezetést, stb. a tervező, amelynek ha nem tartja be a vonatkozó tűzvédelmi előírásokat, és olyan szerkezetet, anyagot választ amelyet a jogszabály nem enged meg az adott helyre a felelőssége okán egy bekövetkezett káreset után bírság, rosszabb esetben még büntetőeljárás is lehet a következménye. Ébressz! Mi van akkor, ha egy helytelen anyagválasztás okán valaki meghal vagy súlyosan megsérül? Megyünk a börtönbe? Könnyen meglehet...

A rossz hírek sora sajnos itt nem ért véget, mert az OTSZ úgy fogalmaz, hogy a vonatkozó tűzvédelmi műszaki követelményeket is be kell tartani, tehát pl. a tűzvédelmi tárgyú kapcsolódó szabványokat is.

Egy épületbe betervezhető, beépíthető anyagra, szerkezetre vonatkozó konkrét követelmény kizárólag az OTSZben található, de ha az építész nem is olvasta mi alapján tervez?

információkat, de van olyan gyártó, aki oda is ajánl terméket, ahova a jogszabály kifejezetten tiltja!

Egy megdöbbentő példa. Átszellőztetett homlokzatba a jogszabály kizárólag A1 tűzvédelmi osztályú hőszigetelést enged elhelyezni, még is a legnagyobb hazai EPS (polisztirol) gyártó, annak ellenére, hogy ez már jó pár éve így van az árjegyzékében megtaláljuk, mint az EPS (polisztirol hab, hungarocell ahogy a köznyelv ismeri) E tűzvédelmi osztályú termék alkalmazhatóságát erre a területre. Természetesen mondhatjuk azt is, hogy nem állít valótlan, mert a saját alkalmazási szabványuk alapján állítja, hogy beépíthető nem pedig a jogszabály alapján. Még is ilyenkor kié a felelősség, ha beépítésre, betervezésre kerül? Hát igen a tervezőé....

Talán a fejekben lévő információk és a valóság közötti káoszt és ellenmondást legjobban a tűzben való viselkedés

dése kapcsán legnagyobb nyilvánosságot kapott terület a homlokzati hőszigetelések mutatják be, de ez nem jelenti azt, hogy a többi területen megnyugtatóbb lenne a helyzet.

Mit olvashatunk az EPS gyártók szövetségének honlapján? „Éghetetlen a panelek hőszigetelése”, „A polisztirol nehezen éghető anyagnak minősül, nincs lángja, ha égetik, cseppekké olvad, de csak addig, amíg hőt kap. Ha már nem éri tűz, akkor az olvadás azonnal megszűnik, és az anyag pillanatok alatt lehűl. Az utólagos szigetelés ezért nem gyulladhat ki, és nem is táplálja a tüzet”, „A tűzvédelmi statisztikai adatok szerint az elmúlt 30 évben egyetlen eset sem volt, amikor a tűz az épület egyik szintjéről a másikra polisztirol homlokzatszigetelésen keresztül terjedt volna tovább.” Biztos hihetünk ezeknek az állításoknak?

...és ezeken túl minden építész tegye hozzá amit még a gyártóktól hallott, előadásokban, olvasott cikkekben, katalógusokban. Hol hívja fel a gyártó a figyelmet arra, hogy az alkalmazási területe korlátozott a termékének, vagy, hogy a nem megfelelően kivitelezett rendszerek jelentős kockázatokat hordozhatnak tűzvédelmi szempontból? Miből dolgozzon az építész? Hogy készüljenek tűzbiztonsági szempontból is biztonságos épületek! Nem csak anyagi javakról, adott esetben emberéletről is szó lehet!

eleit, kiürítést, az oltóvíz ellátást, a megközelíthetőséget az épületnek adott esetben a tűzoltó felvonulási utat, és még sorolhatnám. Amennyiben a tervező ezekre a kérdésekre nem tudja a választ valótlannak tervezői nyilatkozatot tesz és ami még ennél is rosszabb egy helytelen anyag, szerkezet választással kockázatforrásokat keletkeztet. Egy épületbe beépíthető anyagok, szerkezetek minimum követelményére kizárólag az OTSZ-ben találunk konkrét előírásokat. Ezek a tűzvédelmi osztály és tűzállósági határérték paraméterek. Nem mindenhol alkalmazhatók egyes építési termékek, sőt nagyon soknak erősen korlátozott az alkalmazhatósága. Értelem szerűen az A1 tűzvédelmi osztályú nem éghető anyagok hordozzák tűzvédelmi szempontból a legkisebb kockázatot, alkalmazásuk nem korlátozott, kötöttségektől mentes tervezést tesz lehetővé. Az éghetőségi szempontból rosszabb tűzvédelmi osztályba tartozó termékek – A2, B, C, D, E – természetesen a betűsorban elfoglalt helyüknek megfelelően alkalmazás tekintetében egyre nagyobb korlátozások alá esnek és egyre nagyobb kockázatot hordoznak és a tervezést is kötöttebbé teszik. Sajnos ezeket a korlátozásokat a gyártók a szakmai anyagokban nem tüntetik fel, így egyetlen támpont az előírások és minősítések ismerete lehet! Ha az építész nyugodtan szeretne aludni fontos, hogy ismerje a vonatkozó tűzvédelmi előírásokat, a termékek, szerkezetek tűzvédelmi teljesítményét (minősítéseket) és fel-



Tényleg kockára tennénk emberéleteket szándékosan?

Nem hiszem! Ha viszont nem, sürgősen bővíteni lenne szükséges az ismereteinket a vonatkozó tűzvédelmi jogszabályokról, de legalábbis keresnünk kellene egy tűzvédelmi tervezőt, szakértőt akivel konzultálhatunk olyan esetekben is amikor nem kell őket bevonni és az építész tervezőnek kell felelnie és a tervezői nyilatkozatban nyilatkoznia az előírások betartásáról.

Ahhoz, hogy el tudjuk dönteni (minden építési munkánál!), hogy milyen építőanyagot használhatunk egyáltalán, először a rendeltetés és alapterület alapján meg kell határoznom az épület tűzvesélyességi osztályát és tűzvédelmi fokozatát, továbbá a tűzszakaszok nagyságát, számát, a tűzterhelés mértékét, igazolnom kell a menekülés feltét-

mérve a kockázatokat tervezze meg épületeit. A jelenlegi gyakorlat nagyon sok veszélyt hordozhat amiért az építész látatlanban is felelősséget vállal!

Lestyán Mária
fejlesztési és szakmai kapcsolatokért felelős igazgató
Rockwool Hungaria Kft.



www.facebook.com/EpiteszetiTuzvedelem

Polisztirollal szigetelne?

A legtöbb EPS (hungarocell) terméket egyformának találja?
Biztos akar lenni abban, hogy a megvásárolt termék műszakilag is kifogástalan?
Nincsenek eszközei a hőszigetelő anyag vizsgálatára?
Nem akarja, hogy az esetleges problémák csak a beépítés után derüljenek ki?

A MEPS elvégzi Ön helyett az ellenőrzést!

A MEPS segít a választásban!

A Magyarországi EPS Hőszigetelőanyag Gyártók Egyesületének tagjai
a fogyasztók védelmében saját termékeikre
vonatkozóan minőségtanúsítási egyezményt fogadtak el.



**A fenti logóval jelölt EPS termékek vásárlása esetében
Ön biztos lehet abban, hogy**

az adott EPS termék minden műszaki paraméterében megfelel
a csomagoláson feltüntetett adatoknak,
a vizsgálatokat független minőségtanúsító intézet végezte,
a bevizsgált minták piaci próbavásárlásból származnak,
az ellenőrzés folyamatos,
a minőség kiváló.

**Professzionális hőszigeteléshez keresse
a „MINŐSÉGI EPS” logóval megjelölt termékeket!**



További információ: www.meps.hu

A MÉK Elnökségének határozatai

32/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 6 igen szavazat és 2 tartózkodás mellett utólag jóváhagyja a MÉK Nonprofit Kft. Felügyelő Bizottsága által észrevételezett teljesítés igazolásait és szerződéseit.

33/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag az alábbi határozatot hozta: Noll Tamás önálló ügyvezetői megbízatását meghosszabbítja 2012. július 01. napjától kezdődő hatállyal, 2013. december 31. napjáig terjedő időtartamra.

34/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag az alábbi határozatot hozta: MÉK Nonprofit Kft. cégvezetői megbízást ad Ulrich Tamás Norbert 2012. június 27. napjától kezdődő hatállyal, 2013. december 31. napjáig terjedő időtartamra.

35/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A fenti személyi változásokra, továbbá a társaság legutóbbi alapító okirat módosítását követően hatályba lépett jogszabályi módosításokra is figyelemmel, a MÉK Elnöksége egyhangú határozatával elhatározta a MÉK Nonprofit Kft. Alapító Okiratának módosítását.

36/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy az alábbi állásfoglalást adja ki a belsőépítész tervezői és szakértői jogosultság tárgyában. Belsőépítész tervezői és szakértői jogosultság:

■ A belsőépítész tervezői és szakértői jogosultságot vissza kell állítani. Célja a minőségi építészet, belsőépítészet érdekében csak szakmailag képzett, és a kamara által felügyelt belsőépí-

tészek működjenek közre a közcélú feladatokat ellátó, közpénzből épült, közbeszerzési eljárás alá tartozó tervezési munkákban. Ez független az építési engedélyezési eljárásoktól. A Belsőépítészeti Tagozat kidolgozta, hogy milyen területeken legyen szabályozott a belsőépítész tervezés – és nem utolsósorban a „Belsőépítész Tervező” titulus használata.

A Magyar Építész Kamara ugyanakkor elfogadja, ha az EU-s irányelvnek megfelelően a BM csökkenteni kényszerül az összes jogosultság számát, és csak fő jogosultsági kategóriákat hoz létre, akkor a rész-jogosultságok részletes kialakítását, szabályozását a kamara elvégzi.

Így például az „Építész műszaki tervezési jogosultság” fő jogosultsági kategória alatt rész-jogosultsági kategóriaként besorolható a belsőépítész tervezői jogosultság, a kert- és tájépítészeti jogosultság stb.

■ Belsőépítész szakértő a teljeskörű belsőépítész tervezői jogosultsággal rendelkező kamarai tag (BÉ 1 és BÉ) lehet.

■ Belsőépítész címet a kamarai névjegyzéki regisztrációval és tagsággal rendelkező belsőépítész tervező kap. Ennek konkrét megfogalmazását a Belsőépítészeti Tagozat elkészítette, és továbbította BM felé

■ A tagozat kidolgozta a BÉ/1 belsőépítész vezető tervező, BÉ teljeskörű belsőépítész tervező és a BÉ 2 korlátozott belsőépítész tervező jogosultsági köröket.

37/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 7 igen, 1 tartózkodás mellett úgy dönt, hogy az Év főépítésze díjra Radványi György DLA építészt jelöli.

38/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy a Főépítészeti életműdíjra Olajos Csaba építészt jelöli.

39/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy Palánkai Tibor építészt jelöli Gyula Város tervtanácsában való részvételre.

40/2012. (06.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy hozzájárul a Szent István Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kara által szervezett online kötelező továbbképzés akkreditációs kérelmének ingyenes elbírálásához.

41/2012. (06.27.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége e-mail szavazás útján az alábbi határozatot hozta: A MÉK Elnöksége 7 igen szavazat, 1 nem szavazat és 1 tartózkodás mellett a MÉK Nonprofit Kft. Felügyelő Bizottsága 3. tagjának 2012. július 1. – 2013. december 31. közötti időtartamra felkéri Schüller Ferenc építészt.

42/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy döntött, hogy a következő tagokat delegálja az Országos Építésügyi és Településrendezési Tanács egyes munkacsoportjaiba:

1. Településrendezési munkacsoport – Körmeny János, Liskay Krisztina
2. Építési követelmények munkacsoport – Csontos Csaba
3. Építési termékek és beépítési feltételek munkacsoport – Ertsey Attila
4. Építésügyi és építés-felügyeleti eljárások munkacsoport – Mónus János
5. Építészeti-műszaki tervezési és építőipari kivitelezési munkacsoport – Dulácska Zolt
6. Szakmagyakorlási, oktatás-képzés munkacsoport – Makovényi Ferenc

43/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy dönt, hogy a korábbi egyeztetéseknek megfelelően ismételt felkéri a területi kamarákat, hogy a továbbképzés teljesítése esetén tartsák fenn az egyes szakmagyakorlók belsőépítészeti jogosultságát. Intézkedik: MÉK főtitkár.

44/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag felkéri

dr. Barta Juditot és dr. Bányai Feren-
cet a szerzői jogi útmutató összeál-
lítására.

46/2012. (07.25.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy
dönt, hogy K.Cs. építésznek (Hajdú-
Bihar Megye) megadja a vezető
tervezői címet.

47/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy
dönt, hogy a Heves Megyei Építész
Kamarát jelöli ki első fokon eljáró
területi építész kamarának S.T. ügyé-
nek lefolytatására.

48/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag
úgy dönt, hogy Kelecsényi Gergely
építész-szobrászművészt javasolja
a Reitter Ferenc díjra.

49/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy
dönt, hogy támogatja Hudetz Antal
és Hudetz János építészek sírhelyének
védtetté nyilvánítását

50/2012. (07.26.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag
támogatja, a Balatoni Építész Regatta
védnökségi tisztségének elfogadását.

51/2012. (09.07.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy
döntött, hogy megelőlegezi a Műem-
lékvédelmi Tagozat számára a szük-
séges 1,064 millió forintot az idei
lipcsei Denkmal kiállítás standjának
megvalósításához.

52/2012. (09.07.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége 5 igen szavazat,
2 tartózkodás mellett úgy dönt, hogy
a Központi Tervtanácsba Golda János
építészt delegálja.

53/2012. (09.07.) sz.

MÉK Elnökségi határozat

A MÉK Elnöksége egyhangúlag úgy
döntött, hogy a FUGA központban
megrendezésre kerülő Szakrális Terek
konferencia továbbképzési elbírálása
díjmentes

Jogszabályfigyelő

Szeptember 21-én felkerültek
a www.mek.hu oldalra (Szabályza-
tok, Jogszabályfigyelő menüpont alá)
az utóbbi két hónapnak az építé-
szetet és a tervezői munkát érintő
legfontosabb jogszabályi módosi-
tásai és rendeletei. Az alábbiakban
ebből emeltük ki azokat, amelyeket
különösen fontosnak tartottunk,
ám fel kívánjuk hívni a kollégák
figyelmét, hogy számos új, a mun-
kánkat befolyásoló intézkedés szüle-
tett, amelyeket feltétlenül javasunk
áttanulmányozni.

**Az Európa Tanácsnak a kulturális
örökség társadalmi értékéről szóló,
Faróban, 2005. év október 27.
napján elfogadott keretegyezmé-
nyének kihirdetéséről szóló 2012.
évi CX. törvény**

A törvény preambuluma:

Az Európa Tanács jelen Egyezményt
aláíró tagállamai,
■ figyelembe véve, hogy az Európa
Tanács egyik célja tagjai egységének
erősítése azért, hogy megőrizték
és megvalósítsák a közös öröksé-
güket jelentő eszméket és elveket,
amelyek az emberi jogok, a demok-
rácia és a törvényesség tiszteletben
tartásán alapulnak;
■ felismerve annak szükségességét,
hogy az embereket és az emberi
értékeket kell a kulturális örökség
szélesebb értelemben vett és több
tudományt átfogó koncepciójának
a középpontjába állítani;
■ hangsúlyozva a bölcsen használt
kulturális örökség értékét és a benne
rejlő lehetőséget mint erőforrást
a fenntartható fejlődés és az életmi-
nősége számára, egy folyamatosan
fejlődő társadalomban;
■ elismerve, hogy minden egyes
személynek joga van a saját válasz-
tása szerinti kulturális örökséghez
való kötődéshez, miközben tiszte-
letben tartja mások jogait és sza-
badságait, az ENSZ Emberi Jogok
Egyetemes Nyilatkozatában (1948)

rögzített kulturális életben való
szabad részvételi jog egy aspektu-
saként, és ahogyan azt a Gazdasági,
Szociális és Kulturális Jogok Nem-
zetközi Egyezségokmánya (1966)
garantálja;

■ abban a meggyőződésben, hogy
szükséges a társadalom minden
tagját bevonni a kulturális örökség
meghatározásának és kezelésének
folyamatába;
■ meggyőződve a különböző kul-
turális örökségeket méltányosan
kezelő, és így a kultúrák és vallások
közötti párbeszédet előmozdító
örökségi politikák és oktatási kezde-
ményezések elvének helyességéről;
■ hivatkozással az Európa Tanács
különböző okmányaira, így különösen
az Európai Kulturális Egyezményre
(1954), az Európai Építészeti Örök-
ség Védelméről szóló Egyezményre
(1985), a Régészeti Örökség Védelmé-
ről szóló Európai Egyezményre (1992,
felülvizsgálva), valamint az Európai
Táj Egyezményre (2000);
■ meggyőződve továbbá összeu-
rópai keret létrehozásának fon-
tosságáról annak érdekében, hogy
együttműködhessenek ezeknek
az elveknek egy dinamikus folya-
matban való megvalósítása során,
a következőkben állapodtak meg:
(további részletek: www.mek.hu)

**Az országos településrendezési
és építési követelményekről
szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm.
rendelet módosításáról szóló
211/2012. (VII. 30.) Kormányrendelet**

Az OTÉK 50.§-tól való módosítása,
az új fogalom meghatározások,
és augusztus 8-tól hatályba lépett
a fogalmakkal együtt a tűz-ügy
és az energia fenntarthatóság
erősödésével (és nem 2013. jan. 1-én,
egyelőre, az Étv módosulása nélkül).

Mindenki nézze, tanulja, olvassa,
hogy a változásokat ismerje.
Összeállította: Körmeny János

Az építésügyi hatósági engedélyezés

Az ÉTDR-ről még egyszer

A Belügyminisztérium Építésügyi Főosztályának irányításával készül az ÉTDR rendszer (Építésügyi hatósági engedélyezési eljárást Támogató elektronikus Dokumentációs Rendszer) kialakítása. Az új jogi szabályozás szerint a teljes építési engedély, így a hatósági engedélyeztetés és kérelem – valamint az ehhez szükséges tervdokumentációk, iratok, hatósági és szakhatósági hozzájárulások, kötelező statisztikai adatlapok, stb... – benyújtása csak az elektronikus rendszerben lesz lehetséges. A jogszabályok véglegesítése és elfogadása folyamatban van. A „kormányablakon” át továbbra is lehetséges marad az elektronikus adathordozón (CD, DVD, pendrive, stb...) történő benyújtás, illetve ezen keresztül a papír alapú dokumentumokat is be lehet nyújtani és szkenneltetni, de az elképzelések szerint ennek szolgáltatási díja lesz. **A tervek szerint továbbra is 2013. január 01-én indul az ÉTDR használata.**

Az alábbiakban röviden összefoglaljuk a rendszer használatára és lényeges elemeire vonatkozó, jelenleg rendelkezésünkre álló legfontosabb információkat. Annak használata közben bizonyosan mindenkiben merülnek majd fel kérdések, pontos alkalmazását a gyakorlatban kell megtanulni.

Belépés – három alapeset lehetséges:

1. Ügyfélkapus azonosítóval (pl. az ügy indításakor)
2. Tanúsítvánnyal (elektronikus aláírás)
3. Egyedi azonosítóval – már meglévő ÉTDR kód

Regisztráció:

az adatlap kitöltésével, alapadatok megadásával, kötelező és lehetséges elemek feltüntetésével. A Kérelmező (Megrendelő/Építető – Ügyfél) mellett, dokumentált megbízás esetén, a (generál) építésztervező vagy a felelős építésztervező is kaphat teljes körű hozzáférési jogosultságot a rendszerbe való belépéshez, az iratok és tervlapok feltöltéshez, az eljárási folyamat állapotának lekérdezéséhez, irat/dokumentum/tervrajz cseréjére, javítására, hiánypótlására, stb... A szakági tervezők anyagait (tervdokumentációk, iratanyagok, stb...) célszerű a felelős építésztervezőnek feltöltenie, miután azokat ellenőrizte és jóváhagyta. Ez az építésztervezők által nyújtott külön szolgáltatásként is történhet, erre külön felhívjuk a kollégák figyelmét, különösen, hogy az építésztervező(k), építészirodák jelentős része már ma is megfelelő informatikai háttérrel és ismerettel rendelkezik. *De csak Kérelmezői/Építetői megbízás/meghatalmazás esetén lehet Ügyfél a Tervező, ezt a meghatalmazást dokumentálni kell.*

Feltöltés folyamata

A mappa (tárhely, kosár) megnyitása után a feltöltésre 15 napos időszak (előszakasz) áll rendelkezésre, utána el kell indítani a kérelmet, különben a tárhely használata díjfizetőssé válik. Ezen időszak alatt fel lehet tölteni a még hiányzó dokumentumokat, illetve lehet kérni előzetes szak-

hatósági állásfoglalásokat a rendszeren keresztül. A mappa megnyitása után kapott ÉTDR kód lehetővé teszi a későbbiekben a közvetlen belépést az adott mappába. A rendszerben mindenki csak a saját mappájába (kosarába) tekinthet bele és kizárólag azt, illetve még ezen belül is csak a jogosultságának megfelelő dokumentumokat kezelheti, láthatja. (A hatósági lehetőségeket ebben az összefoglalóban nem ismertetjük, az ügyintézők külön képzést kapnak).

A kérelmet a rendszer eljárási mappaként kezeli, és elindul a folyamat, kérelem beérkeztetése, eljárás megindítása, hiánypótlás kiírása, szakhatósági állásfoglalás, hatósági döntés.

Feltölthető dokumentum-csoportok és használható fájlformátumok

1. Iratok: .doc, .docx, .pdf, .pdfa, és .ods formátumok, illetve egyéb nyílt forráskódú szövegszerkesztő formátumok
2. Tervrajzok: .pdfa formátum (.pdf készítő (pdf.editor) ismerete javasolt), CAD rendszerekből menthető formátum
3. Egyéb: .ifc, .jpg fényképek és látványterv jellegű elemek

A rendszer működtetéséhez szükséges alapvető segédletek és eszközök

- rendszer kompatibilis számítógép, legális operációs rendszer és programok (a rendszer nyílt forráskódú programokkal működik)
- internet előfizetés / kapcsolat (fix vagy dinamikus IP címmel), megfelelő sávszélességgel (10Megabit vagy nagyobb),
- ügyfélkapus belépési kód (egyéni/céges-irodai) – lásd: www.magyarorszag.hu
- nem kötelező: elektronikus aláírás, (egyéni) vagy hasonló, biztonságos azonosító rendszer – ezek általában fizetős szolgáltatások
- monitor: 1280x1024 pixel felbontás ajánlott
- szkennerek a papír alapon keletkező dokumentumok digitalizálásához

A rendszerek és a szükséges programok, felhasználói felületek fejlesztése és tesztelése folyamatban van, a hatósági ügyintézők képzése elkezdődött. Készül e-oktató anyag is, ezek várhatóan novemberben lesznek elérhetőek az ÉTDR honlapján keresztül. Az online rendszerhez kapcsolódik majd az e-felhasználói kézikönyv, amelyik lépésről lépésre segíti a felhasználókat.

Ulrich Tamás, építész

Kapcsolódó linkek

Ezen linkek könnyebb elérése érdekében írásunkat a www.mek.hu honlapra is feltettük.

Pdf formátum:

www.adobe.com/hu/products/acrobat/standards.html
www.adobe.com/enterprise/standards/pdfa/
www.letoltokozpont.hu/letoltes_programok_reszletes.php?a=85407k=42

Ügyfélkapu: ugyfelkapu.magyarorszag.hu/ugyfelkapu
ugyfelkapu.magyarorszag.hu/registracio

ÉTDR: www.e-epites.hu/etdr
www.etdr.e-epites.hu

Jegyzet a közelmúlt építészeti pályázatairól

Pályázat botrányokkal és botrányok nélkül

Az Istvánmező városépítészeti ötletpályázatra beérkezett 23 pályaműből a Kiíró kizárt 11 pályázatot. A 11 kizártból 8 munka az elektronikus adathordozón található és a zsűri véleménye szerint a titkosságot sértő, esetleg beazonosításra alkalmas jelzések miatt nem vehetett részt a megmérettetésben. A kizárások nagy száma mindenképpen jelzi, hogy az elektronikus adathordozók kezelésének az értelmezése nem volt egyértelmű. Hiba történt a kiíró részéről, de hibázott a zsűri, illetve figyelmetlenek voltak a kizárt pályázók is. A döntéshozók (zsűri) utólag érzékelhették, hogy olyan, egészen rendkívüli helyzetbe sodródtak, ami majd az építésztszadalom nagy részének a tiltakozását fogja kiváltani, feltehetően ez magyarázza, hogy a pályázat eredményhirdetésén – tartva az esetleges kényelmetlen kérdésektől – sem Vigh László kormánybiztostól, sem Nagy Ervin Országos Főépítészről egyetlen szó nem hangzott el a kizárásokról. Erről csak utólag értesült a világ, s a vita azóta – több mint két hónapja – alig csillapodik.

Nem tudni, milyen utórezgések lesznek még ennek a kudarcos és rossz emlékű pályázatnak, néhány dolog azonban már most is nyilvánvaló, nevezetesen, hogy óriási presztízavesztés érte újfent az építésztszadalmat. Az egyébként többségében építészekből (hic!) álló zsűri – nem gondolnánk, hogy rosszindulatból, sokkal inkább felkészületlenségből és talán némi nagyvonalú pontyoltságból – a kialakult helyzetre gépezetként és nem rugalmasan gondolkodó, megoldást kereső testületként reagált. Ha feltette volna magának a kérdést, mégis kinek az érdeke a tucatnyi kizárás, lehet, hogy a törvényesség teljes betartásával, más eredmény születik.

Vesztesek a kizártak, akik nem csak tetemes pénzt és időt fektettek a pályázatba, hanem kivételes szellemi teljesítményt is, amely gyakorlatilag megítélésre, elbírálásra sem került. S ezért vesztes a Kiíró (is), hiszen így felmérni sem tudja, mit hagyott „elszállni”. Az élet különböző területén időnként hasznos a „ha nem tudok róla, nem fáj” alapállás, ebben az esetben azonban nem akceptálható. Mert mindaz, ami az Istvánmezei út környékén építészeti és városrendezési szempontokat figyelembe véve történik, nekünk, városlakóknak, sőt ország lakóknak készül, s az utódok számára majd erről a jelenről vall. Ezért (is) kötelességünk a lehető legjobbat kihozni minden helyzettől, s ez lett volna a dolgunk ebben az esetben is. Hogy lehet-e orvosolni? Elvileg mindenképpen, jogilag? Ki tudja? Az építészek nem jogászok és a Magyar Építész Kamara sem jogászokból álló testület, ezért felelőtlen, jogilag alá nem támasztott kijelentéseket sem tehet, még ha ezt sokan számon is kérik rajta. (A Kamara nyilatkozata a következő írásunkban olvasható.) Mégis, mit tehet? Felhívhatja a pályázók figyelmét az elektronikusan beadott anyagok kiemelt ellenőrzésére, a kiírás-

ban szereplő feltételek pontos ismeretére és helyes értelmezésére. De felhívhatja a szakmai zsűrikben részt vevő építészek (és más, épített környezettel foglalkozó szakemberek) figyelmét, hogy a szakmai felkészültségbe beletartozik a jogszabályok, a rendeletek pontos ismerete és ezeknek akár a Kiíróval szembeni érvényre juttatása is. (Ezek megismerésében a Kamara örömmel nyújt segítséget.) Fontos, hogy a zsűritagokban tudatosuljon, egy szakma képviselőiként vesznek részt a pályázatok előkészítésében, vitáznak a beérkező művekről és adják le voksukat. Ha ennek felelősségét átérzik, talán megelőzhetők az istvánmezei pályázathoz hasonló melléfogások a közeljövő kiemelt és kisebb léptékű beruházásainak pályázatainál.

Jó hír, meg lehet csinálni, íme egy reményt keltő példa, az Iparművészeti Múzeum pályázata. (lásd 12.old.) A múzeum főigazgatójával folytatott beszélgetésből talán kiolvasható a sikeres pályázat receptje is: komoly szakmai erők bevonása a program megfogalmazásába, nagyon pontosan kidolgozott kiírói program, kellő idő a pályázók számára és felelősségteljesen mérlegelő zsűri. Nem teljesíthetetlen.

Rubóczki Erzsébet

Istvánmezei pályázat

A MÉK állásfoglalása

Istvánmező rehabilitációs programjához kapcsolódó városépítészeti koncepció kialakítása című nyílt építészeti tervpályázat kiírásáról és lebonyolításáról

Előzmények

A MÉK és a BÉK kezdeményezésére került sor a vizsgált tervpályázat kiírására. Tárgyi tervpályázat kiírását megelőző szakmai fórum alkalmával a MÉK felajánlotta az előkészítésre vonatkozó hatékony segítségét, a kiíró ezzel nem élt. A tervpályázat zsűrijébe a MÉK Beleznay Évát jelölte.

A tervpályázati eljárások részletes szabályairól szóló korábbi Korm. rendelet 2012. jan. 1-i hatállyal módosult. A jelenleg hatályos 305/201 (XII.23.) Korm. rendelet és a korábbi jogszabály közötti tárgyi tervpályázati eljárás szempontjából lényeges, két alapvető változás következett be:

- A tervpályázati kiírásoknál megszűnt a MÉK ellenőrző szerepe, véleményező jogköre. (A jogalkotók a jogszabály-módosítás egyeztetése során nem vették figyelembe a MÉK álláspontját, és kivették az egyeztetési kötelezettséget a jogszabályból).
- A korábbi tervpályázatok lebonyolítása során tapasztalt problémák kiküszöbölése érdekében a TPMB által javasolt, és a MÉK Elnöksége részéről is támogatott kérésre a hatályos jogszabály egyértelműen rögzíti a CD-k zártan történő kezelését. (Korm.rend.5.§ (2) b) pont)

Megállapítások a tervpályázat kiírásával, lebonyolításával kapcsolatban

■ A korábbi, és a jelenleg hatályos 305/2011.(XII.23.) számú kormányrendelet értelmében egyaránt „Az ajánlatkérő felelős a tervpályázat kiírásának és lebonyolításának szakszerűségéért és jogszerűségéért.” (Korm.rend.7.§ 3. bekezdés)

■ Hivatkozott Korm.rend. 9.§ (6) pontjának megfelelően a tervpályázatnál jogi végzettséggel rendelkező jogi szakértő működött közre.

■ A Korm.rend. 8.§ (1) bekezdés értelmében a Bírálbizottság (továbbiakban BB) tagjai az eljárásban „természetes személyként” vettek részt.

■ A Korm.rend. 7.§ (1) pontja szerint „az ajánlatkérő feladata a kiírás elkészítése vagy elkészíttetése, és jóváhagyása.” A BB a szöveget a 9.§ (10) bekezdésében előírtak szerint elfogadta.

■ A Kamara honlapján közzétett tervpályázati felhívásban a tervpályázati dokumentáció a vonatkozó jogszabállyal ellentétet előírtat nem tartalmazott.

■ A kérdésekre adott válaszok során az ajánlatkérő a kiírást módosította. Az eredeti kiírás szerint – a rendelet titkossági szabályában előírt (5.§ (2) b) pont) módon – zártan kezelendő digitális adathordozót nyíltan, a zárt borítékon kívül kérte elhelyezni, a 3D-s modellnek a bírálattal történő figyelembevétele érdekében.

■ A módosított kiírásnak a Bírálbizottság által történő elfogadásáról szóló határozatot a folyamatos jegyzőkönyv nem tartalmaz.

■ A június 27-i BB ülésen – a jegyzőkönyv tanúsága szerint

■ a BÉK delegáltja (Mónus János) kérte a CD-k zárt kezelését. A kiíró jogi szakértőjének érvelése alapján az ajánlatkérő ezt az indítványt nem támogatta.

■ A kiíró nem fogadta el a MÉK delegált Belezna Éva azon javaslatát, hogy a CD-k csak titkossági ellenőrzést követően kerüljenek a BB elé – esetlegesen úgy döntve, hogy a nem titkosak elzárásra kerülnek.

■ A Bírálbizottság plenáris ülésén a MÉK és BÉK delegáltja a titkosság megsértése miatti kizárások ellen szavazott.

A BB többi építész tagja (előírás szerint a BB min.2/3-a) nem így foglalt állást. (4/2012./VI.22./ BB. határozat.)

Következtetések

■ Az ajánlatkérő (kiíró) jogkörében eljárva, az eredeti kiírás módosításakor megsértette a 305/2011.(XII.23.) számú kormányrendelet 5.§ (2) b) pontját (CD-k zártan történő kezelése) és a módosítás túllépett 15.§ (7) bekezdésében megadott kereteken. A BB tagjai – köztük a MÉK delegáltja is – hibáztak, amikor túlzott és szakmai szempontból felesleges CD-n beadandó digitális munkarészt a pályázat követelményei közé emelték.

■ A bekövetkezett kizárások a nem jogszerű módosítás következményei voltak.

■ A pályázók az eljárásnak ezt a jogsértő követelményét nem kifogásolták és a pályázat benyújtásával elfogadták a feltételeket.

■ Az eredeti kiírásnak – a CD-k nem zártan történő kezelésére vonatkozó – módosítása a pályázók körében zavart okozott, de elbizonytalanította a Bírálbizottság tagjait is, mikor a CD-t zártan elhelyező 3 db pályaművet a 3D-s digitális térmodell megismerése nélkül elbírálták.

■ Egyes pályázók hibáztak, amikor a digitális adathordozón szereplő – titkosságot sértő – neveket nem törölték.

■ A BB-nak az I. díj visszatartására vonatkozó döntése nem veszi figyelembe a Korm. rend.10.§ (1)a) pontjában rögzített – az I. díjjal kezdődő rangsorolásra vonatkozó – előírását.

Javaslatok

■ Az építész kollégáknak is meg kell ismerniük a jogi kereket, amelyek között akár tervezőként, akár bírálóként dolgoznak. „Ha nem állok ki magamért, ki áll ki érettem, és ha csak én állok ki, mit is érek, és ha nem most, akkor mikor!?” Talmud/ Midrás

■ A történetek tanulságára hivatkozva a TPMB javasolja, hogy a MÉK hivatalosan kezdeményezze a tervpályázati dokumentációk véleményezésére vonatkozó korábbi szabályozás visszaállítását és a tapasztalatokkal rendelkező kamarának a tervpályázati kiírások előkészítésébe történő bevonását. Ez lehet biztosítéka annak, hogy a – jogalkotó szándékával is ellentétes – jogszabályi értelmezések helyett előtérbe kerüljön az építész munkájának megbecsülése, a tervpályázat a valós célját – a legjobb tervező, a legjobb terv kiválasztását – szolgálja.

Összeférhetetlenség

Noll Tamás a pályázó Teampannon Kft. ügyvezetőjeként nyilatkozott, hogy a BB tagjaival összeférhetetlenség nem áll fenn, a Kft. nincs sem megbízási, sem egyéb munkaviszonyban a BB egyik tagjával sem.

Budapest, 2012. július 30.

MÉK TPMB

MÉK Elnökség

A Széll Kálmán tér rekonstrukciója

Pályázati felhívás

A „Széll Kálmán tér rekonstrukciója 2012 Városházépítészeti és Építészeti Tervpályázat” megnevezésű nyílt tervpályázati eljárás

1. Ajánlatkérő: FŐMTERV Mérnöki Tervező Zrt.

(1024 Budapest, Lövház utca 37.)

Kapcsolattartó: Schulek János műszaki igazgató

e-mail: musz.ig.titkarsag@fomterv.hu

Telefon: +36 1 3459500, Fax: +36 1 3459550

2. Rövid meghatározás: A Budapest, II. kerület Széll Kálmán tér rekonstrukciójának megtervezésére az Ajánlatkérő jelen tervpályázat keretében városépítészeti, építészeti javaslatokat vár a pályázóktól Buda egyik legfontosabb terének megújítása érdekében. A Tervpályázat tárgya a Széll Kálmán tér rekonstrukciójára, átépítésére vonatkozó városépítészeti és építészeti tervjavaslatok kidolgozása. Az Ajánlatkérő által támasztott tervezési követelményeket a Tervpályázati dokumentáció tartalmazza.

A tervezési terület pontos lehatárolása a Tervpályázati dokumentációban került rögzítésre.

A Széll Kálmán tér és környezetének városépítészeti esz-közökkel történő rendezése érdekében a jelen Pályázati Kiírásban megfogalmazott tervezési program megvalósítására az Ajánlatkérő pályázati formában keresi, illetve választja ki a legjobb tervjavaslatot és a feladat elvégzésére alkalmas tervezőt.

Cél, hogy a Széll Kálmán tér Budapest közlekedési rendszerében betöltött kiemelt szerepéhez és a városszerkezetben elfoglalt helyéhez méltó módon, előnyös adottságait kihasználva újjászülethesen.

A tér-rekonstrukció megvalósíthatósága érdekében funkcionálisan jól működő és reálisan megvalósítható építészeti javaslatokat várunk, melyek alapján a tér megújítása a mai kor elvárásainak megfelelő, magas építészeti színvonalon megtörténhet.

3. Kérdések

A pályázók a tervpályázati kiírással és dokumentációval összefüggésben kérdéseket tehetnek fel 2012. szeptember 29-ig az I.1) pontban meghatározott cím(ek)re küldött telefax üzenetben vagy elektronikus levélben. A válaszokat az ajánlatkérő 2012. október 3-ig adja meg.

4. Beadás

A pályamű(vek) beadásának helye és ideje: a pályaművek kizárólag postai (tértivevényes ajánlott) küldeményként adhatók fel, 2012. november 13. napján 24:00 óráig.

A Bíráló Bizottság a határidő után benyújtott, valamint a 305/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint a titkosságot megsértő pályaművet a tervpályázatból bírálat nélkül kizárja. A benyújtás időpontjának az ajánlatkérő a postai feladás igazolt dátumát tekinti.

5. Eredményhirdetés

A tervpályázati eljárás eredményének kihirdetése: 2012. december 11., 10:00 órai kezdettel Ajánlatkérő székhelyén (1024 Budapest, Lövház utca 37.).

6. Díjazás

A pályaművek díjazására és megvételére bruttó 22.000.000,- Ft (azaz Huszonkétmillió forint) áll rendelkezésre.

A díj legnagyobb összege:

bruttó 8.000.000,- Ft (azaz Nyolcmillió forint)

A megvétel legkisebb összege:

bruttó 600.000,- Ft (azaz Hatszázezer forint) lehet.

A Bírálóbizottság a beérkezett pályázatoknak a bírálati szempontok szerinti egymáshoz viszonyított értéke alapján a fenti értékhatárok között határozza meg a díjak és a megvételek összegét, továbbá a díjazásban részesülő pályaművek számát.

7. A tervpályázati eljárást követő szerződések

A tervpályázati eljárást követően a szolgáltatás megrendelésére irányuló szerződést a pályázat nyertesével vagy a nyertesek valamelyikével kötik meg.

KERÁMIA VAGY SZÁLCEMENT – HOMLOKZAT ÉS TETŐ EGY ANYAGBÓL



Ha az építészeti koncepció kerámia vagy szálcement homlokzatburkolatot kíván, ha kerámia vagy szálcement homlokzathoz azonos anyagból képzeljük el a tetőt. Kerámia és síkpala, akár tetőre akár homlokzatra – azonos anyag végtelen variációra. Kerámia tetőcserép és homlokzatburkolat a Creatontól, szálcement burkolat és síkpala az Eternittől.



Minőség, szakértelem, egykézből. Természetesen.

CREATON Hungary Kft. 8960 Lenti, Cserépgyár u. 1. Fax: +36-92 551-569

Telefon: +36-92 551-566, +36-92 551-567, +36-92 551-568

e-mail: info@creaton.hu www.creaton.hu www.creatonhomlokzat.hu

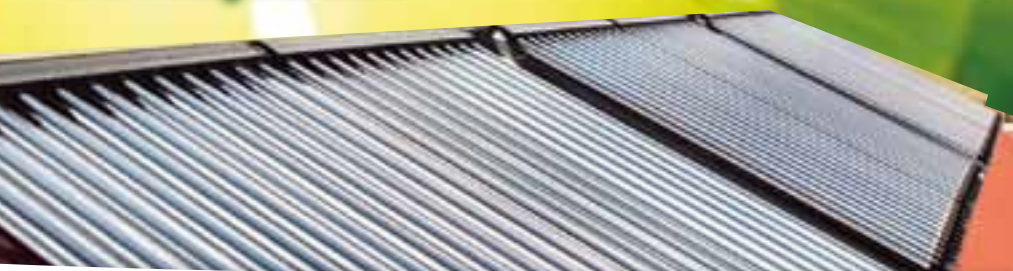




...megújuló energiával...

www.hajdurt.hu

MAGYAR
TERMÉK 



Komplett szolár rendszerek ...



Válassza ki egyedi igényei szerint az Önnek legmegfelelőbb rendszert a HAJDU termékeiből:

- elektromos, hőcserélős és gázüzemű forróvítartólók
- kondenzációs gáz- és vegyestüzelésű kazánok
- hőszivattyús tárolók • puffertárolók • napkollektorok

... és magas hatásfokú, energiatakarékos kazánok a HAJDU-tól!



Kondenzációs gázkazánok

22/19 kW /típus: HGK-24/,
28/24 kW /típus: HGK-28/,
33/27 kW /típus: HGK-36/
teljesítménnyel

Vegyes tüzelésű kazánok

20/25 kW /típus: HVK-20/,
30/35 kW /típus: HVK-30/,
40/45 kW /típus: HVK-40/
teljesítménnyel



A készülékek többféle, akár a legkorszerűbb, újonnan tervezett vagy már meglévő fűtési rendszerekben is üzemeltethetőek.

HAJDU Hajdúsági Ipari Zrt.

4243 Téglás, kült. 0135/9. hrsz. • Telefon: +36 52 582 719, +36 52 582 857

Fax: +36 52 384 126 • E-mail: hajdu@hajdurt.hu • www.hajdurt.hu

Számvetés és jövőkép

XVII. Országos Főépítési Konferencia, 2012 Makó

Ez évben tizenhetedik alkalommal tartották a főépítészek éves konferenciájukat, melyen 180 fő vett részt, fele részben aktív és nyugdíjas főépítész. Makó kiváló helyszíneként kínálkozott, hiszen a Magyar Urbanisztikai Társaság 2010-ben a város következetes és összehangolt stratégiai fejlesztési tevékenységét Hild-díjjal ismerte el. Makó az elmúlt években tudatos, szakmailag átgondolt, összehangolt, koncepciózus városképi-városépítészeti fejlesztéseket valósított meg. Újkori építészeti arculatát Makovecz Imre építész munkái fémjelzik, akinek új fürdőépületével együtt tizenkét munkája található Makón. Az eredeti elképzelések szerint Makovecz Imre személyesen mutatta volna be épületeit az ország főépítészeinek, erre azonban sajnálatosan, már nem kerülhetett sor.

Témaválasztás

Az Országos Főépítési Kollégium (OFK) Elnöksége – tekintettel a szakmát, a főépítészeket is érintő jelentős jogszabályi, szakmai változásokra – indokoltan tartotta a *Főépítésügy* mottóhoz kapcsolódóan a *Számvetés és Jövőkép* témaválasztást. A tervezett előadások ezt próbálták meg körbejárni, megvitatni, míg Makó város vezetése az alföldi városok építészetére fókuszálva a *Lechner Ödöntől Makovecz Imréig* témát ajánlotta a Konferenciának. A két téma, mint kiderült a későbbiekben, jól kiegészítette egymást. A háromnapos konferencia gazdag programjából, a teljesség igénye nélkül idézünk fel néhányat.

Városnézés Makón, kirándulás Temesvároton

Makón Dr. Buzás Péter polgármester a következő és átgondolt városfejlesztés egyes állomásait, a hosszútávú gondolkodást, míg Novák István DLA főépítész, a város nagyszerű eredményeit mutatta be egy séta keretében. Temesvároton Szekernyés János, Temesvár helytörténésze vezette végig a résztvevőket a belváros egy- másba fonódó terein, részletesen bemutatta a város 19–20. század fordulójának építészetét. A sok, nagy értékű palota, középület, a jól megformált terek jelentős értéket képviselnek, némelyik állaga/állapota elhanyagolt, lerobbant, felújításra szorul. A több mint 300 ezer lakosú városban feltűnően sokan üldögéltek a köztereken, amelyek nagy része eredeti állapotban és burkolattal, impozáns látványt nyújtott. A helytörténész kiemelte Székely László műépítész tervező, városi főépítész szerepét, akinek a város – megbecsülése jeléül – szobrot is állított. A kirándulás végén igen lehangoló volt látni Kós Károly rossz állapotban lévő szülőházát, amely szinte megközelíthetetlen és csupán egy eldugott kis emléktábla utal egykori lakójára.

A konferencia nyitóelőadásai

Dr. Szaló Péter, a BM Területrendezési és Építésügyi helyettes államtitkára *Az új közigazgatási rendszer és a főépítészek*, Dr. Dancsó József, Orosháza polgármestere, a Kiskisvárosi Önkormányzatok Országos Érdekszövetsége elnöke, az önkormányzatok és a főépítész kapcsolatáról beszélt. Entz Géza művészettörténész *A hely szelleme és a főépítészek: Városfejlesztés és értékvédelem – Székesfehérvár példája a két világháború között* témával foglalkozott előadásában, így kezdve azt: „A főépítészek küldetésének középpontjában eszméileg a hely szellemének felismerése, ápolása és érvényre juttatása áll.” Erre Székesfehérvár jó példával szolgált abban az időben, hiszen a várospolitikuskok (Zavaros Aladár, Csitáry G. Emil polgármesterek), a városi főmérnök (Schmidl Ferenc) és az építész (Kotsis Iván műegyetemi tanár) eredményeket felmutató együttműködésének feltételei megteremtődtek, adottak voltak. Az előadó konkrét példákat mutatott be együttműködésük eredményeiről, a megvalósult épületekről, tervekről,



Makovecz Imre makói buszpályaudvara



A temesvári séta során készült felvétel

a városfejlesztési-városüzemeltetési akciókról. Közös munkásságuk alatt komplex városfejlesztés valósulhatott meg Székesfehérváron, beleértve a gazdasági háttér biztosítását is.

Noll Tamás, a Magyar Építész Kamara elnöke „*A tervpályázatok jelentősége a főépítési munkában*” címmel tartotta meg előadását és egyúttal átadta a jelenlévőknek a MÉK legújabb, ehhez a témához kapcsolódóan megjelentetett, *Építészeti pályázatok – Terv a sikerhez* című kiadványát. Ebben olyan magas színvonalú hazai és külföldi épületek láthatók, amelyek pályázatoknak köszönhetően valósultak meg. A kiadvány tartalmaz továbbá egy pályázati útmutatót is, amelyből világosan kiderül, milyen pályázati típusok léteznek ma és azokra miért, hogyan és kinek érdemes pályázni.

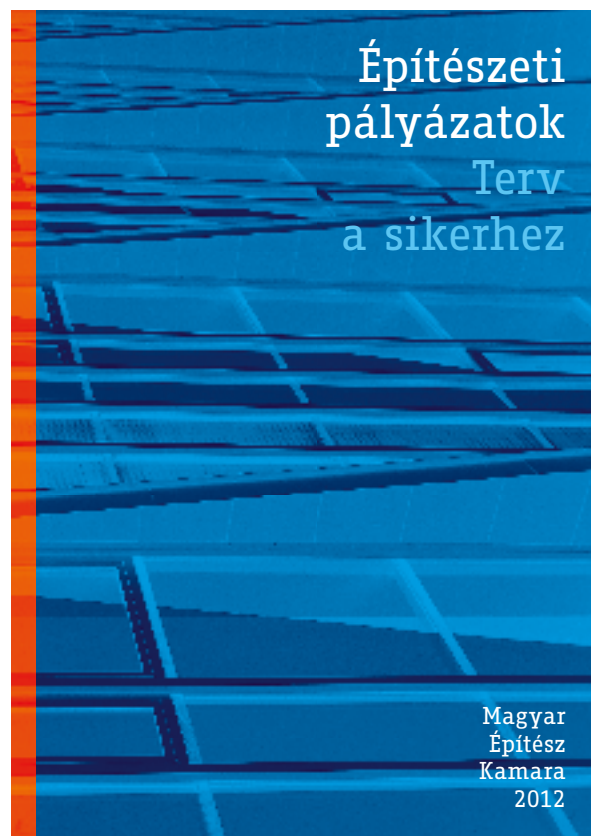
Szekcióülések három témában

1. Szekció: Dr. Aczél Péter főépítész, Berényi András főépítész *Az új közigazgatási rendszer és a főépítések – az önkormányzatok önálló hatósági jogköre* témához kapcsolódóan a résztvevők a *Makói nyilatkozat tervezetét* vitatták meg. Nem volt teljes konszenzus, két kiegészítést tettek a résztvevők, egyet a településképi véleményezés és egy másikat, az önkormányzati tervtanács témában. Majd a szekció a Makói nyilatkozatot elfogadta.

2. Szekció: Sáros László György DLA, a MÉSZ elnöke, Dr. Sersliné Kócsi Margit állami főépítész *A főépítész felépítése és természetrajza* témában Sáros László György DLA bevezető írása után Császár-Nagy Noémi PhD pszichológus *A főépítész pszichográfiája, avagy ahogyan egy pszichológus ezt elgondolja* címmel tartotta meg igen érdekes előadását. Szerinte kétféle főépítész van: az isteni építőmester, aki nem főnök, hanem alkotó személyiség, akinek egyszemélyi teremtő álmát feltétel nélkül valósítják meg egyetértő munkatársai, és az inkább főnök-főépítész, aki képes mások teremtő álmait összhangba hozva szervezési, vezetési, ügyes kommunikációs képességével képes megvalósítani azt, ami a feladata. A szekcióvezetők más megvilágításban is bemutatták a főépítést, belehelyezve az adott jogi környezetbe, részletezve feladatait, kitérve a legújabb elvárásokra is.

3. Szekció: Béres István főépítész, Novák István DLA főépítész *Dél-alföldi települések fejlesztési problémái*
Felkért előadók: Meggyesi Tamás professzor emeritus, Takács Máté Szeged nyugalmazott főépítésze
Az értékes és érdekes előadások, illetve az azokat követő párbeszéd alapján a szekció a következő általános megállapításokat tette: az alföldi települések csodálatos urbanisztikai kultúrával rendelkeznek. A települések ezen értékeit különös becsben kell tartani. A főépítések hivatása a települési identitás és a környezeti építészeti minőség megőrzése. Minden település egy-egy személyiség, egyedi múlttal és remélhetőleg jövővel is rendelkezik.

Makovecz Imre templomai című kiállítás nyílt a Hagymaházban, ahol Novák István DLA köszöntőjét követően Fekete György professzor emeritus, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke ajánlotta az érdeklődők figyelmébe a műveket. Makovecz Imre így vallott a templomépítésről:



„A magamfajtanak a templomtervezés ünnep... Templomot tervezni azt jelenti, hogy előttem összegyűlnék a valaha is látott templomok, a remete-kerti kápolnától a kolozsvári templomig. De idejönnek Darvas-Kozma József, Németh Lőrinc, Józsa Márton és a többi templomépítő pap. Előttem van a helyszín, az építési hely sugárzása, a fák, a falu, a város Vargyastól Kolozsváron át Pethőhenyéig és tovább, mindazok a helyek, ahol végigéltem Isten házának a megépítését... A templom bizony ünnep, s ha lehetek, részese, előkészítője, szolgálattevője vagyok ennek az ünnepnek.”
(részlet Makovecz Imre Templomok c. könyvéből)

Párbeszéd az építésügy, az építészet helyzetéről Azonnali kérdések – Azonnali válaszok

A pódium résztvevői: Cselovszki Zoltán (az akkor még létező KÖH elnöke), Csohány Klára (Főépítészeti Alapítvány Kuratóriumi elnök), dr. Hajnóczy Péter (BM főosztályvezető), Noll Tamás (MÉK elnök), Ongjerth Richárd (Magyar Urbanisztikai Tudásközpont Kht. ügyvezető), Philipp Frigyes (OFK elnök), Sáros László György DLA (MÉSZ elnök)
Vitavezetők: Keresztes Sándor állami főépítész, Papp Zoltán Tamás főépítész, az OFK Elnökség tagja

A párbeszéd során az építészet helyzetének bemutatása és jövője kapcsán, összefüggésben a tervezett jogszabályi változásokkal, az alábbi témákat vitatták meg:

- a tervezett jogszabályok Étv., Kamarai Tv., végrehajtási rendeletek
- az építésügy szervezeti átalakítása
- a járáások állami és önkormányzati feladatai
- az önkormányzati és állami főépítések feladatai, alkalmazásuk;

- a kulturális örökségvédelem, a helyi építészeti értékvédelem, stratégia és feladatok
- az önkormányzatok épített környezettel kapcsolatos (kötelező) feladatai
- az építőipar leállása, a tervezési feladatok csökkenése, az építész-képzés jövője (van-e jövő?)
- az építészpolitika hiánya, az építések szerepe
- a településrendezés és településfejlesztés eszközrendszere és a főépítések

Igen nagy vita alakult ki – nem utolsósorban a köz-igazgatás folyamatban lévő átalakítása, illetve a változó jogszabályokban rejlő bizonytalanságok miatt – a szakma jövőjét illetően, melynek eredményeképpen számos javaslat fogalmazódott meg a minisztérium felé.

Beszámoló

A konferencia előzetes írásos anyagaiban Philipp Frigyes elnök, az Országos Főépítész Kollégium egy éves munkájáról adott számot, míg Csohány Klára, a Kuratórium elnöke, a Főépítések az épített és természeti környezetért Alapítvány egy éves munkáját mutatta be.

A BME önkormányzati főépítész szakmérnöki képzés újabb eredménye az új szakmérnökök sikeres vizsgája. 2012 júniusában hat hallgató védte meg szakdolgozatát és tett sikeres záróvizsgát: Csenger-Zalán Annamária, Csóka Judit, Gömör Béatrix, Kiss István, Szabó Zsolt, Tényi András. Így 23 főre emelkedett az önkormányzati főépítész szakmérnökök száma.

A vándorzászló átadása

A Konferencia zárásaként augusztus 24-én a vándorzászlót Makó városától Nagykőrös város képviseletében dr. Czira Szabolcs polgármester és Tényi András főépítész vették át, akik Nagykőrös vendégszeretetéről biztosították a konferencia résztvevőit.

A konferencia zárása

Philipp Frigyes, az Országos Főépítész Kollégium elnöke összegezte a három nap főbb gondolatait, a Kollégium kitartó munkával eddig elért szakmai eredményeit. Véleménye szerint a Konferencia szakmai tartalmát tekintve a *számvetés* alapos volt, azonban a *jövőkép* felvázolásának objektív akadályai voltak. Minden jogszabály változásban van és ezeket a változásokat nem sikerült teljes mértékben követni. A Konferencia azt azonban világossá tette, melyek a főépítések által lényegesnek tartott jövőbeni szempontok, így az önkormányzatok és a főépítések szerepének erősítése saját épített környezetük építésében. Philipp Frigyes kifejezte reményét, hogy a *Makói nyilatkozat* eléri célját, végül köszönetet mondott a Konferencia sikeres megrendezéséért Makó városának, a kollégiumi szervezőknek, a támogatóknak és a szponzoroknak.

A konferencián való részvételt a MÉK 5 kreditponttal értékelte.

www.foepiteszek.hu

Átadták a főépítészeti díjakat

A XVII. Országos Főépítész Konferencián, augusztus 23-án ünnepélyes keretek között Marosvári Attila, Makó város alpolgármestere és Philipp Frigyes, az Országos Főépítész Kollégium elnöke hirdette ki, illetve adta át a Főépítész Életmű és az Év Főépítésze díjakat. Főépítész Életmű díjat kapott Patkó Sándor, Tolna megye nyugalmazott főépítésze több évtizedes főépítész munkásságáért, míg az Év Főépítésze Csernyus Lőrinc, Bonyhád város, Csenger város, valamint Závod község főépítésze lett.

Főépítész Életmű díjat kapott Patkó Sándor oklevelés építész-mérnök, Tolna megye nyugalmazott főépítésze, több évtizedes főépítész munkásságáért. A méltatás szerint szakmai elkötelezettséggel és lelkiismeretességgel végzett munkájával, csendes, gondolkodó „emberként” segítette kollégái munkáját, sokoldalú és igényes szakmai tevékenységével megbecsülést szerezve a térségben.



Patkó Sándor számára meghatározó a *genius loci*, hiszen Tolna megye szülötteként szűkebb hazáját igazán csak néhány rövid évre, többnyire tanulmányai miatt hagyta el. Az ÉVM Szegedi Tervező Vállalatnál 1967-ben eltöltött egy év meghatározta tervezői

pályafutását. 1968–1984 között a Tolna Megyei Tervező Vállalat vezető tervezője volt. A cég „fénykorában” készített épületterveit felvették a versenyt az ország legnevesebb építészeivel, követve a kor építészeti irányvonalát és a legújabb építési technológiákat. Szegeden, valamint Veszprém és Tolna megyében számos lakó- és középület tervét készítette el. Szekszárdon különösen sok épülete áll, a belváros egy részének rekonstrukcióját, illetve a decsi faluházat is ő tervezte. Munkái igényes, a környezethez illeszkedő, magas színvonalú alkotások. Több vállalati, megyén belüli és országos pályázaton indult, helyezéseket és megbízásokat szerezve. 1984–2012-ig, nyugdíjba vonulásáig volt Tolna megye főépítésze. Nagy lelkesedéssel kezdeményezte és irányította a györkönyi pincefalu helyi értékeinek feltárását, a szabályozás kidolgozását. Főépítész tevékenységét a szakmaszeretet, a segítség adás, a problémák korrekt megoldására való törekvés jellemezte. Szakmai tudásával, tapasztalatával mind Tolna megye, mind az egyes települések érdekeit figyelembe véve adott tanácsokat, foglalmazott meg határozott állásfoglalásokat az épített- és természeti környezet védelmében, az értékek megőrzéséért. Egyetemi, főiskolai és középiskolai vizsgabizottsági tagként rálátása volt a szakma oktatására, amit mindig nagyon fontosnak gondolt, konzulensként és bírálóként segítette a fiatal építész- és településmérnök generáció elindulását. Szakmai tudása mellé kiváló emberi tulajdonságok társulnak: kiegyensúlyozott, higgadt egyénisége, racionális, józan

gondolkodásmódja, korrekt magatartása, békés személyisége példaadó a szakmabeliek és a szakmán kívüliek számára egyaránt. A szakmai közéletnek aktív, megbecsült tagja mind a Dél-dunántúli régióban, mind Tolna megyében. Patkó Sándor a díjátadáson személyesen nem tudott megjelenni. Sulyok Balázs, Tolna megye főépítésze és Máté János, a Dél-dunántúli Építész Kamara alelnöke otthonában kereste fel, ahol az Országos Főépítész Kollégium nevében átadta a díjat.

Patkó Sándor
gyulai
vadászháza (1)
és decsi
faluháza (2)



1

Csernyus
Lőrincz:
csengeri
tanuszoda (3)
és makói fürdő
gyógyászati
szárnya (4)



2

A tervezés mellett 1987 óta végzett/végez főépítési tevékenységet, összesen hat településen. (Csenger, Üröm, Fehérgyarmat, Solymár, Bonyhád, Závod.) Főépítész munkájában az állandó jelenlétet tartja a legfontosabbnak, vagyis hogy amikor szükség van rá, mindig megtalálható, elérhető legyen. Célja, hogy élhető települések jöjjenek létre, és hogy legyen bizalom az építészek felé. Egyszerű kerítést éppen úgy lerajzol, mint bármilyen épületet, ha kéri, tanácsot ad és főleg arra törekszik, hogy erős kapcsolatot alakítson ki a helyben élőkkel. Szakmai közéleti tevékenysége is széleskörű. Alapításától tagja a Kós Károly Egyesülésnek és a Makona Egyesülésnek, 2002-ben a Magyar Művészeti Akadémia Aura tagjai közé választották. A Vándoriskolát 2007 óta vezeti. A BME Építésmérnöki karán oktat, átadva hitvallását, tapasztalatát, életszemléletét a következő generációknak.

„Nem hiszek a »steril« világban, sem a »steril« építészetben. Főleg nem Magyarország határ menti területein, amelyeket nyugodtan lehet periferiának is nevezni. Itt eredményeket elérni csak egy újfajta közösséggel együtt lehet, amely a nem ellenőrizhető, láthatatlan



3

Az Év Főépítésze díjat Csernyus Lőrinc okleveles építésmérnök, Bonyhád város, Csenger város, valamint Závod község főépítésze kapta, negyedszázados, magas színvonalú, következetes főépítész munkásságáért, a kistelepülések iránti elkötelezett emberi magatartásáért, kitartásáért, a szakmai közéletben vállalt aktív oktatói, társadalmi szerepvállalásáért.



Csernyus Lőrinc számára az építész az emberi kapcsolatok és az egymás iránti bizalom megtestesülése, amelyet már egyetemistaként is gyakorolt, mint a visegrádi táborok állandó és aktív résztvevője. A tervezést/alkotást 1985-ben kezdte

az ÉVITERV-ben, majd a MAKONA Kiszövetkezetben folytatta, Makovecz Imrénél, elkötelezve magát az organikus építész mellett. 1990-től Turi Attilával és másokkal önálló építész irodát alapított Triskell Kft. néven, amelynek ma is egyik vezetője. Jellegetes épületei, melyek között akad általános iskola, állatklinika, családi ház, kúria átalakítás, művelődési ház, porcelánmanufaktúra, ravatalozó, szolgáltatóház, tanya és istálló, az ország számos településén (Bonyhád, Budakalász, Budapest, Csenger, Herend, Inárcs, Kaposhomok, Kosd, Makó, Szed, Üllő, Üröm) megtalálhatók.



4

kapcsolatokra épül, és sokszor szembemegy az egyre növekvő bürokráciával, az értelmetlen szabályozási rendszerrel. Ez az új közösség képes új értékeket létrehozni. Az új értékek mentén a település fejlődni tud és képes további értékeket képezni.” (Részlet Csernyus Lőrinc könyvéből)

Zábránszkyne
Pap Klára tudósítása

(A szerző az Országos Főépítész Kollégium Elnökségének tiszteletbeli örökös tagja.)

Hogyan biztosítsa az élelmiszeripari üzemek padlójának tartósságát hosszú távon?

Speciális, vegyszerálló, cementbázisú, poliuretán bevonatok

Sajnos az epoxi bevonatok, például a húsüzemekben, tejüzemekben, sörgyárakban, hűtő házakban, nem állnak ellen a gyártás során a padlóra kerülő anyagoknak, mint például a tej, bor, üdítő, sör stb., így az állandó maró hatás miatt a következmények láthatóak lesznek a bevonaton. A padlóra kerülő anyagok felmarják a felületről a bevonatot, így azokat 2-3 évente újra kell készíteni. Ennek következtében az ilyen fajta épületkárok helyreállítása hatalmas anyagi megterhelést jelentenek a gyártóüzemek tulajdonosainak.

Hogyan alakul ki az üzemi padlók károsodása?

A padlóra kerülő károsan ható folyadékok mind a betont, mind pedig a felületen található bevonatokat szétmarják.



Ha valóban tartósan szeretné megoldani, vagy szeretné megelőzni a problémát, és nem akarja úgy érezni, hogy bár a padlót felújította, de érdemi változás sajnos nem történt, akkor válassza a Mapei termékeit. Így bosszúságok és felesleges kiadások nélkül valósíthatja meg a kivitelezést, megrendelőként pedig valóban évekig biztosíthatja, hogy üzeme zavartalanul termeljen újabb és újabb felújítások nélkül!

A MAPFLOOR CPU/MF-et ajánljuk:

- vegyipari és gyógyszeripari létesítményekben padlók,
- élelmiszeripari üzemek padlóinak,
- cukoripari létesítmények padlóinak,
- ásványvízipari létesítmények padlóinak bevonására.



A bevonat és a beton tartóssága vastagságuktól és minőségüktől függ, de a hagyományos bevonatok előbb-utóbb, mind tönkremennek a különböző élelmiszeripari tevékenységből származó folyadékoktól.

A Mapei által kifejlesztett cement bázisú poliuretán anyagok azonban jóval tartósabb, hosszú távú megoldást jelentenek a problémára. Ezek a termékek nemcsak a maró hatású, kárt okozó anyagoknak állnak ellen, de ráadásul bírják a hőssokot is. Mikor lehet ez a tulajdonság fontos? Például, ha egy 10 °C-os hűtőházban rendszeresen 90 °C-os gőzborotvás takarítással végzünk fertőtlenítést, a hagyományos bevonatok esetén nem sokáig marad épen a padlóbevonatunk. A 80 °C-os hőmérséklet különbségnek kitett padlónk egy idő után darabokban fog felválni az aljzatról. A maró hatású folyadékoknak ellenálló Mapei cementbázisú poliuretán bevonat így ezt, a szinte mindenhol előforduló gyakori problémát is kiküszöböli.

Állandó savas és/vagy lúgos hatás, illetve a hőssok mellett hosszú távú megoldást nyújtó Mapei cementbázisú anyagok: MAPFLOOR CPU/MF, MAPFLOOR CPU/HD

A MAPEFLOOR CPU/HD-t ajánljuk:

- targoncák és általános forgalomnak kitett vegyipari és gyógyszeripari üzemek padlóinak,
- gyakori tisztításnak kitett hal- vagy húsfeldolgozó élelmiszeripari üzemek padlóinak,
- tejfeldolgozó üzemek padlóinak,
- sörgyárak, bor pincészetek és palackozó üzemek padlóinak,
- cukoripari létesítmények padlóinak,
- vegyipari létesítményekben a gyártás és a tárolás helyiségek padlóinak bevonására.

Ha a cikkben szereplő termékekkel, megoldásokkal kapcsolatban szaktanácsra van szüksége, akkor kérjük, hogy keresse Öryné Barna Mónika termékfelelős kollégánkat, a 06-30-511-5029-es telefonszámon, vagy a barna.monika@mapei.hu e-mail címen!



3D örömök

Az ARCAD v11 tervezőprogram

Immár lassan huszadik éve hú társam az építészeti tervezésben a DesignSoft Kft ARCAD Építészeti Tervezőrendszere. A legújabb fejlesztések a v11-ben jelentek meg, amelyek közül szívemhez legközelebb a 3D-újdonosságok állnak.

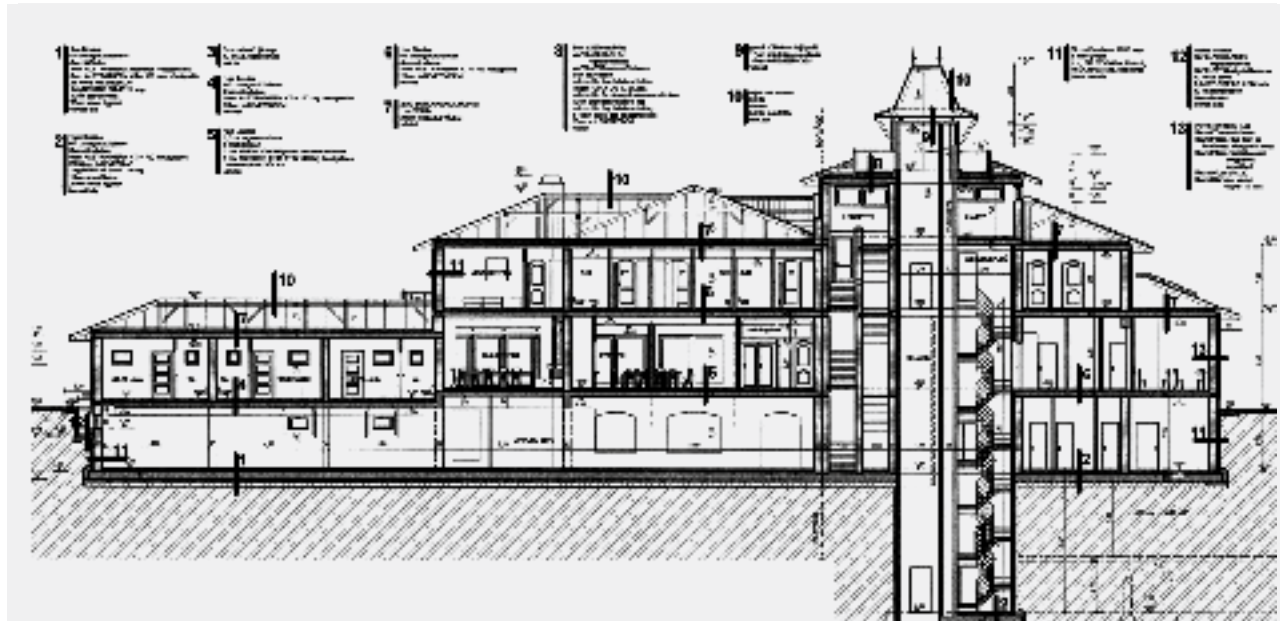
Annak idején az az élmény adta az utolsó lökést a számítógépes tervezésre történő átálláshoz és az ARCAD Építészeti Tervezőrendszer megvásárlásához, amikor először láttam a képernyőn megmozdulni egy családi ház 3 dimenziós színes képét. Addig is kedvenc „mániám” volt

textúrákat már 3D-ben is lehetett módosítani, de az igazi áttörést a v11 verzió hozta azzal, hogy végre interaktívan összekapcsolódott a 2D alaprajz a 3D látvánnyal. Ez azt jelenti, hogy mindkét ablakot nyitva hagyva, a 2D-ben vagy 3D-ben elvégzett módosítások azonnal megjelennek, átvészölődnek a 3D-ben, illetve a 2D-ben is.

A mellékelt példán a sarok melletti ablak mellvédmagaságán és méretén, illetve a bejárati tornácoszlop helyén kell „utólag” változtatni. Bármelyik elemet ki lehet jelölni a párhuzamosan épülő 3D-látványon is, és a megjelenő piros kijelölő-vázzal az egész elemet vagy jellemző pontjait megfogva a kurzorral, egyszerűen arrébb lehet tolni, nyújtani bármelyik irányba.

A 3D-ben történt módosítások egyidejűleg megjelennek a 2D-alaprajzban is, és az elemek megváltozott paramétere is azonnal átíródnak. A módosítás fordítva is működik, amit az alaprajzon elmozgatunk vagy paraméterén módosítunk, azonnal visszaköszön a 3D látványban. Hatékony eszköz a tervezéshez!

A megszokott 3D-eszköztárak és a v11 új lehetőségei sokat segítenek a ház végleges látványtervének gyorsabb



a terveim kezdőlapjára egy 3D látványterv kiszerkesztése, ami azonban a – még az egyetemen megtanult – manuális módszerrel igen munkaigényes feladat volt. Azóta folyamatosan „örömködöm” egy-egy mutatós látványterv elkészítése során. A jót könnyű megszokni, és egy idő után elő-elő jönnek további, „de jó lenne ha” gondolatok is. Szerencsére az újabb, egyre professzionálisabb ARCAD-verziók mindig követik az aktuális igényeket, elvárásokat. Ha az ember igényes, sok időt elvesz tőle a látványtervek finomíthatása, a megfelelő nézőpontok, színek, textúrák megtalálása. Ráadásul – s talán nem vagyok ezzel egyedül –, ami az alaprajzban jónak tűnik, a homlokzaton, illetve a látványterven nem minden esetben kerül igazán a helyére vagy úgy, ahogy azt 2D alaprajz készítése közben elképzeltük. Az eddigi verziókban ez folyamatos oda-vissza „ugrálást” jelentett a 2D-3D opciók között, minden esetben újbóli 3D-generálással, ami sok időt elvett. Az ARCAD v10-ben nagy előrelépés volt, hogy a színeket/

elkészítésében, és ezek az előnyök egy nagyobb léptékű, összetettebb látvány esetében összeadódnak. Ez több mint munkaeszköz! És megnézve az ARCAD Építészeti Tervezőrendszer árát... Mindezt, mindösszesen ennyiért?!

Bakos Géza, építész
www.bakoscad.hu

ARCAD DesignSoft Kft.

ARCAD Építészeti Tervezőrendszer

fejlesztője és forgalmazója:

DesignSoft Kft., 1068 Budapest Benczúr u. 11

Tel./Fax: 269-1206/332-7777

www.designsoftware.com / arcadfull@gmail.com

Raktár, üzem, iroda, üzlet Lindab könnyűszerkezettel

SBS épületrendszer

Egyre népszerűbbek Magyarországon a Lindab fejlesztésének, az SBS rendszernek az alkalmazása által megvalósult „kis” csarnokok, amelyek a gazdasági, illetve a magánélet legkülönbözőbb funkcióinak kiszolgálására alkalmasak.

A Lindab – a BME Hidak és Szerkezetek Tanszékével összefogva – nagyszabású kutatás-fejlesztési program keretében speciális épületszerkezeti rendszert fejlesztett ki kisebb méretű ipari, illetve magán felhasználású épületek megvalósítására. Így született meg a Lindab SBS (Small

A multifunkciós SBS rendszerek sikere

Az SBS épület tervezési folyamatának lerövidítését a Lindab saját fejlesztésű szoftverrel támogatja. A program automatikusan generálja a teljes szerkezetet a főtartóval, a szellemenézéssel, a burkolatokkal és az összes tartozékkal együtt, valamint előállítja a teljes anyaglistát és a szükséges tervdokumentációkat (engedélyezési szintű alaprajz, metszet, homlokzatok, statikai igazolás).

Az SBS épület alkalmazása esetén a vázszerkezet, a tető- és falburkolati alrendszerek és tartozékelemek szerelése csavarozott, száraz kötési móddal rendkívül gyorsan



Building System) acél könnyűszerkezetes épületrendszer, azaz egy modul-orientált, 18 fokos hajlásszögű szimmetrikus nyeregtetős épületforma, amelynek szélessége 3–13m, hosszúsága 3–20m, külső vállmagassága pedig 2,5–4m között választható.

Kiseb épületek – hatalmas újítások

Az SBS rendszereknél maximum 3 mm lemezvastagságú, hidegenhengerelt, tűzihorganyzott, nagyszilárdságú acél profilokkal dolgoznak. Ezeknek kisebb a súlya, ugyanakkor a korrózióval szembeni ellenállásuk kiváló. A főtartó keretek kapcsolatai a szelvények gerincének összefordítása és összcsavarozása révén külpontosan vannak kialakítva, ahol hegesztés helyett önfúró éshatlapfejű metrikus csavarokkal történik az illesztés a legegyszerűbb és leggyorsabb szerelhetőség érdekében. A tető- és falburkolat anyaga általában színbevonatos, tűzihorganyzott acéllemezekből készülő trapézlemez, de a Lindab fejlesztői azt is megoldották, hogy az SBS rendszerben is alkalmazható legyen a cserepeslemez tetőfedés.

Lindab csarnokok rendszerminősítéssel

Az SBS-nél alkalmazott újszerű szerkezeti elemek és konstrukciós részletek viselkedését a gyártó a BME Szerkezetvizsgáló laboratóriumában együtt is bevizsgáltatta. Mindezek eredményeként a Lindab SBS olyan könnyűszerkezetes épület „termék”, amely rendszerszintű minőséglelőrzési tanúsítvánnyal (ÉME és TMI engedély) rendelkezik.

és egyszerűen készül a helyszínen. Az előre megtervezett szerkezeti kapcsolatoknak és a gyors gyárthatóságnak köszönhetően a felszerkezet 1–2 hét alatt elkészíthető.

Járműtárolótól a bemutató termekig

Kis- és közép vállalkozások sora döntött úgy, hogy a Lindab által kifejlesztett SBS kínálja előnyöket kihasználva épített bemutató termet, irodát, tárolót, raktárt, kisüzemet, üzlethelyiséget. Jelentősebb gyárak, logisztikai központok, mezőgazdasági központok rendeltek a már meglévő nagy csarnokok mellé további kiszolgáló épületeket a kommunális funkciók, az adminisztratív vagy a termelő tevékenység számára. Egyre több magánember választja az SBS épületeket garázsok, melléképületek, tárolónak, edző teremnek, műhelynek stb. 50–300 négyzetméternyi alapterületű SBS épületek megrendelői közül számosan nyilatkoztak úgy, hogy a Lindab SBS rendszere nélkül csak nagy nehézségek árán tudtak volna volna realizálni egy olyan épületet, amely megfelelő szintere a tervezett új funkcióknak.



További információk, példaként SBS modellépületek tervekkel és árakkal a www.lindab.hu/SBS oldalon!

Lindab SBS épület multifunkcionális lehetőségekkel



Lindab SBS könnyűszerkezetes épület-rendszer

Iparágtól függetlenül minden vállalkozásnak szüksége van kis- és közepméretű kiszolgáló létesítményekre, épületekre. Nagyobb cégeknél egy technológia-bővítés vagy egy új raktár létesítése gyorsan jelentkezhet igényként, ugyanakkor a családi vállalkozások, családok életét is megkönnyíti egy gazdaságos, korszerű és gyorsan elkészülő üzlethelyiség, műhely, tároló, garázs vagy kerti épület. Számtalan hasonló felhasználási területre gyors, gazdaságos és környezetbarát megoldást biztosít a Lindab SBS könnyűszerkezetes épület-rendszer, amely kiváló minőségű horganyzott „svédacél” alapanyagokból készül, egyszerűen összeállítható, száraz szerelt technológiájú, szimmetrikus nyeregretetős, modulatorientált épület. Készülhet hőszigetelt és szigetelés nélküli kivitelben, a különböző ízléseknek és céges színvilágoknak megfelelő esztétikai megjelenéssel.

Az SBS épület saját tervező szoftvere lerövidíti, és nagyban megkönnyíti a tervezési, engedélyeztetési folyamatokat. Az SBS épülete fő építészeti tervrajzait az ajánlatához díjmentesen biztosítja a Lindab Kft., ismerje meg az SBS épületet és a lehetőségeket Ön is!

További részletek, és árak a **www.lindab.hu/SBS** weboldalon!

Lindab Kft.
2051 Biatorbágy, Állomás u. 1/A. Tel.: +36-23-531-300 Fax.: +36-23-531-141



www.lindab.hu/SBS

BIM ELEMENK MINDIG KÉZNÉL



WWW.GRAPHISOFT.HU

GRAPHISOFT®
ARCHICAD 16